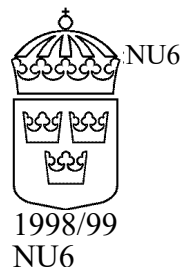

Näringsutskottets betänkande

1998/99:NU6

Vissa näringspolitiska frågor

Ärendet

I detta betänkande behandlas 48 motioner från allmänna motionstiden om vissa näringspolitiska frågor.

Upplysningar och synpunkter i ärendet har inför utskottet lämnats av företrädare för Näringsdepartementet och Småföretagsdelegationen. En skrivelse om pyrotekniska varor har inkommit från Hörselskadades Riksförbund.

Sammanfattning

I betänkandet behandlas – med skiftande majoritetsförhållanden – ca 130 motionsyrkanden om olika näringspolitiska frågor. Utskottet (s, v, mp) redovisar i betänkandet sin syn på hur näringspolitiken bör inriktas och utformas. I reservationer (m, kd, fp; c) presenteras respektive partiers uppfattning i frågan. Beträffande statliga företag föreslår utskottet (m, kd, c, fp) att riksdagen skall anmoda regeringen att lägga fram en plan för försäljning av statliga företag. I reservationer (s, v; mp) redovisas andra ståndpunkter i frågan.

När det gäller yrkanden om regelförenkling föreslår utskottet (s, v, mp) att riksdagen skall göra ett uttalande till regeringen om att det behövs ytterligare åtgärder för att intensifiera det arbete som regeringen bedriver på området. För att kontinuerligt följa utvecklingen i fråga om regelförenklingar bör regeringen lämna en årlig redogörelse till riksdagen om regelförenklingsarbetet, varvid en första sådan redovisning bör göras i budgetpropositionen för år 2000. Därvid bör ett mål för regelförenklingsarbetet formuleras och en avstämning mot Småföretagsdelegationens samtliga förslag göras. Utskottet framhåller vidare vikten av att den befintliga regelmassan – och inte bara nya regler – uppmärksammas, så att onödiga regler kan slopas och förenklingar och anpassningar göras i de regler som bedöms som nödvändiga. I en reservation (m, kd, c, fp) föreslås ett riksdagsuttalande med krav på ett flertal omedelbara åtgärder på regelförenklingsområdet.

Beträffande motionsyrkanden om småföretagsutveckling, kvinnors företagande och kooperativa frågor hänvisar utskottet (s, v, mp) till olika åtgärder som statsmakterna vidtagit och till det arbete som pågår på olika områden. I reservationer (m, kd, fp; c) redovisas andra bedömningar av behovet av åtgärder.

Utskottet (m, kd, c, fp) föreslår även tillkännagivanden av riksdagen dels rörande kapitalförsörjning för småföretag, dels rörande stöd till uppfinnare och innovatörer. I det förstnämnda avseendet begärs att en utredning skall tillsättas för att studera hur bildandet av särskilda riskkapitalbolag med uppgift att placera pensionsmedel i småföretag och andra riskkapitalbolag kan främjas. Vidare föreslås att regeringen skall vidta insatser för att främja kommersialiseringen av uppfinningar och innovationer. I reservationer beträffande de två nu aktuella frågorna (s, mp respektive s, v) hänvisas till av statsmakterna vidtagna åtgärder, medan ytterligare åtgärder förordas i andra reservationer (v; c respektive mp).

Utskottet (s, v, mp) avstyrker härutöver motionsyrkanden om turistnäringen med hänvisning till av statsmakterna vidtagna åtgärder och till pågående arbete. I en reservation (m, kd, c, fp) redovisas en annan bedömning av behovet av åtgärder. Slutligen avstyrks (enhälligt) några yrkanden om särskilda branschfrågor, med hänvisning till bl.a. pågående beredningsarbete.

Motionerna

De motioner som behandlas här är följande:

1998/99:K231 av Helena Bargholtz m.fl. (fp) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

11. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utförsäljning av Telia,

15. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om exportsatsningar från svenska IT-företag.

1998/99:K282 av Sten Tolgfors (m) såvitt gäller yrkandet (4) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en privatisering av Telia.

1998/99:Fi708 av Siv Holma m.fl. (v) såvitt gäller yrkandet (11) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att statens bolag skall gå i spetsen för att uppfylla målet 25 % kvinnor i styrelserna år 2000 och 50 % år 2010.

1998/99:Sk310 av Carl Bildt m.fl. (m) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

12. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en särskild grupp bör inrättas i Statsrådsberedningen för att leda avregleringsarbetet,

13. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att alla regler skall föregås av en konsekvensbeskrivning vad avser reglernas ekonomiska effekter på företagen,

14. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en särskild grupp med företagare och forskare bör inrättas för stöd i avregleringsarbetet och att nya regelförslag skall kunna prövas i särskilda småföretagspaneler,

15. hos regeringen begär förslag om införandet av en s.k. solnedgångsparagraf innebärande att alla regler genomgår en rullande översyn och att de som inte tillämpats på fem år avskaffas,

16. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en årlig redogörelse för avregleringsarbetet bör presenteras för riksdagen.

1998/99:Sf608 av Lennart Daléus m.fl. (c) såvitt gäller yrkandet (12) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om byråkratilotsar för företagare.

1998/99:Sf634 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

6. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bättre villkor för småföretagande,

7. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om uppdrag till ALMI och NUTEK att rikta sig mot utsatta förorter och invandrare,

8. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av s.k. microlån.

1998/99:Kr274 av Birger Schlaug m.fl. (mp) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

41. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att turism måste underställas bevarande av natur- och kulturvärden,

42. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att vid nästa omorganisation flytta turismfrågor från näringsutskottet till kulturutskottet.

1998/99:T220 av Per-Richard Molén m.fl. (m) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

10. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om NSAB,

12. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en privatisering av Telia.

1998/99:T222 av Kenth Skårvik och Elver Jonsson (fp) såvitt gäller yrkandet (2) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utförsäljning av Telia.

1998/99:T809 av Johnny Gylling och Amanda Grönlund (kd) såvitt gäller yrkandet (7) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utförsäljning av Telia.

1998/99:T818 av Carl Bildt m.fl. (m) såvitt gäller yrkandet (6) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om företagande i IT-branschen.

1998/99:MJ306 av Göte Jonsson m.fl. (m) såvitt gäller yrkandet (8) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om forskning och vidareförädling av skogsprodukter.

1998/99:N203 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ett skyndsamt genomförande av Småföretagsdelegationens förslag beträff-

fande förenklingar och ändringar av berörda lagar och förordningar i syfte att stimulera nyföretagande och företagsexpansion.

1998/99:N206 av Sten Andersson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av respekt och stimulans avseende företag och nyföretagande.

1998/99:N212 av Ulf Björklund (kd) vari yrkas att riksdagen

1. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjligheterna att utveckla den småskaliga turismen,

2. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ett sektorsövergripande arbetssätt,

3. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utredning som belyser transporternas betydelse för landsbygdsturismen.

1998/99:N215 av Carl Bildt m.fl. (m) såvitt gäller yrkandet (2) att riksdagen hos regeringen begär en plan för försäljning av statlig verksamhet i enlighet med vad som anförts i motionen.

1998/99:N216 av Cristina Husmark Pehrsson och Anne-Katrine Dunker (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att uppmärksamma mikroföretagens situation.

1998/99:N229 av Kenneth Johansson (c) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

2. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om riskkapital,

3. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skattelättnader för nystartade kooperativ.

1998/99:N238 av Lennart Daléus m.fl. (c) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

1. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om företagandets förutsättningar,

7. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en företagsgaranti,

8. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om program för kvinnors företagande,

11. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fortsatta medel till kvinnliga affärsrådgivare,

19. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om företagsstöd.

1998/99:N240 av Henrik S Järrel (m) vari yrkas att riksdagen

1. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att lagförslag och myndighetsföreskrifter som påverkar företagets villkor skall föregås av en närmare konsekvensanalys rörande effekterna,

2. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att den s.k. Småföretagsdelegationens 71 förslag skall genomföras under innevarande mandatperiod.

1998/99:N242 av Henrik S Järrel (m) vari yrkas att riksdagen

1. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en fortlöpande utmönstring av föråldrade eller av andra skäl uttjänta regelverk,

2. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att initialt pröva och utvärdera ett system med s.k. solnedgångspagrafer inom vissa begränsade lagstiftningsområden.

1998/99:N245 av Karin Falkmer (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utveckling av regionala BIC-organisationer i Sverige.

1998/99:N251 av Urban Ahlin och Monica Green (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stödjandet av industriella utvecklingscentrum.

1998/99:N253 av Per Westerberg m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen

1. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rese- och turistindustrins villkor,

2. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om risken för illojal kommunal konkurrens inom turistområdet,

3. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utformningen av regler för kontroll och tillsyn inom turismområdet.

1998/99:N257 av Kenth Skårvik m.fl. (fp, m, kd, c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utredning av soloföretagarens situation.

1998/99:N259 av Holger Gustafsson m.fl. (kd, m, c, fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regelproduktion och konsekvensanalyser som berör de mindre företagen.

1998/99:N273 av Eva Arvidsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utredning av möjligheterna till nya finansieringslösningar för kooperativa och liknande företagsformer.

1998/99:N274 av Göran Hägglund m.fl. (kd) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

10. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att förenkla regelverket för företagande,

25. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av ett nationellt förhållningssätt för utvecklandet av bygdeturismen,

26. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjligheterna att utveckla den småskaliga turismen.

1998/99:N277 av Gudrun Schyman m.fl. (v) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

1. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts i avsnittet Inledning,

2. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om näringspolitikens riktlinjer i avsnitten: 3 Alla måste delta, 4 Hoppas inte på

storföretagen, 5 En annan attityd och 6 Satsa på småföretagen och entreprenörerna,

3. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förslag för en uthålligt hållbar tillväxt i hela Sverige,

4. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regelverksförändringar,

5. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om A 2 Småföretagsutveckling,

7. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om A 4 Turistfrämjandet,

8. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om pyrotekniska varor.

1998/99:N288 av Ann-Kristine Johansson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kooperativt företagande.

1998/99:N297 av Krister Örnfjäder m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utveckla svensk turistnäring.

1998/99:N298 av Anita Jönsson och Marianne Jönsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behov av åtgärder för potatisförädlade industri.

1998/99:N300 av Eva Flyborg m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en plan för försäljning av statliga bolag i enlighet med vad som anförts i motionen.

1998/99:N303 av Bengt Silfverstrand och Marianne Jönsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hanteringen av vissa pyrotekniska varor (smällare).

1998/99:N307 av Inger Lundberg m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett program för hur design- och formfrågor kan ges ökad betydelse för tillväxt och utveckling av svenskt näringsliv.

1998/99:N315 av Barbro Andersson Öhrn och Mats Lindberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder i enlighet med Småföretagsdelegationens förslag till förbättringar av möjligheterna att starta och driva småföretag.

1998/99:N326 av Per Westerberg och Göran Hägglund (m, kd) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

8. hos regeringen begär förslag om enklare registrering av företag i enlighet med vad som anförts i motionen,

12. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lättnader i företagets uppgiftslämnande till myndigheter,

13. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om storleksgräns för uppgiftslämnande till SCB,

28. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om myndighetssamverkan vid anmälan,
39. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om näringslivets regelråd,
40. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om paneler med småföretagare,
41. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om myndigheters och verks ansvar för regelreformeringsarbetet m.m.,
42. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kvantitativt mål för avregleringsarbetet,
43. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om problem- och konsekvensanalyser,
44. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samråd med näringslivet,
45. hos regeringen begär förslag om införande av tidsbegränsade regler i enlighet med vad som anförts i motionen,
46. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Internetbaserat informationssystem,
47. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om information till företagen,
48. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om gemensamma och kortare blanketter,
49. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om föreskrifter till myndigheterna om lättillgänglig information,
50. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om beslutsfattande med god framförhållning,
51. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökade befogenheter för tjänstemän och handläggare,
53. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om krav på handläggningstider,
55. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nationell IT-kampanj i småföretag,
56. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett virtuellt utbildningscentrum,
57. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om akademiker till småföretag,
58. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om pensionsmedel,
62. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om översyn av offentligt stödda aktörer,
63. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om näringsverksamhet inom vård- och omsorgssektorn,
64. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samverkan mellan företag.

1998/99:N328 av Matz Hammarström m.fl. (mp) såvitt gäller yrkandet (1) att riksdagen hos regeringen begär förslag till enklare regler för företag grundat på bl.a. Småföretagsdelegationens betänkande.

1998/99:N329 av Gunnar Hökmark (m) såvitt gäller yrkandet (2) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts under avsnittet Företagsamhetens samhälle.

1998/99:N330 av Alf Svensson m.fl. (kd) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

1. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statens roll i näringspolitiken,

4. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en referensgrupp av företagare och forskare,

5. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en grupp för avreglerings- och småföretagsfrågor i Statsrådsberedningen,

7. hos regeringen begär förslag om åtgärder för enklare registrering och uppgiftsredovisning för småföretag,

8. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en s.k. solnedgångsparagraf,

11. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ett Internetbaserat informationssystem för företagare,

16. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kvinnors företagande,

19. hos regeringen begär förslag till åtgärder för att stimulera tjänstesektorn i enlighet med vad som anförts i motionen,

20. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om forskning, utveckling och innovationer,

22. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökad ägarspridning genom utförsäljning av statliga företag.

1998/99:N332 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

5. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lättnader i uppgiftslämnandet för företagare,

6. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att införa en s.k. solnedgångsparagraf för regler som berör företagandet,

7. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett konsekvent avregleringsarbete lett av finansministern,

9. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att myndigheterna bör lämna bindande löften om hur lång tid det tar att avgöra ärenden,

10. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om myndigheternas redovisning av hur de klarar service och informationskrav gentemot företagare,

11. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en handledning för företagare,

14. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förenklingar av blanketter,

15. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om myndigheternas service och öppettider,

16. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kontaktpersoner vid statliga myndigheter och i kommunerna,

17. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett Internetbaserat informationssystem,

18. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att registrera företag via Internet,

20. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en avveckling av de selektiva företagsstöden.

1998/99:N334 av Matz Hammarström m.fl. (mp) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

1. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktningen på näringspolitiken,

3. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ägande med ansikte,

4. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ta till vara kreativiteten,

5. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om innovatörer och uppfinnare,

7. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förnyelse av näringslivet,

8. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om gemensam sektor till gagn för näringslivet,

9. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ägande av naturresurser.

1998/99:N335 av Gudrun Schyman m.fl. (v) såvitt gäller yrkandet (14) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om riskfinansiering.

1998/99:N336 av Gudrun Schyman m.fl. (v) såvitt gäller yrkandet (2) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om näringspolitik och regional utveckling.

1998/99:N337 av Lennart Daléus m.fl. (c) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

14. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbättrat och förenklat regelverk för företag och företagare,

15. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ALMI,

16. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionala fonder.

1998/99:A215 av Anne-Katrine Dunker och Patrik Norinder (m) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

4. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avknoppning inom offentliga sektorn,

6. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om uppfinningar.

1998/99:A802 av Carl Bildt m.fl. (m) såvitt gäller yrkandet (11) att riksdagen som sin mening ger regeringen tillkänna vad i motionen anförts om att främja kvinnors företagande.

1998/99:NU6

1998/99:A808 av Lennart Daléus m.fl. (c) såvitt gäller yrkandet (5) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om översyn av regelverket för småföretagsstödet.

Utskottet

Näringspolitikens inriktning

Motionerna

Sverige har i dag inget företagarevänligt klimat, anför det i motion 1998/99: N329 (m). Förutsättningarna måste förbättras. Det handlar om att skapa betingelser för att människor och företag kan utvecklas, genom att lätta på skattebördan och minska de hämmande regleringarna. Bland annat gäller det att underlätta för småföretag och fåmansföretag, att införa ökade konkurrens- och etableringsmöjligheter och att se till att tjänstesektorn får rimliga skattevillkor. Arbetsrätten måste utformas utifrån individuella avtal som ger en flexibilitet på arbetsmarknaden. En avreglering som underlättar för företagande måste särskilt ha fokus på de nya företagens svårigheter och hinder. ”Etniskt företagande” har traditionellt varit invandrarnas chans att etablera sig både på arbetsmarknaden och i samhället, anför motionären vidare. Han anser att möjligheterna att starta företag är nyckeln både till sysselsättning och till en social struktur för många invandrare.

Möjligheter till avknoppning av primär- och landstingskommunal verksamhet bör tillvaratas, anför det i motion 1998/99:A215 (m). Hälften av tjänstesektorns sysselsättning finns i offentlig sektor, konstaterar motionärerna och anser att attityderna till tjänstesektorn måste ändras. Företagens konkurrenskraft påverkas i hög grad av i vilken miljö företagen agerar, menar motionärerna. Det handlar om lika villkor för alla och ett företagsklimat som ger långsiktig överlevnad. Konkurrensutsättning skapar inte bara fler företag, det skapar också en bra grund för att utveckla nya serviceidéer, sägs det.

Den s.k. stora ekonomin – finanspolitiken – sätter ramarna för allt sysselsättningskapande arbete, sägs det i partimotion 1998/99:N277 (v). Låga räntor, låg inflation, en stabil efterfrågan av produkter och tjänster och stabila institutioner skapar en långsiktigt hållbar tillväxt, heter det vidare. En del av de erforderliga, nya arbetstillfällena bör tillkomma i offentlig sektor, men huvudparten måste tillskapas inom den privata sektorn, anser motionärerna. De erinrar om att i förhandlingarna efter riksdagsvalet hösten 1998 mellan Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet de gröna formulerades ett sysselsättningsmål, med innebörd att 80 % av den arbetsföra befolkningen skall vara i arbete år 2004. För att nå detta mål krävs en stabil, stark och ekologiskt uthållig tillväxt, anför det.

Alla måste delta i ansträngningarna för att skapa nya arbetstillfällen, sägs det i motionen och hänvisas till att undersökningar har visat att det finns särdrag i kvinnors företagande. Eftersom detta företagande är en strategisk

del av ett ökat småföretagande i Sverige, anser motionärerna att det inte bara skall utgå stöd till kvinnliga affärsrådgivare i stödområdet utan över hela landet. Andelen invandrare bland företagarna är högre än bland genomsnittet av befolkningen, konstaterar motionärerna vidare. De flesta etniska grupper saknar dock bankkontakter, vilket leder till underkapitalisering som gör det omöjligt för företaget att växa. Sverige måste komma bort från sitt beroende av basindustrin, såvida den inte kan utvecklas och specialiseras, anför motionärerna. De erinrar om att antalet anställda i storföretagen inte ökar, samtidigt som antalet sysselsatta i stora företag i Sverige är dubbelt så stort som EU-genomsnittet. Attityden till att starta eget företag måste ändras, anför motionärerna vidare. De anser att det svenska systemet hittills har gynnat storföretagen och hänvisar till att Sverige har den lägsta andelen egenföretagare i hela OECD-området. Vänsterpartiet har tidigare föreslagit bl.a. lättnader på egenavgiftsområdet för de minsta företagen, skattelättnader inom den privata tjänstesektorn, lättnader vad gäller sjuklöneperioden och regelförenklningar, sägs det. I motionen framläggs förslag för en uthålligt hållbar tillväxt i hela Sverige under följande fem rubriker: Säkra riskkapitalförsörjningen (1), Nätverksbyggande mellan småföretagen (2), Offentlig upphandling (3), Utbildning/fortbildning (4) samt Omvärld och export (5).

I ytterligare en partimotion från Vänsterpartiet – 1998/99:N336 – begärs ett riksdagsuttalande om näringspolitik och regional utveckling. En viktig förutsättning för en framgångsrik sysselsättningsutveckling är, enligt motionärernas uppfattning, att näringspolitiken får en större tyngd. Hinder i form av en traditionell företagsstruktur, ett extremt storföretagsberoende, ett fåtal dominerande ägargrupper, en för liten företagsandel inom den kunskapsintensiva tillväxtsektorn, ett otillräckligt innovationsutrymme, en brist på regionalt förankrat riskkapital osv. bör undanröjas, sägs det. Under följande rubriker redovisas den politik som förordas: Nya företag, Regional utveckling, Samarbete stat – näringsliv, Innovationspolitik samt Ett grönt näringsliv.

Statens roll i samhällsekonomin skall vara att sätta ramar och övervaka spelreglerna på marknaden, ansvara för samhällsplanering och infrastruktur samt att skapa förutsättningar för långsiktig tillväxt, anför det i partimotionen 1998/99:N330 (kd). När staten agerar såväl domare som spelare på marknaden är risken stor att konkurrensen snedvrids och att investeringar inte görs på ett optimalt sätt i de företag som har de bästa förutsättningarna, anser motionärerna. En av statens viktigaste uppgifter är vidare att bedriva en ansvarsfull finanspolitik som ger förutsättningar för stabila statsfinanser, låg inflation, låga räntor, ett gott investeringsklimat och minskande statsskuld, sägs det. Det är viktigt att Sverige får ett mer småföretagsvänligt klimat än hittills, eftersom det främst är småföretagen som har möjlighet att erbjuda nyanställningar, anser motionärerna, medan större företag främst ökar sin produktivitet genom automatisering. De stora börsbolagen visar också en tendens att förlägga mer av sin verksamhet till utlandet, medan de små och medelstora företagen i större utsträckning stannar kvar i Sverige, säger motionärerna.

Bedömare är eniga om att framtidens arbeten i stor utsträckning kommer att finnas i tjänstesektorn, sägs det vidare i motionen. Det handlar om olika branscher, såsom bygg- och anläggnings-, data-, miljö-, ekonomi-, försäk-

rings-, medie-, reklam-, underhållnings-, turist-, restaurang-, hårvårds-, skomakar-, bilreparations-, städ- och tvättbranscherna. Exportindustrin har under de senaste åren gått på högvarv, medan hemmamarknaden även under högkonjunktur präglats av lågkonjunktur, säger motionärerna. De menar att en mer offensiv politik krävs för att förbättra förutsättningarna för nya arbetstillfällen på den svenska hemmamarknaden.

Samhället måste genom sina olika institutioner skapa goda förutsättningar för företagande, sägs det i partimotion 1998/99:N238 (c). Till dessa förutsättningar hör ett fungerande rättssamhälle, kulturella faktorer, politiska institutioner och myndigheter. Låg inflation, sunda statsfinanser och låga räntor är vidare viktiga förutsättningar för företagande. För att kunna utvidga sina verksamheter är företagen beroende av handel med omvärlden, anför motionärerna och konstaterar att Sverige som medlem i EU har en stor frihandel, medan handeln med övriga delar av världen till stor del är omgärdad med export- och importtullar. Kompetensnivån och tillgången på olika typer av arbetskraft är också viktiga faktorer för företagens konkurrensförmåga internationellt, säger motionärerna och anser att en viktig framgångsfaktor är att näringslivet har förmåga till flexibilitet och består av såväl stora som små och medelstora företag. Det är också viktigt att företagsamheten är spridd över många olika branscher. Företagen behöver stabila och långsiktiga spelregler, anför det vidare.

Sverige kännetecknas av att en mängd direkta och indirekta stöd ges till företag, sägs det i motionen med hänvisning till att det i den allmänna debatten förekommer uppgifter om att det s.k. företagsstödet skulle uppgå till 50–60 miljarder kronor per år. Enligt motionärernas uppfattning saknar dessa belopp dock relevans, eftersom det inte är fråga om direkta företagsstöd. Stödet till företag inom näringspolitiken utgörs i huvudsak av lånemöjligheter för små företag, projektstöd till innovativa idéer och produktutveckling samt icke-finansiella stöd till små företag. De största aktörerna är Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) och ALMI Företagspartner AB. Dessutom finns Industrifonden och Innovationscentrum. Exportrådet, Exportkreditnämnden (EKN) och AB Svensk Exportkredit stimulerar svensk export främst genom garantier och finansiering. På den regionala nivån tillkommer stödgivare i form av teknikbrostiftelser, regionala riskkapitalbolag, industriella utvecklingscentrum och produktråd. Utöver de svenska stödformerna tillkommer de stöd som EU står för. På branschnivå finns t.ex. stödet till rederinäringen. I övrigt är de direkta stöden till företag mest omfattande inom bostadspolitiken, arbetsmarknadspolitiken och regionalpolitiken. De stöd som går till finansiering av näringsverksamhet utgår nästan uteslutande i form av lån, forskningsstöd, information och garantier. Floran av stöd och olika aktörer gör det svårt att analysera företagsstödet i dess helhet, anser motionärerna. De föreslår mot bakgrund härav att en utredning skall tillsättas med uppdrag att föreslå hur de olika formerna av företagsstöd bättre skall kunna samordnas för att uppnå ökad effektivitet. Uppdraget bör också innefatta att lägga förslag om sammanslagning av vissa och nedläggning av andra stödformer. Det bör vara möjligt att ta ut en del av den ökade effektiviteten i form av en statlig besparing, anför det slutligen.

I partimotion 1998/99:N332 (fp) föreslås att de selektiva företagsstöden skall avvecklas. Fler företagare och fler expansiva företag är en förutsättning för att alla som vill skall kunna få ett arbete, säger motionärerna. De enskilda individerna behöver få fler möjligheter att ta sig ur passiviserande arbetslöshet, att ta på sig mer avancerade arbetsuppgifter, att studera eller att vidareutbilda sig. Fler måste få känna att det är meningsfullt och möjligt att pröva något nytt, att ta risker eller förverkliga en företagsidé. Att förbättra företagsklimatet är därför en central politisk uppgift, anser motionärerna och anger att statens främsta uppgift inom näringspolitiken är att ange ramar och spelregler för företagets verksamhet. Selektiva stöd bör undvikas. I sämsta fall leder stöden till att konkurrerande företag går i konkurs, säger motionärerna och menar att generellt sett har de små företagen svårare att hantera effekterna av selektiva subventioner.

Uttalanden av riksdagen i ett flertal avseenden begärs i motion 1998/99:N334 (mp). Det gäller inriktningen på näringspolitiken, s.k. ägande med ansikte, tillvaratagande av kreativiteten och förnyelse av näringslivet. Politikens roll är att underlätta framväxten av det goda – i bemärkelsen ekologiskt och socialt hållbara – näringslivet, varvid miljömedvetenhet, mångfald, dynamik, kreativitet och delaktighet anges av motionärerna som nyckelord för en sådan utveckling. Ett framtida näringsliv måste vara en del av ett fungerande samhälle, inte något vid sidan om den sociala och ekologiska verkligheten. Sverige behöver fler företag med en social hemvist, ägare med ansikten, heter det vidare. Miljöpartiet vill stimulera företag där ägandet är synligt. Det kan vara självägda företag, kooperativa företag, företag som ägs av dem som arbetar i dem eller som bor i det samhälle där företagen finns. Det är viktigt att öka möjligheten för dem som arbetar i ett företag att ta över ägandet då ett företag skall säljas, vilket kan ske genom förköpsrätt eller genom ett marginellt räntebidrag, anser motionärerna.

Kreativiteten ökar då människor känner att de vågar ta steg ut i det främmande utan att riskera att falla igenom samhällets skydd, hävdar motionärerna vidare. De anser att kreativiteten också ökas då regelverk och gammal företagskultur förändras. Invandrarnas erfarenheter av småskalig företagsamhet måste tas till vara, och lärlingssystemen bör utvecklas ytterligare. Mycket i företagskulturen karaktäriseras av traditionellt manliga strukturer, men motionärerna hänvisar till att Miljöpartiet i andra motioner har utvecklat tankarna på hur nya, moderna strukturer kan ges mer växtkraft, för att möjliggöra att människor – inte minst kvinnor – skall kunna ta steget. Det är enligt Miljöpartiets uppfattning oerhört viktigt att Sverige får ett näringsliv som i större utsträckning kan förändra och förnya sig. Delvis handlar detta om att det inom finansvärlden, politiken och industrin krävs ändrade attityder, anför motionärerna.

Vissa kompletterande uppgifter

Utskottet behandlade – mycket kortfattat – frågan om näringspolitikens inriktning senast i december 1998 i betänkande 1998/99:NU1 om anslag inom utgiftsområde 24 Näringsliv. I reservationer (m, kd, fp; mp) och i särskilda yttranden (m; kd; c; fp) redovisades respektive partiers syn på nä-

ringspolitikens inriktning. Riksdagen följde utskottet. I det näringspolitiska betänkandet 1997/98:NU10 våren 1998 behandlades också – mer utförligt – frågan om näringspolitikens inriktning.

En särskild riksdagsdebatt om åtgärder för ökad tillväxt ägde rum i februari 1999 (RD 1998/99:49). Näringsminister Björn Rosengren sammanfattade då regeringens handlingsprogram för ökad tillväxt i följande punkter:

1. Den ekonomiska politiken ligger fast med mål om överskott i de offentliga finanserna över en konjunkturcykel, låga räntor och inflation under kontroll.
2. Flaskhalsar skall förhindras på arbetsmarknaden.
3. Lönebildningen skall stärkas.
4. Hela Sverige skall växa – regionala tillväxtavtal utarbetas i varje län under år 1999 mellan berörda aktörer.
5. Skatterna skall vara konkurrenskraftiga – överläggningar pågår mellan riksdagspartierna om förändringar inom skattesystemet.
6. Reglerna för företagen skall förenklas och bli färre.
7. Sverige skall konkurrera med kompetens, inte med låga löner.
8. Forskningens roll i tillväxtpolitiken skall förstärkas.
9. Miljöomställningen skall drivas vidare.
10. Kommunikationspolitiken skall utvecklas.
11. Sverige skall förbli en IT-nation i världsklass.
12. Östersjö- och EU-samarbetet skall utvecklas.
13. Alla behövs på arbetsmarknaden – diskriminering skall motverkas.

Näringsministern tillsatte i januari 1999 en arbetsgrupp för ökad tillväxt, med företrädare för näringslivet och de fackliga organisationerna. Arbetsgruppens uppgift är att ta fram konkreta förslag och strategier för hur tillväxten kan öka och företagsklimatet ytterligare stärkas. I ett pressmeddelande från Näringsdepartementet (1999-01-26) sägs att det är näringsministerns förhoppning att gruppens arbete skall göra avtryck redan i regeringens vårbudget i mitten av april 1999. Innan dess kommer gruppens förslag att beredas i den större grupp av företrädare för näringsliv och fackliga organisationer som hade överläggningar med näringsministern tidigare i januari 1999, sägs det.

Arbetsgruppen presenterade nyligen följande förslag:

- Inkomstskatten bör sänkas, och marginaleffekterna bör minskas successivt i alla inkomstlägen.
- De nyssnämnda skattesänkningarna bör inledas redan under år 2000, och ett väsentligt steg bör tas under år 2001.
- Under år 1999 bör regeringen lägga fram förslag om hur kompetensutvecklingen i arbetslivet kan stärkas.
- Teknisk och vetenskaplig utbildning bör ökas väsentligt inom de för näringslivet mest angelägna områdena.
- Industrin bör hjälpa till med att ge årlig praktik för ca 30 000 elever på industrirelaterade gymnasieprogram och för elever i eftergymnasial yrkesutbildning.
- Särskilda insatser bör göras för att långtidsarbetslösas, ungdomars och invandrares inträden på arbetsmarknaden skall underlättas.

När det gäller frågan om företagsstöd kan noteras att regeringen i ett pressmeddelande från december 1998 har aviserat en utvärdering av det stora antalet stödformer inom näringspolitiken, regionalpolitiken och arbetsmarknadspolitiken. Dessa skall utvärderas utifrån företagens, de enskilda individernas och regionernas behov av och strävan efter utveckling och tillväxt. De förslag som kommer fram genom arbetet med regionala tillväxtavtal kommer att ha betydelse i denna utvärdering, sägs det. Syftet är att ge företagen en enda inkörsport och därmed förenkla företaget. Enligt uppgift från Näringsdepartementet kommer beslut om direktiv, tidsplan och i vilken form översynen skall bedrivas att fattas inom kort.

Utskottets ställningstagande

Utskottets syn på näringspolitikens inriktning överensstämmer med den som redovisades i budgetpropositionen för år 1999 och som hade föregåtts av överläggningar mellan regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Inledningsvis konstaterar utskottet att Sverige har många komparativa fördelar i fråga om företagsklimatet. På många områden ligger Sverige i absolut världsklass, t.ex. vad gäller forskning och utveckling, kvalitet på telekommunikationer och annan IT-infrastruktur, tillgång på internationellt konkurrenskraftig företagsledning, låg bolagsskatt och avsaknad av korruption. De svenska företagen har vidare god tillgång till marknaderna i EU och i Östersjöregionen.

Den svenska ekonomin karakteriseras av låga räntor och stabil makroekonomi. De offentliga finanserna är sanerade. Inflationen är i det närmaste obefintlig, och de svenska räntorna ligger på den lägsta nivån sedan 1950-talet. Sysselsättningen har ökat med 95 000 personer under det senaste året, men arbetslösheten är fortfarande för hög. Industriproduktionen har ökat med drygt 25 % sedan år 1994. Investeringarna i tillverkningsindustrin har ökat med mer än 70 % sedan hösten 1994. Sverige har för första gången på 25 år lika stora direktinvesteringar till Sverige som från Sverige. Mellan åren 1990 och 1996 ökade utlandsinvesteringarna i Sverige med 240 %, vilket var mer än motsvarande ökning i något annat EU-land. Under perioden 1991–1996 var utlandsinvesteringarna i Sverige 252 miljarder kronor, och under år 1997 ökade de med ytterligare 70 miljarder kronor. Nyföretagandet ökade från 26 930 företag år 1996 till 28 720 företag år 1997, eller med 7 %. Antalet konkurser fortsätter att minska. År 1998 uppgick antalet företagskonkurser till 8 799, vilket var det lägsta antalet under hela 1990-talet.

Sverige har det bästa innovationsklimatet i EU, enligt en beräkning av OECD. I denna har jämförelser gjorts avseende antal registrerade patent, anvisade medel till forskning och utveckling, antal artiklar i vetenskapliga tidskrifter och andel högteknologisk industri. Vidare gäller enligt en bedömning av den amerikanska handelskammaren att Sverige tillhör en grupp av fem länder som har det bästa företagsklimatet bland utvecklade industrinationer.

I den särskilda riksdagsdebatten om åtgärder för ökad tillväxt som ägde rum i februari 1999 redovisade näringsminister Björn Rosengren, som nämnts, inriktningen av det tillväxtpolitiska arbetet under innevarande man-

datperiod. Enligt vad som där sades ligger den ekonomiska politiken fast. Detta innebär att de offentliga finanserna över en konjunkturcykel skall visa överskott, vilket bl.a. skall användas till att betala tillbaka statsskulden. Räntorna skall hållas låga och inflationen under kontroll.

Flaskhalsar skall förhindras på arbetsmarknaden. Större satsningar skall göras på kvalificerad yrkesutbildning, och arbetsförmedlingarna skall tydligare koncentrera sig på sin kärnuppgift att förmedla jobb, inte åtgärder. Akassan skall vara en omställningsförsäkring. Lönebildningen skall stärkas. Samtal förs med arbetsmarknadens parter i syfte att åstadkomma en ansvarsfull överenskommelse om framtidens lönebildning. Löneökningarna på den svenska arbetsmarknaden skall syfta till både reallöneökningar och fortsatt låg inflation.

Hela Sverige skall växa. Regionala tillväxtavtal skall utarbetas i varje län under år 1999 mellan näringsliv, kommuner, landsting, länsstyrelser, länsarbetsnämnder, regionala självstyrelseorgan, högskolor, universitet, arbetsmarknadens parter och andra parter. Syftet är att utnyttja befintliga statliga och andra resurser effektivare för tillväxt och nya jobb. Tillväxtavtalen förhandlas med regeringen och börjar gälla den 1 januari 2000. Regeringen är öppen för att det regionala statliga tillväxtkapitalet, sammanlagt 15 miljarder kronor, skall kunna användas med ny inriktning. Regeringen är också positiv till att pröva förslag till förändringar av regelverk och förordningar.

Överläggningar pågår mellan riksdagspartierna om förändringar inom skattesystemet som bl.a. syftar till att stärka företagens växtkraft och begränsa marginaleffekter. Reglerna för företagen skall förenklas och bli färre. Ytterligare regelförenklningar kommer att genomföras för att de mindre företagen skall kunna växa och utvecklas. Sverige skall konkurrera med kompetens, inte med låga löner. Fler platser skall inrättas på högskolor och universitet. Dessa skall ha en rättvis regional spridning. De anställdas kompetensutveckling – det livslånga lärandet – skall stimuleras. Forskningens roll i tillväxtpolitiken skall förstärkas. Den kunskap och tekniska kompetens som finns på högskolor och universitet skall komma till nytta i företagens produktutveckling. Fortsatta insatser kommer att göras för att knyta samman forskning och näringsliv. Miljöomställningen skall drivas vidare. Ett omfattande energiforskningsprogram skall utarbetas tillsammans med näringslivet. Insatser görs för att ersätta kärnkraften med annan miljövänlig och konkurrenskraftig el- och energiproduktion.

Kommunikationspolitiken skall utvecklas. Fortsatta satsningar skall göras för att undanröja bristerna i det svenska transportsystemet. Sverige skall förbli en IT-nation i världsklass. Hela befolkningen – oavsett ålder, kön, utbildning och arbete – skall kunna använda den nya tekniken och utnyttja dess möjligheter. Fortsatta insatser skall därför göras för att ge hushåll och företag i hela Sverige goda förutsättningar att utnyttja den nya teknikens möjligheter. Samarbetet i Europa, runt Östersjön och i Barentsregionen skall utvecklas. Fortsatta ansträngningar skall göras för att stödja näringslivet att idka handel med länderna runt Östersjön. EU-arbetet skall inriktas på att formulera gemensamma strategier mellan medlemsländerna för ökad sysselsättning och minskad arbetslöshet. Alla behövs på arbetsmarknaden. Diskriminering på grund av kön, etnisk bakgrund eller sexuell läggning är ett slö-

seri med gemensamma resurser. Nya lagar mot diskriminering träder i kraft inom kort.

1998/99:NU6

När det gäller frågan om företagsstöd vill utskottet hänvisa till att regeringen, som redovisats, avser att genomföra en översyn av stödformerna inom näringspolitiken, regionalpolitiken och arbetsmarknadspolitiken. Något behov av ett initiativ från riksdagen på detta område kan utskottet därmed inte se.

Utskottet vill slutligen kommentera en fråga som aktualiseras i motion 1998/99:N334 (mp), nämligen frågan om ägandet av företagen. En del av företagen i Sverige karakteriseras av ett anonymt ägande där bl.a. fonder eller ett "ansiktslöst" kapital står som ägare. Enligt utskottets mening är det viktigt att ägandet är synligt, har ett ansikte. Det kan röra sig om självägda företag, kooperativa företag och företag som ägs av dem som arbetar i företagen eller som bor i det samhälle där företagen finns. Denna typ av företagsägare kan förväntas ta ett större ansvar och känna större delaktighet, vilket leder till ökad miljömedvetenhet och ökad kreativitet. För att uppnå ett sådant ägande är det viktigt att det skapas goda förutsättningar för de små företagen, och att möjligheten ökas för dem som arbetar i ett företag – arbetare, tjänstemän och företagsledning – att ta över ägandet om företaget skall säljas. Utskottet förespråkar alltså en mångfald i ägandet och utgår från att regeringen har ett likartat synsätt.

Enligt utskottets mening har den här redovisade näringspolitiken en sådan inriktning som krävs för att bidra till att Sverige skall ha en ekologiskt uthållig tillväxt. Likartade synsätt på näringspolitikens inriktning finns också i de här aktuella motionerna 1998/99:N277 (v), 1998/99:N336 (v) och 1998/99:N334 (mp).

Med det anförda avstyrks samtliga här aktuella motioner i berörda delar.

Statliga företag

Motionerna

En plan för försäljning av statlig verksamhet begärs i motion 1998/99:N215 (m). Statens främsta uppgift inom näringspolitiken är att skapa ramar och regler för företagens verksamhet och bidra till att skapa gynnsamma förutsättningar för långsiktig tillväxt, fler företag, fler arbetstillfällen och god konkurrens, anför motionärerna. De anser att en privatisering av de statliga företagen skulle åstadkomma följande: renodla statens roll som lagstiftare och normgivare, stärka de privatiserade företagen, sprida intresset för sparande i aktier till nya grupper och bredda riskkapitalmarknaden samt ge staten inkomster som kan användas till andra, mer angelägna ändamål.

Motiven för det statliga ägandet är svaga och otillräckliga, sägs det vidare i motionen. All verksamhet som kan bedrivas bättre eller lika bra i privat som i offentlig regi bör vara privatägd, anför motionärerna och menar att konkurrensutsatt verksamhet bör bedrivas i privat regi. All verksamhet som lika effektivt eller bättre kan drivas i full konkurrens skall utföras under konkurrens, sägs det. Även monopolverksamhet anses ofta kunna bedrivas bättre i privat än i offentlig regi, t.ex. genom att driften av en monopolbetonad verk-

samhet läggs ut på entreprenad genom ett öppet upphandlingsförfarande. De förordade privatiseringarna bör genomföras på ett sätt som bidrar till att långsiktigt bredda riskkapitalmarknaden. Detta bör främst åstadkommas genom följande tre huvudtyper av åtgärder: en reformering av skattesystemet, främjande av intresset hos allmänheten för att äga svenska aktier samt ökade möjligheter för anställda att äga aktier i de företag där de arbetar. Försäljningarna bör, enligt motionärerna, genomföras enligt följande tre principer: försäljningen skall stärka företaget, allmänheten skall erbjudas att köpa aktier samt de anställdas delägarskap skall underlättas.

Privatiseringen av Telia skall prioriteras, anser motionärerna. Följande skäl anses tala för en omedelbar försäljning av Telia: en privatisering skulle ge Telia bättre tillgång till kapital och bättre möjligheter att expandera, Telia skulle få en större operationell flexibilitet samt en försäljning har stort stöd i företagets ledning och bland dess anställda.

Moderata samlingspartiet anser att i första hand ca 25 statliga företag bör privatiseras helt eller delvis. Privatiseringarna kan delas in i följande tre grupper: breda aktiespridningar över börserna, direktförsäljningar samt bolag eller verksamheter under någon form av strukturering eller med behov av omstrukturering där ägarbreddning eller försäljning kan bli aktuell. I motionen lämnas en utförlig redovisning över de privatiseringar som förordas. Vidare beskrivs hur försäljningarna av de olika bolagen och verksamheterna bör utföras. Redovisningen upptar, förutom Telia, följande bolag:

- Inom tidigare Kommunikationsdepartementet: SAS Sverige AB, Statens järnvägar, Posten AB, Arlanda och Landvetters flygplatser, vissa bolag inom Luftfartsverket samt AB Svensk Bilprovning.
- Inom Finansdepartementet: Nordbanken (Holding) AB, Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag (SBAB), Vasakronan AB, V&S Vin & Sprit AB, Svenska Spel AB och Värdepapperscentralen VPC AB.
- Inom tidigare Närings- och handelsdepartementet: Vattenfall AB, Luossavaara Kiirunavaara AB (LKAB), Assi Domän AB, Pharmacia & Upjohn Inc., Celsius AB, Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB, SAQ Kontroll AB och Zenit Shipping AB.
- Inom Kulturdepartementet: Sveriges Radio och Sveriges Television samt Teracom Svensk Rundradio AB.
- Inom Socialdepartementet: Apoteksbolaget AB.

I de två motionerna 1998/99:K282 (m) och 1998/99:T220 (m) förordas också en privatisering av Telia. Detta är nödvändigt för att bolaget skall ges tillgång till den internationella kapitalmarknaden och ges bättre möjligheter att utvecklas till ett internationellt och konkurrenskraftigt IT-företag, anför motionärerna. I den sistnämnda motionen förordas också ett riksdagsuttalande rörande NSAB (Nordisk Satellit AB). Svenska staten är via detta företag mycket aktiv på marknaden för satellitdistribution, säger motionärerna och erinrar om att företaget under hösten 1998 låtit skjuta upp ytterligare en satellit, Sirius 3. Denna strategi och exponering av risker med skattemedel måste starkt ifrågasättas, anför motionärerna.

Riksdagen bör göra ett uttalande om att statens bolag skall gå i spetsen för att uppfylla målet att det skall vara 25 % kvinnor i aktiebolagens styrelser år

2000 och 50 % år 2010, anføres det i motion 1998/99:Fi708 (v). Den ekonomiska politiken är fortfarande ett manligt maktområde, säger motionärerna. De anser att det är dags att både uppnå en jämnare könsfördelning i representation och påverka innehållet i den ekonomiska makten. En ambitionsinriktning bör därvid vara att bryta det starka manliga maktmönster som präglar aktiebolagen, och antalet kvinnor i bolagsstyrelserna bör därför öka. Staten bör gå i spetsen genom att snabbt se till att lika många kvinnor som män sitter i de statliga bolagens styrelser, anför motionärerna.

Riksdagen bör göra ett uttalande om ökad ägarspridning genom utförsäljning av statliga företag, anføres det i motion 1998/99:N330 (kd). Staten är en mycket stor aktie- och företagsägare, konstaterar motionärerna med beklagande. Ett skäl för en försäljning av statens aktier i företag är, enligt motionärerna, att renodla statens roll – staten skall sätta ramar och övervaka spelreglerna men inte sköta företagandet. Ett annat skäl är att ägandet bör spridas. Ett tredje skäl är att det förbättrar förutsättningarna för de berörda företagen – Telia anges som ett bra exempel på ett företag som har ett stort kapitalbehov för kommande investeringar. Ytterligare ett skäl är att minska statens räntebörda genom ett minskat lånebehov. Värdet på statens företagsäande kan beräknas till 200–300 miljarder kronor, säger motionärerna. De anser dock inte att alla företag skall säljas, t.ex. bör staten inte avhända sig inflytandet över och ansvaret för Systembolaget.

Försäljningen av statliga företag skall ske till marknadsmässiga priser och i den takt som är möjlig med hänsyn till andra introduktioner på aktiemarknaden, sägs det. Motionärerna bedömer att aktier till ett värde av 10–25 miljarder kronor per år kan introduceras på aktiemarknaden under de kommande fyra åren. Till de företag som snabbt anses kunna säljas hör bl.a. Telia AB, LKAB, SBAB, Assi Domän AB, Celsius AB och Nordbanken (Holding) AB. De företag som är aktuella är sådana som är verksamma inom konkurrensutsatt verksamhet, anför motionärerna. När det gäller vissa större företag, som t.ex. Vattenfall, bör vissa omstruktureringar och eventuellt en uppdelning ske för att bryta marknadsdominansen. Det finns självfallet ingen anledning att byta ett monopol mot ett annat, anføres det. Vid utförsäljning bör allmänheten och de anställda i företagen vara en viktig målgrupp.

Även i motion 1998/99:T809 (kd) föreslås en utförsäljning av Telia. Regeringens ideologiska blockering mot ett breddat ägande innebär att skattebetalarna snabbt förlorar miljardbelopp när den ökande konkurrensen minskar Telias vinster och därmed dess värde, anför motionärerna.

En plan för försäljning av statliga bolag begärs också i motion 1998/99:N300 (fp). Skälen för en privatisering är, enligt motionärerna, följande: staten är sällan en särskilt aktiv och effektiv ägare; det staten ägnar sig åt skall styras demokratiskt och med full öppenhet och insyn för medborgarna; på flera områden leder det statliga ägandet till snedvridning av konkurrensen eller misstankar om detta; avkastningen på det statliga kapitalet är låg, oftast några procent av marknadsvärdet. Om egendomen i stället säljs och pengarna används för att amortera statskulden blir det en vinst för statens ekonomi. Det finns flera skäl att vara mycket tveksam till att välja företagsformen för offentlig verksamhet, antingen det är på kommunal eller statlig nivå, anser motionärerna. Insynen och den demokratiska kontrollen försvå-

ras. Konkurrensen tenderar att bli osund, då staten och kommunerna uppträder på den marknad som staten har till uppgift att ange spelreglerna för. Slutligen anses staten och kommunerna sällan vara goda företagsledare. De nämnda problemen och svårigheterna med offentligt företagande kommer, enligt motionärerna, tydligt till uttryck i den kritik som Riksdagens revisorer har riktat mot den statliga bolagsverksamheten (1997/98:RR9).

På Folkpartiets lista över försäljningar av statliga bolag som omgående bör äga rum står sex storföretag, nämligen Telia AB, Nordbanken Holding AB, Vasakronan AB, Assi Domän AB, Pharmacia & Upjohn Inc. och Celsius AB. Det handlar totalt sett om en utförsäljning av aktier för ca 100 miljarder kronor. Försäljningsintäkterna från en privatisering av statliga tillgångar skall gå till att amortera på statskulden, anför motionärerna och pekar på att den räntevinst som uppstår kan användas för att förstärka angelägna områden som vård och skola. Följande bolag bör i ett längre perspektiv säljas ut helt eller delvis, sägs det: SAS Sverige AB, Statens järnvägar, Posten AB, Arlanda och Landvetters flygplatser, vissa bolag inom Luftfartsverket, AB Svensk Bilprovning, Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB, SBAB, VPC AB, Vattenfall AB, LKAB och Teracom Svensk Rundradio AB.

I ytterligare två motioner – 1998/99:K231 (fp) och 1998/99:T222 (fp) – förordas en utförsäljning av Telia. Då kan företaget fritt agera på mediemarknaden i konkurrens med andra, sägs det i den förstnämnda motionen. Privatiseringarna på telekommunikationsområdet måste genomföras på ett sätt som gör att konkurrensen verkligen främjas, anføres det i den andra motionen.

I motion 1998/99:N334 (mp) begärs riksdagsuttalanden om en gemensam sektor till gagn för näringslivet och om ägande av naturresurser. Motionärerna förespråkar ett differentierat ägande, bestående av såväl privata och kooperativa som kommunala och statliga företag. Offentligt styrda företag kan i vissa fall vara både nödvändiga och önskvärda, bl.a. när det gäller naturliga monopol och grundläggande infrastruktur och i vissa fall också för att upprätthålla konkurrens, anser motionärerna. De menar att det också är viktigt att konstatera att en väl fungerande gemensam sektor starkt bidrar till goda förutsättningar för näringslivet – en bra barnomsorg, en bra skola, god sjukvård och trygg äldreomsorg skapar harmoni och effektivitet i samhället, vilket även näringslivet är betjänt av. Av sårbarhets- och självtillitsskäl är det av stor betydelse att viktiga naturtillgångar inte säljs till starka ägargrupper som inte har någon förankring i den berörda samhällsstrukturen, anser motionärerna vidare. Därför vill de förhindra att vattenkraft, skog och andra betydande naturresurser säljs till internationella intressen.

Vissa kompletterande uppgifter

Riksdagen avslög våren 1998 motioner med förslag om utförsäljning av statliga företag, liknande de här aktuella (bet. 1997/98:NU10). Motionerna följdes upp i reservationer (m, fp, kd; c; mp). Hösten 1998 behandlade riksdagen regeringens skrivelse 1998/99:20 med redogörelse för företag med statligt ägande (bet. 1998/99:NU5). Utskottet förordade härvid att översikten över de statliga företagen i den årliga redovisningen till riksdagen utökas

fr.o.m. år 2000, så att informationen också omfattar en beskrivning av den statliga företagssektorns regionala fördelning samt uppgifter om de statliga företagen med avseende på jämställdhet, miljöanpassning och anställda med invandrarbakgrund. Utskottet avvisade däremot kravet i en motion på att syftet med det statliga ägandet av respektive företag skall redovisas i den årliga redogörelsen. Utskottet framhöll att frågor om syftet med det statliga ägandet av företag bör tas upp i näringspolitiska princippropositioner eller i särskilda propositioner om statliga företag. Den sistnämnda motionen fick stöd i en reservation (m, kd, c, fp).

Riksdagen beslöt våren 1996 om riktlinjer för statens företagsägande (prop. 1995/96:141, bet. 1995/96:NU26), enligt vilka följande huvudprinciper skall gälla för förvaltningen av statliga företag:

- Statligt ägda företag skall arbeta under krav på effektivitet, avkastning på det kapital företaget representerar och strukturanpassning.
- Den som utövar förvaltningen av ett statligt ägt företag skall med utgångspunkt i uppsatt verksamhetsmål aktivt följa företagets utveckling och vidta erforderliga åtgärder för att företaget skall uppfylla kraven på effektivitet, avkastning och strukturanpassning.

Härutöver beslöt riksdagen att bemyndiga regeringen att – med vissa givna restriktioner – kunna minska statens ägande i åtta angivna företag, nämligen Assi Domän AB, Celsius AB, Enator AB, Pharmacia & Upjohn Inc., SAQ Kontroll AB, AB Svensk Exportkredit, SBL Vaccin AB och Lantbrukskredit AB. Detta bemyndigande ersatte det bemyndigande som riksdagen lämnat år 1991 (prop. 1991/92:69, bet. 1991/92:NU10). Samtidigt angavs att av riksdagen tidigare lämnade bemyndiganden avseende Nordbanken, Securum AB och Svenska Skogsplantor AB skulle fortsätta att gälla.

Våren 1998 behandlade utskottet ett förslag från Riksdagens revisorer (1997/98:RR9) om statens roll som ägare av bolag. Förslaget avstyrktes med hänvisning till pågående utvecklingsarbete inom Regeringskansliet. I en reservation (m, fp, kd) tillstyrktes förslaget. Utskottet avstyrkte också motionsyrkanden om att regeringen skall presentera en plan för riksdagen angående försäljning av statliga bolag, med hänvisning till att inga nya omständigheter hade framkommit som motiverade en ändrad grundinställning. I reservationer (m, fp, kd; c; mp) redovisades respektive partiers uppfattning i frågan om försäljning av statliga företag. Riksdagen följde utskottet.

Ändrade riktlinjer för Telias verksamhet fastlades av riksdagen våren 1998 (prop. 1997/98:121, bet. 1997/98:NU14). Enligt dessa skall huvudinriktningen för Telia i fortsättningen vara att i Norden och inom Östersjöområdet erbjuda telekommunikationer i vid bemärkelse. I huvudinriktningen skall ingå den internationella verksamhet som är nödvändig för att tillhandahålla dessa tjänster. Utskottet ansåg att det är viktigt att Telia ges med andra operatörer likvärdiga förutsättningar. När det gäller en privatisering av Telia, som förordades i några motioner, konstaterade utskottet att någon ändring av Telias ägarstruktur vid den tidpunkten inte var aktuell. I en reservation (m, fp, kd) avstyrktes propositionen och föreslogs att riksdagen skulle uttala sig för en privatisering av Telia. Modifieringar av regeringens förslag till riktlinjer för Telia förordades i två reservationer (v; mp).

Näringsminister Björn Rosengren och den norske kommunikationsministern Odd Einar Dörum ingick i januari 1999 en överenskommelse om ett samgående mellan Telia och norska Telenor. Syftet är att skapa en dynamisk och konkurrenskraftig nordisk telekoncern. I inledningsskedet skall Sverige äga 60 % och Norge 40 % av aktierna.

Koncernen skall börsintroduceras senast den 31 december 2000, under förutsättning att uppgörelsen godkänns av den svenska riksdagen, det norska stortinget och EU:s konkurrensmyndighet. I samband med börsintroduktionen kommer de bägge ländernas ägande att stegvis minskas till vardera 33,4 %. Resterande 33,2 % skall säljas ut till marknaden – dock skall de bägge ländernas gemensamma ägande aldrig understiga 51 %. Samgåendet bygger på lika inflytande för de två huvudägarna. Börsnoteringen, som sker med huvudnotering på Stockholms fondbörs, ger tillgång till kapitalmarknaden och kommer att ge det nya bolaget den finansiella styrka som behövs på en globaliserad och hårt konkurrensutsatt telemarknad, sägs det i ett pressmeddelande från Näringsdepartementet.

Enligt uppgift från Näringsdepartementet planeras en proposition i frågan till riksdagen senare under våren 1999. I denna avses regeringen begära riksdagens godkännande av avtalet om samgående mellan Telia och Telenor, godkännande av riktlinjer för det nya bolagets affärsinriktning och bemyndigande att få minska det statliga ägandet. Statens kostnader för arbetet med samgåendet kommer att tas upp under tilläggsbudget för innevarande budgetår, vilken skall ingå i 1999 års ekonomiska vårproposition.

I motion 1998/99:Fi708 (v) berörs, som tidigare redovisats, frågan om andelen kvinnor i aktiebolag generellt och specifikt i statliga bolag. I regeringens skrivelse 1998/99:20 med 1998 års redogörelse för företag med statligt ägande finns en sammanställning över styrelseledamöter i de statliga bolagen. Enligt denna utgjorde kvinnor 29 % av samtliga personer i sammanställningen. Om hänsyn tas till att vissa personer har mer än ett uppdrag är andelen kvinnor med styrelseuppdrag 28 %. Som jämförelse kan nämnas att, enligt en rapport till Kvinnomaktutredningen – Ledare, makt och kön (SOU 1997:135), andelen kvinnor i de börsnoterade aktiebolagens styrelser uppgick till 3,4 % år 1996.

Utskottets ställningstagande

När det gäller frågan om statliga företag överensstämmer utskottets syn med den som kommer till uttryck i motionerna 1998/99:N215 (m), 1998/99:N330 (kd) och 1998/99:N300 (fp). Statens främsta näringspolitiska uppgift är att ange ramar och regelsystem för näringslivets verksamhet och bidra till att skapa betingelser för långsiktig tillväxt. Om staten samtidigt uppträder som ägare och som utformare av de regler som gäller för näringslivets verksamhet uppstår en rad problem, bland vilka följande kan nämnas: risk för konkurrenssnedvridning, risk för inoptimala investeringsbeslut samt svårigheter att tillföra kapital till företag som behöver kapital för expansion. Grundprincipen måste, enligt utskottets mening, vara att konkurrensutsatt verksamhet skall bedrivas i privat regi.

Det arbete som påbörjades under fyrpartiregeringen med att minska statens företagsägande bör, enligt utskottets uppfattning, återupptas. Med en privatisering av statliga företag uppnås en tydligare ägarroll, kommersiellt mer kompetenta företag och en ökad aktiespridning. Sammanlagt inbringade de försäljningar som gjordes under den borgerliga regeringen ca 23 miljarder kronor (exkl. försäljning av aktier i Nordbanken) till statskassan, vilket minskade statens upplåningsbehov med motsvarande belopp. Försäljningen ledde också till en spridning av aktieägandet till grupper som inte tidigare innehaft aktier och därmed till en breddning av riskkapitalmarknaden.

Riksdagen bör således begära att regeringen lägger fram en plan för försäljning av statliga företag i enlighet med vad som här har angetts. Därmed blir de tre nyssnämnda motionerna i sak tillgodosedda i aktuella delar. Likaså blir motionerna 1998/99:K282 (m), 1998/99:T220 (m), 1998/99:T809 (kd), 1998/99:K231 (fp) och 1998/99:T222 (fp) tillgodosedda i här berörda delar.

När det gäller yrkandet i motion 1998/99:Fi708 (v) om kvinnorepresentationen i de statliga bolagens styrelser konstaterar utskottet att denna uppgår till närmare 30 %, att jämföra med motsvarande andel hos de börsnoterade bolagens styrelser som ligger på 3–4 %. Något behov av ett riksdagsuttalande i frågan kan utskottet inte se och avstyrker därmed motionen i berörd del. Även motion 1998/99:N334 (mp) avstyrks i aktuella delar.

Regelförenkling

Motionerna

Frågan om regelförenkling tas upp i ett stort antal motioner – 19 stycken – med företrädare för samtliga partier.

I motion 1998/99:N315 (s) begärs åtgärder i enlighet med Småföretagsdelegationens förslag till förbättringar av möjligheterna att starta och driva småföretag. Att förverkliga ambitionen om arbete åt alla är socialdemokratiens viktigaste politiska uppgift, sägs det. En politik för att nå målen om 4 % arbetslöshet år 2000 och en sysselsättningsgrad på 80 % år 2004 måste ha flera utgångspunkter; en sådan är att främja en dynamisk och expansiv småföretagarsektor. Endast i ett ekonomiskt klimat präglad av hög efterfrågan och låga räntor är det möjligt att få till stånd den expansion av småföretagandet som är nödvändig, menar motionärerna, som anser att det krävs en översyn av det regelverk som styr småföretagandet, liksom av formerna för statens stöd till etablering av nya företag. Det måste bli enklare att starta och driva företag, säger motionärerna och hänvisar till den översyn av småföretagandets villkor som Småföretagsdelegationen gjort. De anser att flera av delegationens förslag snabbt bör kunna förverkligas och att detta skulle ge ett verkningsfullt bidrag till förverkligandet av regeringens sysselsättningspolitiska mål.

I syfte att förenkla för företagen begärs i partimotion 1998/99:Sk310 (m) följande åtgärder:

- Arbetet med att slopa, förenkla och förbättra reglerna för företagen måste återupptas med full kraft, varvid avregleringsarbetet bör ledas från högsta politiska nivå genom en särskild grupp i Statsrådsberedningen.

- Alla nya regler skall föregås av konsekvensbeskrivningar vad avser reglernas ekonomiska effekter på företagen, varvid dessa beskrivningar skall lämnas av såväl departementen som av myndigheter som ger ut föreskrifter.
- Som stöd för avregleringsarbetet bör det inrättas en grupp med företagare och forskare som kan fungera som idégivare, och nya regler skall även kunna prövas av särskilda småföretagarpaneler.
- Förslag bör läggas fram om införande av en s.k. solnedgångsparagraf, innebärande att alla regler skall genomgå en rullande översyn och att de som inte tillämpats på fem år skall avskaffas.
- En årlig redogörelse för avregleringsarbetet bör presenteras för riksdagen.

Regelverkets utformning är av mycket stor betydelse för företagens möjligheter att skapa tillväxt och arbetstillfällen, sägs det i motionen. För närvarande är reglerna utformade för att det skall vara enkelt för statsmakterna att kontrollera företagen, hävdar motionärerna och anser att reglerna i stället måste utformas så att det blir så enkelt som möjligt att driva företag. De företag som drabbas förhållandevis hårdast av regleringar är småföretagen, vars kostnader för administration av regelverket är mångdubbelt större per anställd än i stora företag, heter det vidare. Samtidigt är samhällets kostnader för tillväxthämmande regler betydande. Som medlem i EU har Sverige åtagit sig att genomföra EG-kommissionens rekommendation från april 1997 om förbättringar och förenklingar av företagsklimatet för nyetablerade företag, erinrar motionärerna om. Under den borgerliga regeringsperioden betonades avregleringens betydelse för den framtida ekonomiska utvecklingen, och främjandet av konkurrens och förnyelse var centrala delar i arbetet med att återskapa Sverige som en tillväxt- och företagarnation, säger motionärerna. De anser att under den senaste socialdemokratiska regeringstiden har förutsättningarna att driva företag i Sverige försämrats kraftigt och avregleringsarbetet har avstannat. Situationen för företagen anses ha förvärrats genom att flera nya regler har införts, samtidigt som regelförenklingar som genomfördes av den borgerliga regeringen har återställts. I motionen hänvisas till en av Moderata samlingspartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna gemensam avsiktsförklaring från april 1998 om avregleringsarbetet till stöd för ett genomförande av förslagen i Småföretagsdelegationens första betänkande Bättre och enklare regler (SOU 1997:186). Småföretagsdelegationen har i sju rapporter lämnat sammanlagt 71 förslag till förbättringar av näringsklimatet, konstaterar motionärerna och anser att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag till riksdagen baserade på dessa rapporter.

I en annan partimotion från Moderata samlingspartiet, 1998/99:T818, begärs ett uttalande av riksdagen om företagande i IT-branschen. Många svenska företag ligger i frontlinjen i IT-branschen och utsätts för en kraftig och ständigt ökande internationell konkurrens, sägs det. Det är därför viktigt att det svenska företagsklimatet är gott och att lagar och regler utformas så att en sund konkurrens skapas. Företagen i IT-branschen är ofta små och växande företag, konstaterar motionärerna och erinrar om Småföretagsdelegationens förslag och om att Moderata samlingspartiet har ställt sig bakom dessa förslag.

Avregleringars betydelse för den framtida ekonomiska utvecklingen måste betonas tydligare och främjande av konkurrens och förnyelse måste bli en central del av näringspolitiken, anför det i motion 1998/99:N326 (m, kd). Under den socialdemokratiska regeringen har avregleringsarbetet stannat av, och situationen har förvärrats för företagen genom att flera nya regler införts och genom att beslutade avregleringar återställts, hävdar motionärerna. De menar att arbetet med att slopa, förenkla eller förbättra reglerna för företagen nu bör återupptas med full kraft och att genomförandet av förslagen i Småföretagsdelegationens betänkanden brådskar. I motionen läggs en lång rad förslag fram enligt följande.

Proceduren vid registrering av företag bör förenklas på olika sätt: En person som vill starta företag bör endast behöva kontakta *en* myndighet. Det bör åligga den kontaktade myndigheten att se till att *samtliga* andra berörda myndigheter blir informerade om det nyregistrerade företaget. Förfarandet skall gälla alla bolagsformer. Denna registrering bör kunna skötas via Internet. Uppgiftslämnande till olika myndigheter tar en orimligt stor del av småföretagarens tid i anspråk, anser motionärerna. Åtgärder för att minska och förenkla företagets uppgiftslämnande bör genomföras i enlighet med Grunddatabasutredningens förslag i betänkandet Grunddata – i samhällets tjänst (SOU 1997:146). Period- och årsstatistik till SCB är dyr och omständlig för små företag. Ett noggrannare urval bör därför ske vid undersökningar som riktar sig till småföretag, och urvalstätheten bör varieras på ett sådant sätt att de grupper av småföretag som saknar problem inte behöver störas. Myndigheter borde i betydligt större omfattning än i dag kommunicera med varandra för att avlasta småföretag från t.ex. anmälningsplikt. Motionärerna anser vidare att som generell princip bör gälla att *en* anmälan skall vara tillräcklig i ett företags kontakter med myndigheter, även om anmälningsplikt till flera myndigheter föreligger.

Regeringen bör inrätta en särskild grupp – näringslivets regelråd – med företrädare för företag, forskare och organisationer, föreslås det vidare i motionen. Gruppen bör arbeta som en fristående grupp men bör samarbeta med regelreformeringsgruppen i Näringsdepartementet. Gruppen bör vara idégivare och inspiratör men bör även granska regelreformeringsarbetet i statsförvaltningen. Regeringen bör också inrätta paneler med småföretag för att testa förslag till nya regler och regelförändringar som ett komplement till de sedvanliga berednings- och remissförfarandena. Varje statlig myndighet bör inom sitt respektive område ges ansvar för regelreformeringsfrågor och problem- och konsekvensanalyser av nya regler, föreslås det vidare.

I ett regelreformeringsprogram bör regeringen ange ett tydligt och kvantifierbart mål för regelförenklingsarbetet under mandatperioden, anför det vidare i motionen. Detta kan utformas antingen som krav på att regelvolymen skall minska i viss angiven omfattning eller som ett krav på att företagets administrativa belastning av regelverket skall minska i viss angiven omfattning. Vidare bör i regelreformeringsprogrammet mål anges för arbetet med de befintliga reglerna, med innebörd att alla regler bör gås igenom under mandatperioden. Problem- och konsekvensanalyser skall genomföras på alla förslag som kan ha ekonomiska effekter för företagen, föreslår motionärerna och anför även att ett särskilt småföretagstest bör göras för regler som be-

döms påverka småföretagen i större omfattning. En motsvarande skyldighet att samråda med näringslivet som finns beträffande uppgiftslämnande bör införas när det gäller införande av nya regler och förändringar av befintliga regler. En försöksverksamhet med tidsbegränsade regler bör genomföras.

Staten bör vara ansvarig för ett Internetbaserat informationssystem över gällande regler för företagare, föreslås det vidare i motionen. Regeringen bör uppdraga åt myndigheterna att dessa skall ägna särskild uppmärksamhet åt informationen till företag, och informationsansvariga kontaktpersoner för företagen bör inrättas vid statliga myndigheter och kommuner. Regeringen bör också uppdraga åt Patent- och registreringsverket (PRV) och Riksskatteverket (RSV) att undersöka möjligheterna för gemensamma blanketter för firma-, skatte- och avgiftsregistrering samt anmälan om inkomständering till försäkringskassan vid start av företag. Dessutom bör samtliga offentliga blanketter som företagarna använder förenklas och förkortas och företagen informeras om varför uppgifter skall lämnas. En ständig blankettöversyn bör ske, och alla blanketter bör tillhandahållas elektroniskt.

Regeringen bör utfärda föreskrifter till myndigheterna att förmedla information om regeländringar som berör småföretagarna, anföras det vidare. En handledning för företagare som behöver söka information och komma i kontakt med olika myndigheter eller andra instanser bör tillhandahållas kostnadsfritt via bl.a. Internet. Beslut som berör företagandet bör fattas i god tid före ikraftträdandet, så att företagen ges erforderlig tid för anpassning till de nya förutsättningarna. För att underlätta och effektivisera samspelet mellan myndigheter och företag bör handläggare så långt möjligt ges ökade befogenheter och ansvar. Regeringen bör uppdraga åt myndigheterna att lämna bindande löften om hur lång tid det tar att avgöra ett ärende. Om myndigheten inte hör av sig inom angiven tid bör detta innebära ett automatiskt avgörande av ärendet till företagarens fördel. Myndigheterna bör dessutom i sina årsredovisningar redovisa hur man klarat service- och informationskraven gentemot företagen, t.ex. vad gäller handläggningstider, tider innan besked lämnats, väntetider i telefon etc.

Riksdagen bör göra ett uttalande om att befintliga företag och nyföretagare skall visas respekt och ges stimulans, anföras det i motion 1998/99:N206 (m). Många företagare upplever att företagsklimatet i många avseenden inte är positivt och att de i alltför stor omfattning tvingas syssla med sådant som inte berör produktion och försäljning, hävdar motionären. Dessutom upplevs många regler kring företagandet som onödiga och alltför byråkratiska och det uppfattas inte sällan som att företagare i allmänhet åtnjuter en låg trovärdighet från samhällets sida, säger han vidare.

Småföretagsdelegationens förslag beträffande förenklingar och ändringar av lagar och förordningar i syfte att stimulera nyföretagande och företagsexpansion bör skyndsamt genomföras, anföras det i motion 1998/99:N203 (m).

De s.k. mikroföretagen måste uppmärksammas, anföras det i motion 1998/99:N216 (m). Omkring 71 % av de privata företagen i Sverige är egenföretagare, erinrar motionärerna om. Många regler, avgifter och skatter slår mycket hårt mot dessa, anser motionärerna och hävdar att administrativt krångel och stora risker avhåller många egenföretagare från att anställa.

I de två motionerna 1998/99:N240 (m) och 1998/99:N242 (m) från samme motionär begärs riksdagsuttalanden i följande avseenden: (1) lagförslag och myndighetsföreskrifter som påverkar företagens villkor bör föregås av en konsekvensanalys, (2) Småföretagsdelegationens förslag bör genomföras under innevarande mandatperiod, (3) det behövs en fortlöpande utmönstring av föräldrade eller av andra skäl uttjänta regelverk samt (4) ett system med solnedgångsparagrafer bör prövas inom vissa lagstiftningsområden. En permanent avregleringsdelegation, knuten till Statsrådsberedningen, bör inrättas som ett ekonomisk-juridiskt expertorgan åt regeringen, men med årlig rapporteringsskyldighet direkt till riksdagen, anför motionären.

I partimotion 1998/99:N277 (v) begärs ett riksdagsuttalande om regelverksförändringar. Svensk lagstiftning har alltför länge utgått från storföretagens situation, säger motionärerna. De förutsätter att en viktig del i det sysselsättningspolitiska arbetet skall vara att genomföra ett antal regelförenklingar för småföretagen. Vänsterpartiet ställer sig positivt till fler än hälften av de 71 förenklingsförslag som Småföretagsdelegationen lagt fram, sägs det, rörande alltifrån snabbare patent och patentskydd för enklare uppfinningar till frågor om nätverksfrämjande och likformig skatteklassning av riskkapitalbolag och investmentbolag.

En rad åtgärder i syfte att åstadkomma förenklingar för företagen föreslås i partimotion 1998/99:N330 (kd). Det gäller inrättande av en referensgrupp av företagare och forskare, inrättande av en grupp för avreglerings- och småföretagsfrågor i Statsrådsberedningen, åtgärder för enklare registrering och uppgiftslämnande för småföretag, införande av en solnedgångsparagraf och införande av ett Internetbaserat informationssystem för företagare.

Småföretagsdelegationens rapport innehåller en lång rad förslag som är av sådan art att de dramatiskt – utan statsfinansiella kostnader – skulle underlätta för småföretagen, säger motionärerna och uppger att Kristdemokraterna anser att de flesta av delegationens förslag kan och bör genomföras omedelbart. Den av motionärerna förordade referensgruppen av företagare och forskare bör delta i Regeringskansliets löpande arbete med att testa förslag till nya regler ur ett småföretagarperspektiv, och den bör också kunna komma med idéer och förslag på förenklingar i nuvarande regler. Politiska regleringar kan i vissa fall vara motiverade av t.ex. sociala eller miljömässiga skäl, men onödiga regleringar måste motverkas eftersom de leder till samhällsekonomisk ineffektivitet, anför motionärerna. Regelmassan ökar med ca 5 % per år, och en svensk företagare har ca 4 000 regler och ca 20 000 trycksidor att hålla reda på, sägs det. Varje år tillkommer ca 5 000 sidor med omarbetade eller nya regler. Den totala regelmängden som berör företagare måste minska, anför motionärerna. Kristdemokraterna anser att alla regler som berör företagare skall ha granskats under innevarande mandatperiod i syfte att förenkla och minska regelmassan. En solnedgångsparagraf bör införas så att företagsregler som inte använts på fem år eller mer slopas om de inte är oumbärliga, föreslår motionärerna. De anser vidare att det bör göras en konsekvensanalys av alla nya regler som berör företagare.

I motionen presenteras en rad förslag för att förbättra det svenska företagsklimatet när det gäller regler och krångel enligt följande. Startandet av företag bör förenklas, så att företagaren kan koncentrera sig på att utveckla sin

affärsidé snarare än att behöva söka information om vilka tillstånd som fordras, fylla i blanketter och vänta på besked. Vid registrering av företag bör därför bara *en* myndighet behöva kontaktas, och det bör kunna ske via Internet. En företagare bör vidare alltid kunna få uppgift om vilka regler som gäller för olika typer av företag i olika situationer. Information om finansiering, stöd och rådgivning bör också finnas. Staten bör vara ytterst ansvarig för ett sådant Internetbaserat informationssystem för företagare, med NUTEK som administrativt ansvarig myndighet. Många företagare upplever att myndigheter har dålig service och det kan dessutom ta orimligt lång tid att få ett ärende avgjort hos en myndighet, säger motionärerna. Myndigheterna bör därför ändra attityden till företagare och i högre utsträckning betrakta dessa som sina kunder. Myndigheterna bör också lämna bindande löften om hur lång tid det tar att avgöra ett ärende och bör i sina årsredovisningar redovisa hur service- och informationskraven klarats gentemot företagen när det gäller handläggningstider, väntetider i telefon osv.

Det är helt nödvändigt att förenkla regelverket för företagande, anför det i motion 1998/99:N274 (kd). En framgångsrik ekonomisk politik för hela landet får positiva konsekvenser även för den regionala utvecklingen, säger motionärerna. Regeringens politik anses dock inte ha bidragit till ett gynnsamt företagsklimat.

I motion 1998/99:N259 (kd, m, c, fp) begärs ett uttalande av riksdagen om regelproduktion och konsekvensanalyser som berör småföretagen. För att de små och medelstora företagen skall kunna växa och anställa måste Sverige få ett företagsklimat där skatter, regleringar och krångel avsevärt minskas, anför motionärerna. De små företagen berörs av ca 10 000 regler, sägs det. För att en effektiv avreglering skall kunna komma till stånd krävs att det politiska stödet för arbetet är brett och delas av samtliga fackdepartement, anser motionärerna. De menar att den relevanta frågan inte är om en regel kan slopas, utan om det finns tillräckligt starka skäl för att behålla den och att varje ny regel eller regelförändring som berör företagen bör genomgå en problem- och konsekvensanalys. Frågorna kring regler som hinder för småföretagen är utredda av Småföretagsdelegationen, erinrar motionärerna om och uppger att kostnaderna för genomförande av förslagen är marginella och att resultatet skulle bli en förenklad byråkrati.

Regeringen bör snarast återkomma med förslag i enlighet med Småföretagsdelegationens förslag till förenklingar och förbättringar, anför det i partimotion 1998/99:N337 (c). Ett alltför omfattande regelverk är en av de mest hämmande faktorerna för de små företagen, sägs det.

I en annan partimotion från Centerpartiet, 1998/99:Sf608, föreslås införande av s.k. byråkratilotsar för företagare, i syfte att göra det enklare att starta och driva företag. Medborgarkontoren har tillkommit för att hjälpa och lotsa privatpersoner i den kommunala byråkratin, säger motionärerna och anser att en liknande modell bör prövas för dem som vill starta företag. Lotsen skall stå till förfogande för alla och skall, i normalfallet, vara den enda kontakt som krävs med de statliga och kommunala byråkratierna.

Många företagare upplever administrationen kring den egna verksamheten som alltför omfattande, sägs det i partimotion 1998/99:N332 (fp). Regler och förordningar och ständigt ökande krav på uppgiftslämnande ställer stora krav

på kunskaper hos företagaren, anför motionärerna. Eftersom Sverige behöver många nya företagare, måste det också bli lättare och lönsammare för människor att förverkliga sina planer på att starta eget. I motionen läggs följande förslag fram:

- Uppgiftslämnandet till olika myndigheter bör minskas.
- En solnedgångsparagraf bör införas så att regler som inte använts på fem år försvinner.
- Alla nya regler som berör företagare bör förses med en konsekvensanalys.
- Finansministern bör leda ett avregleringsarbete med sikte på att förenkla och minska den offentliga regelmassan.
- Regeringen bör uppdraga åt myndigheterna att lämna bindande löften om hur lång tid det tar att avgöra ett ärende, eventuellt kopplat till ett automatiskt avgörande i den händelse myndigheten inte hör av sig.
- Myndigheterna bör i sina årsredovisningar redovisa hur man klarat service- och informationskraven gentemot företagen, t.ex. vad gäller handläggningstider, tider innan besked lämnats och väntetider i telefon.
- En handledning för företagare bör utarbetas – en ”lathund” för företagare som behöver söka information och komma i kontakt med olika myndigheter eller andra instanser.
- Samtliga blanketter som företagarna skall fylla i bör analyseras i syfte att antingen slopas, förenklas eller förkortas.
- Myndigheterna bör betrakta småföretagarna som sina kunder och bli mer tillgängliga, t.ex. genom att ha öppet och ha telefontider även på kvällar och klämdagar.
- Kontaktpersoner för företagare bör finnas vid statliga myndigheter och kommuner för att kunna hänvisa den som söker information.
- Staten bör ansvara för ett Internetbaserat informationssystem där en företagare kan få upplysning om vilka regler som gäller för företaget.
- Det bör vara lätt att registrera företag via Internet. Nyföretagare bör via dator kunna registrera sitt företag med namn, anmäla sig för olika skatter, osv. Inom en viss tid, högst ett antal dagar, bör företagaren få bekräftelser av berörda myndigheter.

En utredning bör tillsättas med uppdrag att kartlägga de s.k. soloföretagens ställning, i synnerhet i ett rättsligt perspektiv, anför det i motion 1998/99: N257 (fp, m, kd, c). Utredningen bör syfta till att föreslå förenklingar och förbättringar för soloföretagen. Möjligheten att starta och driva soloföretag är en viktig faktor i kampen mot arbetslösheten, sägs det i motionen.

I motion 1998/99:N328 (mp) begärs att regeringen så snart som möjligt skall återkomma till riksdagen med förslag i enlighet med dem som Småföretagsdelegationen lagt fram. Livskraftiga små och medelstora företag är av avgörande betydelse för Sveriges framtida utveckling, säger motionärerna. Dessa småföretag har dock svårt att anpassa sig till regelverk, som ofta är skrivna för de stora företagen. Det måste därför vara en prioriterad uppgift att förenkla de regler som styr företagens verksamhet – med särskild inriktning på de små företagen, anför motionärerna.

Riksdagen avtog våren 1998 ett antal motioner om regelförenkling, regelreformer och avreglering liknande de här aktuella (bet. 1997/98:NU10). Utskottet hänvisade (s. 40) till det arbete som pågick inom Regeringskansliet och till det arbete som Småföretagsdelegationen bedrev och som skulle slutrapporteras sommaren 1998. I reservationer (m, fp, kd; c; mp) följdes respektive partiers ståndpunkter upp.

Hösten 1999 avtog riksdagen ett motionsyrkande om förkortade handläggningstider hos PRV (bet. 1998/99:NU1); yrkandet följdes upp i en reservation (m, kd, c, fp). Utskottet hänvisade till att det inom Närings- och handelsdepartementet i september 1998 hade inrättats en interdepartemental arbetsgrupp för beredning av förslag som lämnats av Småföretagsdelegationen och den inom EU tillsatta s.k. BEST-gruppen (Business Environment Simplification Task Force). En av gruppens arbetsuppgifter rörde arbetet på myndigheter med att förkorta handläggningstiderna. Arbetsgruppen skall avrapportera sitt arbete den 31 mars 1999.

Småföretagsdelegationen har avlämnat följande sju rapporter till regeringen: Bättre och enklare regler (SOU 1997:186), Bättre och mer tillgänglig information (SOU 1998:64), Kompetens i småföretag (SOU 1998:77), Regelförenkling för framtiden (SOU 1998:78), Goda idéer om småföretag och samverkan (SOU 1998:92), Kapitalförsörjning till småföretag (SOU 1998:93) och Förslagskatalog (SOU 1998:94). I den sistnämnda rapporten redovisas samtliga förslag som Småföretagsdelegationen lämnat.

Regeringen presenterade i december 1998 ett antal förenklingar för småföretag (pressmeddelande 1998-12-22). Presentationen gjordes under följande 13 rubriker: enklare regler för företagen; förenkling av företagens uppgiftslämnande till myndigheter; bättre service och information från myndigheter till företag; kortare tider för handläggning av ansökningar från företag; differentierad förseningsavgift vid för sent inlämnad skattedeklaration; klarare spelregler mellan kommuner, landsting och småföretag; bättre tillvaratagande av invandrares kompetens i näringslivet; fler kooperativa företag; nya former för kontakter mellan Näringsdepartementet och de små företagen; användning av ny teknik; unga företagare; utvärdering av befintliga stödåtgärder samt skatter. I det följande redovisas åtgärder på de områden som kan hänföras till det här aktuella avsnittet om regelförenkling. Vissa områden berör andra avsnitt i betänkandet och redovisas i det sammanhanget, medan vissa områden berör andra utskotts ansvarsområden.

Regeringen har genom tre olika beslut infört krav på konsekvensanalyser hos myndigheter, kommittéer och departement.

Sålunda beslöt regeringen för det första i december 1998 om en förordning (1998:1820) om särskild konsekvensanalys av reglers effekter för små företags villkor, med förordningsmotiv (Fm 1998:2), som trädde i kraft den 1 februari 1999. Enligt förordningen skall en myndighet – när den överväger nya eller förändrade regler som kan ha effekter av betydelse för små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt – göra en konsekvensanalys i dessa avseenden och dokumentera denna. Konsekvensanalysen skall stödjas på följande frågeställningar: (1) Vilket är problemet och

vad händer om någon reglering inte sker? (2) Finns det några alternativa lösningar? (3) Vilka administrativa, praktiska eller andra åtgärder måste småföretagen vidta till följd av regleringen? (4) Vilken tidsåtgång kan reglerna föra med sig för småföretagen? (5) Vilka lönekostnader, andra kostnader eller resursbelastning i övrigt för småföretagen kan reglerna leda till? (6) Kan reglerna komma att snedvrída konkurrensförhållandena till nackdel för småföretagen eller i övrigt försämra deras konkurrensförutsättningar? (7) Kommer reglerna att i andra avseenden påverka småföretagen? (8) Går det att kontrollera efterlevnaden av reglerna, och hur kommer reglernas effekter för småföretag att uppmärksammas och granskas? (9) Bör reglerna gälla endast viss begränsad tid för att förhindra eventuella negativa effekter för småföretagen? (10) Behöver särskilda hänsyn tas till småföretagens villkor när det gäller tiden för reglernas ikraftträdande? (11) Finns det behov av speciella informationsinsatser? (12) Hur har samråd som behövs skett med näringslivet och med myndigheter som särskilt berörs, och vilka synpunkter av betydelse har kommit fram? Myndigheterna skall årligen före den 1 februari rapportera till regeringen om sitt arbete med konsekvensanalyser under det gångna verksamhetsåret och därvid ange de praktiska erfarenheterna och resultaten av detta.

För det andra gäller enligt den nya kommittéförordningen (1998:1474), som trädde i kraft den 1 januari 1999, att – om förslagen i ett betänkande har betydelse för små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företags – konsekvenserna i det avseendet skall anges i betänkandet.

Regeringen beslöt vidare – för det tredje – i december 1998 om att inrätta en statssekreterargrupp med särskilt ansvar för arbetet med regelförenkling och med uppdrag att utfärda riktlinjer för Regeringskansliet avseende särskild konsekvensanalys av reglers effekter för små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. I gruppen skall ingå statssekreterare från Justitie-, Finans- och Näringsdepartementen. Enligt beslutet skall Näringsdepartementet samordna, understödja och följa upp arbetet med stöd av en i departementet inrättad permanent regelförenklingsgrupp, Simplexgruppen. Denna grupp har nyligen inrättats och skall ledas av en företagare.

Regeringen fattade också beslut i december 1998 om uppdrag till Patent- och registreringsverket (PRV) och Statskontoret att utarbeta ett samordnat register över uppgiftskrav rörande företagsdata. Uppdraget avser de krav på uppgiftslämnande från företag till myndigheter som är reglerade enligt författning. Målet skall vara att väsentligt minska företagets uppgiftslämnande till myndigheter genom återanvändning av data som en gång lämnats till statliga myndigheter. I uppdraget ingår dels att kartlägga och analysera samtliga författningsreglerade krav på uppgiftslämnande till myndigheter, dels att analysera och ge förslag på hur den framtida finansieringen av ett samordnat register kan lösas. Vidare ingår att dels kartlägga vilka myndigheter som kräver in uppgifter från företagen, dels skapa och påbörja upprättandet av en s.k. termkatalog som fastställer enhetliga termer på uppgifter som är gemensamma för flera myndigheter. En frågeställning som skall beaktas i uppdraget är möjligheterna till ett säkert, elektroniskt uppgiftslämnande från företag

till myndigheter och mellan myndigheter. Uppdraget skall redovisas senast den 31 januari 2000.

PRV har vidare sedan tidigare (juni 1998), gemensamt med Riksskatteverket, regeringens uppdrag att utarbeta ett förslag om förenklad registrering av företag, som innebär att man bara skall behöva vända sig till *en* myndighet och bara behöva använda *en* blankett när man startar ett företag. Målsättningen bör vara att systemet tillämpas senast vid ingången av år 2000 och att delar introduceras under första halvåret 1999. Uppdraget skall redovisas senast den 15 mars 1999.

Näringsdepartementet kommer fr.o.m. år 1999 att genomföra en årligen återkommande undersökning bland ett antal myndigheters företagskunder. Syftet är att kartlägga vilka brister som finns i myndigheternas service gentemot företagen, med sikte på att detta skall tjäna som underlag för förbättringsåtgärder. De redovisningar som inkommer skall utgöra underlag för en rankning om vilken myndighet som har den högsta servicekvaliteten. Följande myndigheter ingår: PRV, NUTEK, Riksskatteverket, Kronofogdemyndigheten, Tullverket, länsstyrelserna och de s.k. självstyrelseorganen, Arbetsmarknadsstyrelsen, Arbetsarkivstyrelsen, Riksförsäkringsverket, Socialstyrelsen, Statens livsmedelsverk och Kemikalieinspektionen.

I september 1998 gav regeringen uppdrag rörande förkortade handläggningstider åt följande myndigheter: PRV, NUTEK, Tullverket, Riksskatteverket, Kemikalieinspektionen, Statens livsmedelsverk, Arbetsmarknadsstyrelsen samt länsstyrelserna i Västernorrlands och Västerbottens län. För att regeringen i regleringsbrevet för år 1999 skulle kunna utforma krav på kortare handläggningstider för dessa myndigheter gavs de i uppdrag att genomföra en översyn och analys av sina interna handläggningsrutiner. Bedömningen skulle bl.a. innehålla en redovisning av ärendetyper av betydelse för företag där handläggningstiderna utifrån gällande regelverk uppvisar goda förutsättningar att kunna förkortas. Uppdragen skulle redovisas senast den 16 november 1998, så att redovisningen kunde utgöra underlag för eventuella ändringar i respektive myndighets regleringsbrev. Mot bakgrund av denna redovisning har de berörda myndigheterna i sina regleringsbrev för år 1999 givits uppdrag med syfte att förkorta handläggningstiderna.

Näringsdepartementet – genom statsrådet Mona Sahlin – har vidare nyligen knutit till sig en referensgrupp med representanter för små och växande företag, med benämningen Nybyggarna. Gruppen skall vara ett forum för diskussion, utvärdering av idéer och förslag och fungera som testpanel för att få snabba reaktioner på förenklingsarbetet. En interaktiv s.k. websida kommer att skapas för kommunikation med små företag.

I regeringens tidigare nämnda handlingsprogram för ökad tillväxt som näringsminister Björn Rosengren presenterade i februari 1999 avser en av de 13 punkterna regelförenkling. Där sägs följande: ”Reglerna för företagen skall förenklas och bli färre. Ytterligare regelförenklingar kommer att genomföras för att de mindre företagen skall kunna växa och utvecklas. Småföretagsdelegationens förslag analyseras, bearbetas, beslutas och sätts. Myndighetsstrukturen ses över för att göra det enklare att starta och driva småföretag. En särskild grupp för regelförenkling inrättas i Näringsdepartementet. Alla nya regler analyseras utifrån ett småföretagsperspektiv.”

I flera av de här berörda motionerna sägs att Småföretagsdelegationens förslag bör genomföras. En del av delegationens förslag avser förslag på andra områden än det här aktuella regelförenklingsområdet. Enligt uppgift från Näringsdepartementet har regeringen vad avser en tredjedel av förslagen vidtagit åtgärder med avsikt att genomföra dem. I vissa fall har dock andra vägar valts än exakt de som delegationen förordat. Utskottet har ansett det vara värdefullt att i detta sammanhang kunna lämna en redovisning av de åtgärder som regeringen vidtagit – även utanför regelförenklingsområdet – och Näringsdepartementet har lämnat följande uppgifter:

- Slopas obligatoriskt uppgiftslämnande om sjukfrånvaro för småföretag (prop. 1998/99:1).
- Slopas behovsprövning av tandläkare (prop. 1997/98:112).
- Avreglering av långväga busstrafik (prop. 1997/98:56).
- Enklare registrering av företag och gemensamma blanketter vid start av företag (regeringsuppdrag till PRV och RSV).
- Lättnader för småföretag rörande krav på resultaträkningens utformning enligt årsredovisningslagen (regeringen har initierat åtgärder, förslag har remitterats och lagrådsremiss planeras under våren 1999).
- Samordning av näringspolitiska frågor rörande småföretag till Näringsdepartementet (beslut i samband med regeringsförklaringen och bildandet av det nya Näringsdepartementet).
- Förkortade handläggningstider hos myndigheter (regeringsuppdrag och olika uppdrag och krav i respektive myndighets regleringsbrev för år 1999).
- Förenklad firmaregistring hos PRV (regeringsuppdrag till PRV).
- Förenklad tillståndshandling hos myndigheter (regeringsuppdrag till Statskontoret).
- Halverat skattetillegg vid periodiseringsfel i momsredovisningen (prop. 1997/98:10).
- Inrättande av en särskild regelförenklingsgrupp, SimpLex, inom Näringsdepartementet och en särskild statssekreterargrupp med ansvar för regelförenkling.
- Utfärdande av förordning (1998:1820) för myndigheter under regeringen om särskild konsekvensanalys av reglers effekter för små företags villkor.
- Motsvarande krav på samtliga utredningar (ny kommittéförförordning – 1998:1474).
- Förenklat uppgiftslämnande för företag genom skapandet av ett samordnat register över olika myndigheters uppgiftskrav (regeringsuppdrag till PRV och Statskontoret).
- Gemensam årligen återkommande kundundersökning från Näringsdepartementet av hur olika myndigheter sköter information, service och tillgänglighet mot sina kunder. I regleringsbrevet för år 1999 har myndigheterna fått krav på åtgärder mot brister som kommer att konstateras. Upphandling har påbörjats i februari 1999. Detta täcker in ett stort antal av förslagen i Småföretagsdelegationens betänkande Bättre och mer tillgänglig information (SOU 1999:64).

- Differentierad förseningsavgift vid för sent inlämnad skattedeklaration (förslag till förändring kommer sannolikt i den ekonomiska vårapropositionen 1999).
- Inrättande av referensgrupp eller testpanel av småföretag kopplad till Näringsdepartementet och till SimpLexgruppen.
- Klarare spelregler mellan kommuner, landsting och småföretag:
  - a) Beslut om att tillsätta Rådet för konkurrens på lika villkor mellan offentlig och privat sektor och uppdrag till rådet om att redovisa hur det genomfört sin uppgift.
  - b) Kommerskollegium har fått i uppdrag att lägga ut information om offentliga upphandlingar under det s.k. tröskelvärde.
  - c) Regionförbundet i Kalmar län blir försökslän för att i samråd med det nyssnämnda rådet för konkurrens på lika villkor mellan offentlig och privat sektor utarbeta en konkurrenspolicy som skall främja småföretagandet.
- Ökade avsättningsmöjligheter till periodiseringsfond för enskilda näringsidkare och fysiska delägare i handelsbolag (prop. 1997/98:150).
- Förenkling av tullprocedurerna (prop. 1997/98:150, arbete pågår inom Generaltullstyrelsen och ett flertal av tidigare nämnda uppdrag avseende bl.a. kundundersökning och kortare handläggningstider inkluderar Tullverket).
- Handledning och hjälp för nyföretagare. (Startlinjen på NUTEK tillhandahåller sådan service.)
- Översyn av befintliga stödorgan (aviserad i prop. 1998/99:1)
- Lättnader i beviljandet av F-skattsedel (prop. 1997/98:112).
- Förenklade regler för redovisning och deklaration för egenföretagare. (Förenklingsutredningen avlämnar betänkande i mars 1999 och regeringen har givit tilläggsdirektiv – dir. 1998:4 – för att förstärka utredningens mandat att föreslå förenklingar.)
- Statligt Internetbaserat informationssystem (regeringen har beviljat stöd till uppbyggnad av myndighetslänk, dvs. en direktkoppling på nätet till respektive myndighets hemsida i NUTEK:s s.k. SME-link).
- Höjning av 5-procentsregeln för bankers och försäkringsbolags innehav av aktier i företag (lagrådsremiss om ändringar i försäkringsrörelselagen och betänkande från Banklagskommittén, SOU 1998:160).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser – i likhet med vad som anförs i de här aktuella motionerna – att frågan om regelförenkling för småföretagen är mycket viktig ur tillväxtperspektiv. Småföretagsdelegationen har i sina rapporter lämnat ett omfattande underlag, som kan ligga till grund för förslag om förändringar.

Regeringen har, som redovisats, i december 1998 presenterat ett antal åtgärder på olika områden. Många av dessa åtgärder är just sådana som efterfrågas i motionerna, t.ex. införande av konsekvensanalyser, inrättande av en särskild statssekreterargrupp och SimpLexgruppen, uppdrag om register över uppgiftskrav, uppdrag om förenklad registrering av företag, uppdrag om förkortade handläggningstider, genomförande av kundundersökning och inrättande av en referensgrupp med representanter för småföretag.

Enligt utskottets mening bör dock ytterligare åtgärder vidtas för att intensifiera arbetet med regelförenklingar. Det är viktigt att statsmakterna till befintliga och presumtiva småföretagare förmedlar en känsla av att de problem och hinder som dessa möter uppmärksammas och att ansträngningar görs för att avhjälpa eller undanröja problemen. Det råder en bred samsyn om att den sysselsättningsökning som krävs för att arbetslösheten skall kunna nedbringas främst måste komma till stånd hos de små och medelstora företagen. Åtgärder på regelförenklingsområdet kan, enligt utskottets mening, därvid ses som en signal till dessa företag om statsmakternas vilja att bidra till att skapa förutsättningar för en sådan utveckling. Samtidigt vill utskottet framhålla att i ett rättssamhälle är det nödvändigt med regleringar på vissa områden.

För att kontinuerligt följa utvecklingen i fråga om regelförenklingar bör regeringen lämna en årlig redogörelse till riksdagen om regelförenklingsarbetet. I det sammanhanget bör regeringen redovisa ett mål för regelförenklingsarbetet, varvid det är viktigt att målet formuleras på ett sådant sätt att det blir möjligt för regering och riksdag att följa upp. En första sådan redovisning bör lämnas i budgetpropositionen för år 2000. I redovisningen bör en avstämning göras mot Småföretagsdelegationens samtliga förslag, så att det framgår beträffande vilka av dessa som regeringen har vidtagit åtgärder.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att regeringen beslutat om ett system av krav på konsekvensanalyser av reglers effekter för små företags villkor. Detta system omfattar myndigheter, kommittéer och departement. Utskottet vill framhålla vikten av att också den befintliga regelmassan uppmärksammas härvid, så att onödiga regler kan slopas och förenklingar och anpassningar kan göras i de regler som bedöms som nödvändiga. Regeringen bör tillse att ett sådant arbete genomförs och att konkreta resultat framkommer.

Riksdagen bör genom ett uttalande till regeringen ställa sig bakom vad utskottet här har anfört. Därmed blir samtliga nu aktuella motioner väsentligen tillgodosedda.

Småföretagsutveckling

Motionerna

I motion 1998/99:N326 (m, kd) begärs riksdagsuttalanden rörande nationell IT-kampanj i småföretag, ett virtuellt utbildningscentrum, akademiker till småföretag, översyn av offentligt stödda aktörer, näringsverksamhet inom vård- och omsorgssektorn och samverkan mellan företag. En nationell IT-kampanj – bekostad av staten, IT-företagen och de deltagande småföretagen – bör genomföras i småföretag, varvid en första etapp bör omfatta ca 10 000 småföretag och hela kampanjen ca 200 000 företag, anser motionärerna. De föreslår vidare att ett virtuellt utbildningscentrum för småföretag skall inrättas som en försöksverksamhet. Centrumet skall vara en s.k. one-stop-shop för företagens beställningar och svara för kund- och leverantörssökning, förpackning och spedition av IT-förmedlat material från relevanta kunskapskällor. En databas skall också läggas upp på Internet där det skall finnas tillgång

till frivilliga rådgivare med specialistkunskaper som är villiga att engagera sig som samtalspartner och bollplank åt småföretagare. Förutsättningarna för att starta ett särskilt projekt för att underlätta rekryteringen av akademiker till småföretagen bör utredas, anför det i motionen.

Det finns en mängd olika aktörer med offentlig anknytning som arbetar med att stödja företagen, konstateras det vidare i motionen. Ibland riskerar verksamheterna att överlappa varandra eller konkurrera med liknande fristående verksamhet, säger motionärerna och anser därför att en översyn av de offentligt stödda aktörerna inom företagsutvecklingsområdet bör göras. En utredning bör tillsättas i syfte att föreslå åtgärder som behövs för utveckling av företagskompetens och samverkan inom vård och omsorgssektorn, föreslår motionärerna också. Forskning och kunskapsspridning om småföretagssamverkan behöver intensifieras, anser motionärerna slutligen och föreslår att resurser skall avsättas under fem år inom Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR) för att initiera, stimulera, utveckla, bedriva och sprida forskning om småföretagssamverkan. Vidare bör det belysas om konkurrenslagen i nuvarande utformning innebär omotiverade hinder för samverkan mellan småföretag, sägs det.

ALMI har inte lyckats med sitt uppdrag att arbeta med invandrarföretag, hävdas det i partimotion 1998/99:N277 (v). Motionärerna anser det vara av stor vikt att en ändring i positiv riktning sker, varvid en utflyttning av en del av verksamheten närmare den berörda kundkategorin förespråkas.

Regeringen bör i samband med 1999 års budgetproposition återkomma till riksdagen med förslag om ökade resurser till ALMI:s lånefond och om ökade medel i driftskapital, anför det i motion 1998/99:N337 (c). Enligt motionärerna krävs detta för att ALMI på ett bättre sätt skall kunna svara upp mot efterfrågan på riskkapital och på ett tillfredsställande sätt kunna leva upp till sina åtaganden.

I partimotion 1998/99:Sf634 (fp) begärs uttalanden av riksdagen om bättre villkor för småföretagande, om uppdrag till ALMI och NUTEK att rikta sig till utsatta förorter och invandrare samt om inrättande av s.k. mikrolån. Med ett företagsvänligt klimat skulle många invandratäta områden kunna förvandlas från bidragsghetto till tillväxtzoner, heter det. Motionärerna anser att de politiska åtgärder som krävs för ett bättre företagsklimat i huvudsak är generella, men att det också krävs specifika insatser. För invandrarföretagare är det uppenbart att en öppen eller dold diskriminering på grund av etniskt ursprung finns när det gäller att få fram riskkapital och lån, och även i kontakten med myndigheter som ALMI, NUTEK, länsstyrelserna, skattemyndigheter med flera, hävdar motionärerna. De tror att en grundförutsättning för att lyckas är att ALMI rekryterar konsulter från berörda grupper och förlägger sin verksamhet dit där människorna finns. ALMI och övriga berörda statliga aktörer måste få ett tydligare uppdrag att verka för fler företagare i utsatta förorter, anför motionärerna. De anser att det också behövs en näringspolitik för förorten och att ALMI, NUTEK och länsstyrelsernas utvecklingsenheter måste förändras. ALMI bör vidare, enligt motionärerna, i sin kreditgivning införa ett mikrolån för den som har idéer för att ta sig ur bidragsfällorna genom att förverkliga en affärsidé. Ett mikrolån innebär att även den som inte har egen delfinansiering kan få ett mindre lån för att

kunna komma i gång. Finansiering bör ske inom ramen för ALMI:s kreditgivning, anser motionärerna.

En specialdestinerad satsning på export från svenska små IT-företag och på anställning av människor med kompletterande språkkunskaper bör göras, anför det i motion 1998/99:K231 (fp). Grunden till den svenska välfärden skapades av entreprenörer som kring sekelskiftet byggde upp svensk industri, tillsammans med politiker som såg möjligheterna i en satsning på utbyggd infrastruktur, säger motionärerna och menar att IT-utvecklingen åter ger liknande möjligheter. Små svenska IT-företag bör stimuleras att anställa invandrare med annan språkkompetens än svenska och engelska för att möjliggöra exportsatsningar från dessa företag, anför motionärerna.

Vissa kompletterande uppgifter

Frågan om invandrare som företagare, som tas upp i några av de här aktuella motionerna, behandlades av utskottet i det näringspolitiska betänkandet 1997/98:NU10 våren 1998. Utskottet hänvisade till ALMI:s verksamhet på området och en pågående utredning. I en reservation (m, fp, kd) följdes det aktuella yrkandet upp. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottet.

I statens ägardirektiv till ALMI anges att ALMI speciellt skall ta hänsyn till invandrarföretagen. Det regionala ALMI-bolaget i Stockholms län har, i samarbete med Internationella Företagarföreningen i Sverige (IFS), bedrivit ett projekt där särskilda rådgivare med invandrarbakgrund har engagerats. IFS har sex rådgivare som tillsammans talar nio olika språk och som är verkamma i förorterna. Regeringen fattade hösten 1998 beslut om att bevilja regionalpolitiska medel till IFS för att i samverkan med ALMI under en treårsperiod bygga upp rådgivningscentrum i Gävle och Umeå. Regeringen har vidare nyligen beslutat om ett bidrag på 7,6 miljoner kronor till IFS, avsett för uppbyggnad av särskilda rådgivningscentrum för invandrare i Malmö, Göteborg, Uppsala och Linköping. Enligt Näringsdepartementets pressmeddelande i december 1998 skall regeringen också inrätta ett näringslivsråd i syfte att tillvarata invandrares kompetens i näringslivet.

Regeringen fattade i januari 1998 beslut om att tillsätta en särskild utredare, landshövding Björn Eriksson, med uppgift att göra en kartläggning av vilka svårigheter som personer med utländsk bakgrund kan möta i samband med att de startar och utvecklar egna företag (dir. 1998:1). Kartläggningen skall särskilt omfatta frågor som hänger samman med kapitalanskaffning. Utredaren skall studera om personer med utländsk bakgrund särbehandlas på ett otillbörligt sätt i samband med låneansökan hos banker och finansinstitut samt om marknadens funktionssätt motverkar bildandet av långsiktigt kommersiella företag bland personer med utländsk bakgrund. Utredaren skall på basis av sin kartläggning föreslå sådana åtgärder som medför lika behandling av personer som vill starta och utveckla egna företag. Uppdraget skall redovisas före utgången av april 1999.

ALMI:s lånefond, som berörs i en av motionerna, uppgår för närvarande till ca 4 miljarder kronor, varav ca 3 miljarder kronor är utlånade. Beträffande ALMI:s driftskapital kan noteras att anslaget Småföretagsutveckling (A 2), från vilket statens bidrag till ALMI:s verksamhet utgår, har varit fö-

remål för neddragningar de senaste åren. Enligt uppgift har ALMI delvis kompenserat detta genom att ta i anspråk ränteintäkter från lånefonden. Det kan också nämnas att ALMI nyligen slutit avtal med flera av landstingen om fortsatta medel för den löpande verksamheten.

Beträffande yrkandet i motion 1998/99:N326 (m, kd) om en IT-kampanj kan påpekas att ALMI bedriver vissa aktiviteter för att hjälpa småföretag på IT-området. Regeringen har vidare hösten 1998 fattat beslut om regionalpolitiska medel till Stiftelsen IT-forum och ALMI för ett pilotprojekt i syfte att med s.k. IT-checkar stödja små företags utveckling medelst modern informationsteknik. Projektet skall genomföras stegvis med början i Örebro län, för att senare utvidgas till Södermanlands och Västmanlands län och vara avslutat senast den 31 december 1999.

När det gäller yrkandet om virtuellt utbildningscentrum i nyssnämnda motion kan påpekas att i Söderhamnsdelegationens arbete diskuteras en försöksverksamhet med ett sådant centrum. Ställningstagande väntas inom kort. Beträffande yrkandet om akademiker i småföretag kan noteras att för ca fem år sedan fattade riksdagen beslut, på basis av en motion, om en verksamhet med akademiker i småföretag. Beslutet gällde under ett år och innebar att småföretag skulle kunna anställa akademiskt utbildade, arbetslösa personer till halva kostnaden, och att staten betalade den andra hälften. Genomförandet blev, enligt uppgift från Näringsdepartementet, ett misslyckande. Färre än tio akademiker anställdes, beroende på att Arbetsmarknadsstyrelsen och arbetsförmedlingarna inte ansåg att den berörda gruppen tillhörde de arbetslösa som borde prioriteras.

Beträffande yrkandet om översyn av det offentliga stödet inom företagsutvecklingsområdet bör erinras om att regeringen, som tidigare redovisats, avser att göra en utvärdering av det stora antalet stödformer inom näringspolitiken, regionalpolitiken och arbetsmarknadspolitiken.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening är en viktig del av näringspolitiken att på olika sätt främja bildandet av nya företag och tillväxten hos befintliga småföretag. Den verksamhet som ALMI bedriver är därvid av stor betydelse. Regeringen avser, som nämnts, att inom kort fatta beslut om en översyn av de olika, existerande stödformerna för småföretag. ALMI:s verksamhet kommer självfallet att ingå i denna översyn.

När det gäller åtgärder för att bistå invandrare som vill starta företag anser utskottet – i likhet med vad som påpekas i några av de här aktuella motionerna – att detta är ett mycket angeläget område. ALMI bedriver, som redovisats, viss verksamhet, och annan verksamhet planeras. Utskottet vill framhålla vikten av att ytterligare åtgärder vidtas på detta område och att regeringen informerar riksdagen härom.

Med det anförda avstyrker utskottet de fem här aktuella motionerna i berörda delar.

Motionerna

Staten bör utreda åtgärder som kan underlätta bildande av särskilda riskkapitalbolag med uppgift att placera pensionsmedel i småföretag och andra riskkapitalbolag, anförs det i motion 1998/99:N326 (m, kd).

Större delen av det riskkapital som finns på marknaden söker sig till storstäder och universitetsorter, sägs det i partimotion 1998/99:N335 (v). Väns-terpartiet anser dock att detta behöver kompletteras med regionala fonder och börser för att få en garanti för att alla regioner kan få tillgång till riskkapital. En möjlighet är att regionala fonder inrättas, vilka har en större lokalkän-ndom och förhoppningsvis en större uthållighet i investeringarna, anförs mot-ionärerna. Småföretagarna vänder sig till det nätverk som ligger närmast, nämligen banker, kommuner, företagareföreningar och länsstyrelser, sägs det. NUTEK har bidragit med medel till småföretagsbörser för att stimulera nya företag, erinrar motionärerna om och föreslår att möjligheterna undersöks att vidga dessa insatser till flera aktörer ute i landet.

I partimotion 1998/99:N238 (c) föreslås att en företagsgaranti skall införas. För goda affärsidéer bör staten via regionala holdingbolag erbjuda riskkapi-tal, anförs motionärerna och redovisar följande modell för hur detta bör ut-formas. Holdingbolagen skall kunna tillföra 91 % av det erforderliga riskka-pitalet i ett företag, medan initiativtagaren själv skall svara för 9 %. Före-tagsgarantisystemet skall balansera eventuella rörelseförluster under företa-gets uppbyggnadstid genom koncernbidrag, vilka skall återbetalas inklusive ränta när företagen kommer in i en vinstperiod. För att balansera förluster i systemet skall lyckosamma företag erlægga royalty på vinsten eller försälj-ningssumman. I avtalet mellan holdingbolaget och initiativtagaren till företa-get skall skrivas in en rätt för företagaren att köpa hela bolaget, vilket skall ske på sådana villkor att holdingbolaget får tillbaka insatsen och marknads-mässig ränta.

Den regionala riskkapitalförsörjningen kan förbättras genom att framväx-ten av lokala mötesplatser, i form av regionala aktietorg, innovationsmark-nader etc., stimuleras i syfte att möjliggöra för lokala placerare att investera i lokala företag, anförs det i en annan partimotion, 1998/99:N337 (c). Rege-ringen bör även ta initiativ som gör det möjligt att använda det nya pensions-systemets premiereserv för att bygga upp regionala fonder, anser motion-ärerna.

Vissa kompletterande uppgifter

Liknande yrkanden om kapitalförsörjning som de här aktuella avlogs av riksdagen våren 1998 (bet. 1997/98:NU10). I betänkandet redovisades – baserat på Företagsstödsutredningens betänkande Kompetens och kapital (SOU 1996:69) – följande förteckning över hel- eller delstatliga organ och ett antal icke statliga organisationer som har till uppgift att tillhandahålla kapi-tal, ge service till och i övrigt främja utvecklingen av små och medelstora företag (helt eller delvis statlig organisation anges med ett S inom parentes):

Centrala aktörer: NUTEK (S), Exportkreditnämnden (S), AB Svensk Exportkredit (S), Sveriges exportråd (S), Glesbygdsverket (S), Industrikredit, Stiftelsen Industrifonden (S), Europeiska investeringsbanken och Europeiska investeringsfonden, Nordiska investeringsbanken (S), Svenska Uppfinnareföreningen, Stiftelsen Innovationscentrum, Svensk-Norsk Industrifond (S), Svenska EU-Programkontoret och Stiftelsen Svenska Jobs and Society.

Regionala aktörer: ALMI Företagspartner AB – dotterbolagen (S), länsarbetsnämnderna (S), exportcentrum (S), industriella utvecklingscentrum, länsstyrelserna (S), produktråd, regionala riskkapitalbolag, Norrlandsfonden (S), universitet och högskolor (S), Euro Info Centres (S), regionala partnerskap (S), beslutsgrupper för EG:s strukturfondsorgan samt teknikbrostiftelser.

Lokala aktörer: Arbetsförmedlingarna (S), kommunala näringslivsorgan, lokala kooperativa utvecklingscentrum, lokala sammanslutningar till stöd för företagandet, Svenska Uppfinnareföreningens representanter och Nyföretagarcentrum.

Dessutom tillkommer banker, finansbolag, revisionsbyråer etc.

NUTEK fick i oktober 1996 i uppdrag att analysera förutsättningarna för organiserad handel med aktier i småföretag och att vidta åtgärder för att stimulera sådan verksamhet. För kostnader för uppdraget disponerar NUTEK 5 miljoner kronor. NUTEK redovisade i september 1997 rapporten Marknadsplatser för handel med småföretag (1997:53), som innehöll en inbjudan till utvecklingsarbete, med utgångspunkt i angivna kriterier. Två marknadsplatser har fått stöd av NUTEK och har auktoriserats av Finansinspektionen, nämligen IM Innovationsmarknaden AB (fusionerad i december med Stockholms Börsinformation – SBI) och AktieTorget i Norden AB.

NUTEK och Sveriges Industriförbund presenterade år 1998 en rapport med titeln Entreprenörsfonder – riskkapital till växande företag. I rapporten föreslogs bl.a. inrättande av speciella aktiefonder, entreprenörsfonder, som skall ta hand om allmänhetens sparande i onoterade aktier. Syftet är att underlätta riskkapitalförsörjningen i tidiga utvecklingsskedan.

Ett nätverk som skall stimulera utvecklingen av tillväxtföretag i Sverige bildades år 1998 – Connect Sverige. Connect skall vara en mötesplats i högskole- och universitetsstäder med Ingenjörsvetenskapsakademien som paraplyorganisation. Connect skall fungera som ”smörjmedel” för att forskare skall få hjälp med att kommersialisera sina idéer och investerare med att hitta intressanta investeringsobjekt samt för att entreprenörer och storföretag skall hitta nya affärsidéer.

Som tidigare redovisats avser regeringen att göra en utvärdering av det stora antalet stödformer inom näringspolitiken, regionalpolitiken och arbetsmarknadspolitiken. Den typ av frågor som tas upp i de här aktuella motionerna kan förväntas ingå i en sådan utvärdering. Regeringen planerar att inom kort fatta beslut om hur detta arbete skall bedrivas.

Beträffande företagsgaranti som aktualiseras i motion 1998/99:N238 (c) kan noteras att i den senaste regionalpolitiska propositionen (prop. 1997/98:62) gjorde regeringen bedömningen att ALMI borde intensifiera användningen av lånegarantier för att öka småföretagens tillgång på lånekapital. Enligt uppgift från Näringsdepartementet har ALMI dock stött på svårighet-

er, bl.a. av det skälet att bankerna inte anser att en garanti från ALMI är att jämställa med en renodlad statlig garanti. Frågan om någon form av företagsgaranti kan komma att beröras i den nyssnämnda aviserade översynen av befintliga stödformer för småföretag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att regeringen planerar en översyn av stödformer inom näringspolitiken, regionalpolitiken och arbetsmarknadspolitiken. I det sammanhanget – eller på annat sätt – bör, som föreslås i motion 1998/99:N326 (m, kd), en utredning göras av hur bildandet av särskilda riskkapitalbolag med uppgift att placera pensionsmedel i småföretag och andra riskkapitalbolag kan främjas. Riksdagen bör göra ett uttalande härom, varigenom den nämnda motionen blir tillgodosedd i berörd del och tillstyrks av utskottet. De tre övriga här aktuella motionerna avstyrks samtidigt i motsvarande delar.

Stöd till uppfinnare och innovatörer

Motionerna

För att underlätta tillkomsten av innovativa och tillväxtinriktade företag, liksom tillkomsten av kvalificerade tjänsteföretag i regionalpolitiskt svaga områden, bör NUTEK ges i uppdrag att utreda hur EU:s program för Business and Innovation Centres (BIC) kan utvecklas med målsättningen att fler regionala BIC-organisationer skall etableras i Sverige, anför det i motion 1998/99:N245 (m). Huvudsyftet med BIC-programmet, som har varit mycket framgångsrikt i Europa, är att stimulera tillkomsten av innovativa och tillväxtinriktade företag och kvalificerade tjänsteföretag i regionalpolitiskt svaga områden, säger motionären. Totalt finns för närvarande 150 regionalt verksamma BIC-organisationer i Europa, varav tre ligger i Sverige. Förutsättningarna finns för att utvecklingen i Sverige kommer att följa samma mönster som i övriga Europa, menar motionären och pekar på att de svenska BIC-organisationerna utgör komplement till andra insatser för att utveckla små och medelstora företag.

Det bör göras en översyn av stödet till uppfinnare, anför det i motion 1998/99:A215 (m). Nya uppfinningar och innovationer tas dåligt om hand i Sverige, hävdas det. Handläggningstiderna är långa och kostsamma, säger motionärerna och anser att nya arbetsmetoder skulle kunna minska dem. För att en innovation inte skall misslyckas innan den fått en rimlig chans att nå marknaden måste nya möjligheter för stöd ses över, anför motionärerna.

Innovationer tas inte tillräckligt väl om hand i Sverige, sägs det också i partimotion 1998/99:N330 (kd). I flera konkurrentländer stödjer staten aktivt utvecklingen av nya idéer, medan i Sverige nödvändig stimulans inte ges vare sig till enskilda innovatörers verksamhet eller till den forskning som sker inom företagen, anför motionärerna. De påstår att patent som skulle kunna tas till vara av den svenska industrin exporteras till andra länder. Förutom ett allmänt bra investerings- och företagsklimat måste ytterligare åtgärder vidtas som främjar kommersialiseringen av innovationer i Sverige, anser motionärerna. De föreslår att royalty på patenterade uppfinningar skall vara

skattefri i två år, vilket anses medföra höjd innovationstakt, snabbare omsättning av innovationer på marknaden och minskade incitament att placera royaltyinkomster utomlands. Vidare föreslås att satsningen på innovativ teknikupphandling till små företag och uppfinnare skall utökas. Erfarenheter från Förenta staterna, Storbritannien och Nederländerna pekar på framgångar med sådan riktad upphandling, säger motionärerna och påstår att i Förenta staterna kanaliseras minst en procent av all statlig teknikupphandling till små och medelstora företag. Nya rön inom forskning och utveckling bör också göras mer lättillgängliga för småföretagen, säger motionärerna. De anser slutligen att det immaterialrättsliga området bör bli föremål för fortsatt översyn; lagstiftningen beträffande kopiering av produkter och varumärken bör stärkas samt ägare av immateriella rättigheter bör ges bättre ekonomiska möjligheter att försvara sin rätt till patent och varumärke genom ett bättre försäkringsskydd.

Innovatörer och uppfinnare måste tas till vara och ges rimliga möjligheter att se sina idéer förverkligade genom riskkapitalfonder som verkligen är inriktade på – och förstår – innovatörernas situation, anför det i motion 1998/99:N334 (mp). En kommission bör tillsättas för att dels förutsättningslöst granska de misstag som gjorts vad gäller att ta till vara innovationer, dels lämna förslag om åtgärdsprogram, varvid även okonventionella metoder bör komma i fråga, anser motionärerna.

Vissa kompletterande uppgifter

Stöd till uppfinnare och innovatörer lämnas inom näringspolitiken av följande aktörer: NUTEK, teknopoler, ALMI-bolagen, produktråden (som administreras av ALMI-bolagen), Industrifonden, Svensk-Norsk Industrifond och Innovationscentrum.

Som tidigare redovisats avser regeringen att göra en utvärdering av det stora antalet stödformer inom näringspolitiken, regionalpolitiken och arbetsmarknadspolitiken. Frågor rörande stöd till uppfinnare och innovatörer kan förväntas ingå i en sådan utvärdering. Regeringen planerar att inom kort fatta beslut om hur arbetet skall bedrivas.

I NUTEK:s regleringsbrev för år 1999 anges under programmet Företagsutveckling att ett verksamhetsmål är att stimulera introduktion och användning av ny teknik, nya samarbetsformer och ny arbetsorganisation samt främja användningen av IT för att förbättra förutsättningarna för fler livskraftiga och även internationellt verksamma företag. NUTEK skall särskilt prioritera rådgivning och finansiering för innovationer som kan bilda grund för företagsetableringar, användning av ny teknik samt för teknikbaserade små och medelstora företag i tidiga utvecklingsfaser med förutsättningar för snabb tillväxt och internationalisering. Under anslaget Småföretagsutveckling (A 2) har för år 1999 73 miljoner kronor tagits upp under anslagspost 2 Sådoffinansiering, jämfört med 40 miljoner kronor för år 1998. Utöver anslaget på 73 miljoner kronor får NUTEK innevarande budgetår disponera en anslagskredit på 3,5 miljoner kronor. Vidare får kostnader för bidrag till s.k. teknopoler för rådgivning m.m. åt teknikbaserade företag samt bidrag till

andra organisationer som verkar för att främja ny- och småföretagande täckas från anslagspost 3 Vissa småföretagsinsatser.

Beträffande handläggningstider, som tas upp i motion 1998/99:A215 (m), kan noteras att, som tidigare redovisats, ett antal myndigheter, bl.a. NUTEK och PRV, har givits i uppdrag i sina regleringsbrev att förkorta handläggningstiderna. I NUTEK:s regleringsbrev sägs att handläggningstiderna för stöd till såddfinansiering skall reduceras med minst 25 % och att dessa handläggningstider särskilt skall redovisas i NUTEK:s återrapportering till regeringen.

Frågan om insatser för att främja bildande av BIC, som tas upp i motion 1998/99:N245 (m), har tidigare behandlats av utskottet, senast våren 1998 (bet. 1997/98:NU10). BIC-konceptet har utvecklats inom EU i syfte att förbättra ekonomin i speciellt utsatta regioner i Europa. Sedan år 1984 stödjer EG-kommissionen verksamheten. Syftet med BIC är att genom innovationer skapa nya industriella aktiviteter, nya företag eller utveckling av befintliga företag. NUTEK har analyserat BIC-systemet i en särskild rapport, Business and Innovation Centres – ett europeiskt program för regional näringslivsutveckling (T 1992:47). NUTEK följer utvecklingen av BIC i Sverige och har tillsammans med EU:s generaldirektorat för regionalpolitik (DG XVI) regelbunden kontakt med de tre etablerade BIC-kontoren i Sverige. NUTEK har bl.a. anordnat ett seminarium i Sverige tillsammans med DG XVI för olika svenska organisationer intresserade av BIC-verksamheten och har genomfört utbildningsseminarier för dem som arbetar på BIC i Sverige. Det kan noteras att ALMI till stora delar arbetar på liknande sätt som ett BIC. ALMI, vars produktråd kan ge innovatörer vägledning och hjälp, kan när produktionen av en ny produkt eller när företag startas både ge kvalificerad rådgivning och finansiering. Liksom BIC följer ALMI projektet under en längre tid.

Även frågan om teknikupphandling, som tas upp i motion 1998/99:N330 (kd), har tidigare behandlats av utskottet, senast våren 1998 (bet. 1997/98:NU10). Utskottet hänvisade till Teknikupphandlingsutredningens betänkande Upphandling för utveckling (SOU 1997:88), som avlämnades sommaren 1997. Enligt en undersökning som utredningen gjorde används teknikupphandling i begränsad omfattning i andra länder och i första hand för upphandling av stora komplexa system inom försvaret och kollektivtrafiken. Utredningens slutsats var att teknikupphandling har en roll att fylla även i framtiden, i första hand i samband med upphandling av stora komplexa system inom försvars-, bygg- och kollektivtransportområdena. Offentlig teknikupphandling ansågs också ha en viktig roll att fylla när det gäller att driva på den tekniska utvecklingen inom områden där samhället har viktiga intressen att främja, såsom energisparande, miljö och trafiksäkerhet. Utredningen betonade teknikupphandling som en metod att använda tillsammans med andra teknikpåverkande åtgärder. Utrymmet för att använda teknikupphandling ansågs emellertid ha minskat till följd av ändrade villkor för produktutveckling. Utredningen pekade på behovet av utveckling bl.a. inom utbildningsområdet och vården och föreslog att nya, kreativa upphandlingsformer skall utvecklas där brukare engageras i öppen upphandling så att nya aktörer stimuleras att bidra med förslag. Betänkandet har remissbehandlats. Enligt uppgift från Näringsdepartementet kommer utrednings- och remissmaterialet

inte att föranleda några direkta åtgärder, utan materialet kommer att överföras till det vid departementet nyligen inrättade projektsekretariatet för att kunna användas i eventuella framtida tvärprojekt på t.ex. miljö- eller energiområdet.

Beträffande noteringen i motionen om kanalisering av 1 % av all statlig teknikupphandling till små och medelstora företag kan nämnas att i Sverige skulle detta stå i strid med lagen (1992:1317) om offentlig upphandling. Däremot finns det inga hinder för att informera alla berörda om de möjligheter som en statlig teknikupphandling ger. Därvid kan småföretag ha behov av extra, anpassad information för att "komma i nivå" med andra större företag. Sådan information bör dock helst inte ges av den som svarar för den offentliga upphandlingen.

Utskottets ställningstagande

Som anförs i motionerna 1998/99:N245 (m), 1998/99:A215 (m) och 1998/99:N330 (kd) tas uppfinningar och innovationer inte tillräckligt väl om hand i Sverige. Det viktigaste är att det råder ett generellt sett gott företagsklimat, men på vissa områden behövs det kompletterande insatser. Ytterligare åtgärder bör således vidtas för att främja kommersialiseringen av uppfinningar och innovationer. Det är vidare av stor betydelse att tillräckliga resurser satsas på forskning och utveckling och att åtgärder vidtas för att underlätta för småföretag att ta del av detta arbete. I detta sammanhang bör uppmärksammas möjligheterna att bilda s.k. BIC-organisationer, som har som syfte att bistå unga, teknikbaserade tillväxtföretag. Vidare bör möjligheterna att i större utsträckning tillämpa innovativ teknikupphandling undersökas. Självfallet skall därvid de regler som ställs enligt lagen om offentlig upphandling iakttas. Även olika åtgärder på det immaterialrättsliga området bör övervägas.

Riksdagen bör anmoda regeringen att vidta åtgärder i enlighet med det anförda. Därmed blir de nämnda motionerna tillgodosedda i berörda delar och tillstyrks av utskottet. Motion 1998/99:N334 (mp) avstyrks samtidigt i motsvarande del.

Kvinnors företagande

Motionerna

Det krävs politiska förändringar för att komma till rätta med de problem som finns för kvinnors företagande, anförs det i partimotion 1998/99:A802 (m). Motionärerna anser att det är viktigt att det undersöks vilka faktorer som driver och lockar kvinnor till företagande. Företagsklimatet sägs ha försämrats generellt under senare år, men andelen av de kvinnliga företagarna som har försvunnit under de senaste åren är större än andelen manliga, anför motionärerna. De anger att andelen kvinnor som är företagare i Sverige är låg inte bara i jämförelse med de löneanställda utan även internationellt sett. Att stärka kvinnors företagande och öka valmöjligheterna för kvinnor på arbetsmarknaden är inte bara en viktig jämställdhetsuppgift utan också ett sätt att

undvika resursslöseri. Moderata samlingspartiet har ambitionen att skapa Europas bästa näringsklimat, vilket också innebär Europas bästa klimat för kvinnors företagande, säger motionärerna och anser att detta kräver följande:

- sänkning av skatten på arbete och företagande,
- avreglering och modernisering av arbetsmarknaden,
- stärkande av etableringsfriheten i den offentliga sektorn och upphandling av kommunal verksamhet i konkurrens,
- uppmuntran av avknoppningar av offentlig verksamhet,
- öppnande av marknaden för hemnära tjänster.

Kvinnors företagande bör uppmuntras och stödjas, anför det i partimotion 1998/99:N330 (kd). Kvinnors företagande har en stor potential, men kvinnor har inte samma tradition som män att driva företag och därmed inte lika många förebilder. Det är framför allt män som byggt upp de företagstraditioner och företagargorganisationer som för närvarande utgör marknaden, konstaterar motionärerna. De anser att en ökning av kvinnors företagande kan ge näringslivet förnyelse och ökad mångfald.

Ett tioårigt program, som innehåller rådgivning, utbildning och finansiering för kvinnors företagande, bör utarbetas, anför det i partimotion 1998/99:N238 (c). Av de företag som startades år 1995 ägdes endast 23 % av kvinnor, säger motionärerna, som anser att det finns en stor potential för kvinnors företagande. Ett liknande lyft i produktionen som ägde rum under första hälften av 1900-talet, till följd av kvinnornas massiva inträde på arbetsmarknaden, kan enligt motionärerna ske nu, som följd av en ökning av kvinnors företagande. Undersökningar visar att kvinnor har en företagskultur som skiljer sig från männens, sägs det. Kvinnor startar ofta företag i liten skala, lånar mindre än män, startar ofta företag i servicesektorn, arbetar gärna tillsammans med andra kvinnor i kooperativ m.m. Förändringar i den offentliga sektorns organisation öppnar också nya möjligheter för kvinnor att starta företag i verksamhet som tidigare bedrevs i offentlig regi, säger motionärerna. I motionen begärs vidare ett uttalande om fortsatta medel till kvinnliga affärsrådgivare. Medel har anslagits till kvinnliga affärsrådgivare i inre stödområdet, erinrar motionärerna om och påpekar att kvinnliga rådgivare finns i dag i flera kommuner. Om inte nya medel tillförs riskerar dock detta att försvinna, hävdar motionärerna och redovisar att finansieringen har fördelats med en tredjedel på vardera NUTEK, berörd länsstyrelse och berörd kommun. I vissa kommuner har en förlängning av verksamheten finansierats med EU-medel. Erfarenheterna är mycket goda, varför motionärerna anser att det i varje kommun bör finnas en kvinnlig affärsrådgivare och att medel bör säkerställas för denna verksamhets fortsättning.

I ytterligare en partimotion från Centerpartiet, 1998/99:A808, begärs en översyn av regelverket för småföretagsstödet, så att det blir enklare, rättvisare och mer överblickbart. Motionärerna anser att ett mål bör vara att 50 % av de offentliga småföretagsstöden skall gå till kvinnor som vill driva företag. Med ett enklare och överblickbart regelverk för företagsamheten kan mycket av det som för närvarande missgynnar kvinnors företagande undanröjas, anser motionärerna. De menar att det också bör vara möjligt att söka

Vissa kompletterande uppgifter

Riksdagen avtog våren 1998 och hösten 1998 motioner med förslag om att på olika sätt främja kvinnors företagande (bet. 1997/98:NU10 respektive bet. 1998/99:NU1). Utskottet hänvisade till de olika åtgärder som statsmakterna vidtagit.

Enligt NUTEK:s regleringsbrev är ett av verksamhetsmålen under programmet Företagsutveckling att öka antalet kvinnliga företagare och stimulera vidareutveckling av företag med kvinnliga ägare och ledare. NUTEK skall senast den 30 juni 1999 redovisa det totala antalet respektive antalet nya kvinnliga företagare under år 1998 samt verkets åtgärder för att främja kvinnors företagande. NUTEK redovisade i augusti 1998 statistik om kvinnors företagande avseende år 1997, baserat på uppgifter från Statistiska centralbyrån. Enligt denna startade kvinnor 28 % av alla nya företag år 1997, en ökning från 17 % i början av 1990-talet. Andelen kvinnor bland nyföretagare inom olika branscher var följande: handel 32 %, företagstjänster 31 %, utbildning 28 %, industri 7 % och transport 2 %. Det finns totalt ca 80 000 kvinnliga företagare. Om de som driver företag tillsammans med sin make räknas in är antalet ca 106 000. NUTEK bedriver tillsammans med Föreningssparbanken ett pilotprojekt i syfte att analysera och utveckla metoder för bedömning och förhållningssätt till kvinnliga företagares affärsidéer och skall utarbeta ett utbildningsmaterial som skall spridas till andra intresserade banker.

I den ekonomiska vårpropositionen 1997 avsattes 10 miljoner kronor per år under en treårsperiod för att främja kvinnors företagande (prop. 1996/97:150, bet. FiU20). Hittills har för vart och ett av åren 1998 och 1999 medlen fördelats på ALMI med 4 miljoner kronor, på NUTEK med 4 miljoner kronor och på forskning om kvinnors företagande med 2 miljoner kronor. NUTEK har bl.a. använt sina medel till en fortsättning på projektet affärsrådgivare för kvinnor. För närvarande finns ca 100 sådana rådgivare runt om i landet.

Enligt statens ägardirektiv till ALMI skall bolaget sträva efter att aktivt bedriva verksamhet med lån till kvinnliga företagare. För ALMI:s företagarlån till kvinnor gäller mer förmånliga regler än för de allmänna nyföretagarlånen. För företagarlånen till kvinnor gäller att ALMI finansierar högst 50 % av kapitalbehovet och att resterande del skall täckas av låntagaren själv eller av banklån. För nyföretagarlånen gäller att ALMI finansierar högst 30 % av kapitalbehovet och att låntagaren skall bidra med minst 10 % själv. Flertalet ALMI-bolag har en särskilt utbildad handledare som arbetar med att koppla ihop kvinnliga företagare med erfarna mentorer. ALMI har också ett kompetenscentrum för kvinnors företagande som är placerat hos ALMI:s regionala bolag i Södermanland.

Enligt statistik från ALMI avseende företagarlånen till kvinnor (s.k. Q-lån) uppgick vid årsskiftet 1998/99 antalet sådana lån till ca 5 000, med ett genomsnittligt lånebelopp på ca 75 000 kr. Totalt tog Q-lånen i anspråk ca 380

miljoner kronor. Av allmänna nyföretagarlånen svarar kvinnor för 10–15 %, medan motsvarande andel för ALMI:s utlåning exklusive nyföretagarlån och företagarlån till kvinnor uppgår till knappt 3 %.

Statsrådet Mona Sahlin besvarade i februari 1999 en interpellation (1998/99:139) av Birgitta Carlsson (c) om kvinnors företagande. Statsrådet redovisade vilka åtgärder som vidtagits för att främja kvinnors företagande. Hon angav att regeringens huvudlinje är att det är viktigt att insatser för att skapa lika förutsättningar för kvinnor och män sker inom ramen för den ordinarie verksamheten på lokal och regional nivå. Hon menade att s.k. mainstreaming – dvs. att jämställdhetsaspekter skall beaktas i alla sammanhang – är nödvändigt om jämställdhetsarbetet skall få verkligt genomslag och vara långsiktigt.

Utskottets ställningstagande

En ökning av kvinnors företagande intar en självklar roll i den tillväxtpolitik som regeringen bedriver och som utskottet står bakom. Att identifiera vilka omständigheter som utgör hinder för kvinnor att starta företag och vidta åtgärder för att eliminera dessa är, enligt utskottets mening, en angelägen uppgift inom näringspolitiken. Generellt gäller att ”mainstreaming” bör präglade de näringspolitiska insatserna för att främja tillkomst av nya företag och tillväxt av befintliga företag.

Som redovisats pågår en rad aktiviteter för att på olika sätt underlätta och främja kvinnors företagande. Något behov av uttalanden av riksdagen av den typ som begärs i de här aktuella motionerna kan utskottet inte se utan avstyrker de fyra motionerna i berörda delar.

Kooperativa frågor

Motionerna

En grundlig utredning av möjligheterna till nya finansieringslösningar för kooperativa och liknande företagsformer bör företas, anfördes det i motion 1998/99:N273 (s). Riksdagen beslöt våren 1997 om förbättrade möjligheter för ekonomiska föreningar att genom förlagsinsatser öka det egna kapitalet och om möjlighet till s.k. insatsemissioner (prop. 1996/97:163, bet. 1996/97:LU3), erinrar motionärerna om. De anser dock att dessa nya möjligheter främst torde komma att användas av befintliga kooperativa företag och att de inte är lika ägnade att stimulera till startande av kooperativa företag. Behovet av kapital för att starta nya företag är generellt oavsett associationsform, säger motionärerna men hänvisar till att bl.a. Företagskooperativa utredningen har pekat på att presumtiva kooperativa småföretagare bemöts med större misstänksamhet än andra företagare i kontakter med t.ex. banker och olika myndigheter. I Sverige saknas i motsats till förhållandet i många andra länder särskilda finansieringsinstrument i form av institut o.d. för kooperativa företag, konstaterar motionärerna.

I motion 1998/99:N288 (s) begärs ett uttalande om kooperativt företagande. Arbetslösheten bland invandrare är betydligt större än för andra

svenskar, påpekar motionärerna och anför att den kooperativa företagsformen i många fall har visat sig vara ett effektivt sätt att mobilisera människor till företagande. För många människor som kommer från andra länder måste det svenska samhället te sig obegripligt både i fråga om språk och organisationsstruktur, säger motionärerna. De anser att det genom samverkan med andra personer som bättre behärskar språket och hur det svenska samhället fungerar bör vara möjligt att starta och driva småföretag. Samhället bör därvid tillhandahålla information och rådgivning, varvid åtgärder för att främja kooperativt företagande som försöksverksamhet bör administreras av Kooperativa rådet och genomföras av lokala kooperativa utvecklingscentrum (LKU), anför motionärerna.

Ökade möjligheter till ett lokalt/regionalt riskkapital för kooperativa företag bör prövas, anför det i motion 1998/99:N229 (c). Människor i glesbygd ser ofta samarbetstanken som en möjlighet att ordna sysselsättning och social service, säger motionären och hänvisar till att kooperativa lösningar har nått stor framgång i Dalarna både vad gäller social service och nya arbetstillfällen. För att starta dessa företag, som ofta är små och finns inom en lokal eller regional marknad, behövs riskkapital, anför motionären. Under hänvisning till exempel från bl.a. Italien och Spanien föreslår motionären vidare att Dalarna skall bli ett försökslän med skattelättnader under t.ex. två år för nystartade kooperativ, varefter en utvärdering bör göras. Detta bör, enligt motionären, kunna inrymmas i de regionala tillväxtavtalen.

Vissa kompletterande uppgifter

Riksdagen anvisade i december 1998 ett anslag på 16,5 miljoner kronor till stöd till kooperativ utveckling för budgetåret 1999 (bet. 1998/99:NU1). Anslaget disponeras för statsbidrag till kooperativ utveckling. Föreskrifter om detta finns i förordningen (1993:569) om statsbidrag till kooperativ utveckling. Statsbidrag kan ges till kostnadsfri information och rådgivning om kooperativt företagande. En viss del av medlen under anslaget kan användas för gemensamma insatser som syftar till att sprida information om kooperativt företagande och till gemensam kompetensutveckling för lokala kooperativa utvecklingscentrum (LKU). Merparten av stödet fördelas till för närvarande 24 LKU.

Kooperativa rådet är regeringens organ för kontakt och dialog med Kooperationen. Rådet har följande fyra uppgifter: att stimulera till ökad sysselsättning genom en ökad nyetablering av kooperativa företag, att öka kunskapsbildningen om den kooperativa företagsformen och förbättra den kooperativa kompetensen hos de myndigheter som har till uppgift att stödja nyföretagande, att bevaka den kooperativa företagsformens ställning i relation till andra företagsformer samt att ta till vara internationella erfarenheter när det gäller kooperativt nyföretagande.

I statens ägardirektiv till ALMI anges att ALMI i sin långivning skall beakta behoven hos företag som drivs i kooperativ form.

I regeringens tidigare nämnda pressmeddelande i december 1998 om bl.a. förenklingar för småföretag finns en särskild punkt (8) med rubriken Fler kooperativa företag. Där sägs att en nationell informationssatsning har påbör-

jats för att öka kunskapen om kooperativt företagande och att kompetensutveckling kommer att genomföras för de rådgivare som finns inom de 24 centrumen. Vidare sägs att det skall vara en intensifierad samverkan mellan ALMI och LKU för att hantera kooperativa företags behov av riskfinansiering.

Regeringen tillsatte hösten 1997 en arbetsgrupp med uppgift att kartlägga villkoren för den sociala ekonomin samt belysa den sociala ekonomins betydelse i samhället. Med social ekonomi avses enligt EU:s terminologi verksamhet som tjänar medlemmarna och kollektivet före vinstintressen samt att människan och arbetet skall ha förtur framför kapital när verksamhetens resurser fördelas. Kärnan i den sociala ekonomin består av kooperativa företag, ömsesidiga försäkringskassor, ideella föreningar som också bedriver ekonomisk verksamhet och stiftelser. Arbetsgruppen lade sommaren 1998 fram en delrapport, Social ekonomi i EU-landet Sverige – tradition och förnyelse i samma begrepp (Ds 1998:48). Slutrapport skall lämnas den 31 mars 1999. Enligt uppgift från Kulturdepartementet, som övertagit ansvaret för frågan från Inrikesdepartementet, är ambitionen bl.a. att en parlamentarisk kommitté skall tillsättas. Inom Kulturdepartementet pågår också förberedelser inför den sjunde europeiska konferensen om social ekonomi som skall hållas i Sverige under första halvåret 2001. Konferensen arrangeras av folkörelser, Kooperationen m.fl., i samverkan med regeringen.

Utskottets ställningstagande

Kooperativa företag intar, enligt utskottets mening, en viktig roll inom småföretagsamheten. Det berörda anslaget uppgår för år 1999, som tidigare nämnts, till 16,5 miljoner kronor, vilket innebär i det närmaste en tredubbling jämfört med budgetåret 1997.

Utskottet anser att de frågor som tas upp i de här aktuella motionerna rörande finansieringsformer och konkurrensneutralitet för kooperativa företag är angelägna frågor. I det tidigare nämnda småföretagspaketet som regeringen presenterade i december 1998 redovisas att ökade informationsinsatser rörande kooperativa företag skall genomföras. Vidare skall samverkan mellan ALMI och LKU öka för att underlätta riskkapitalförsörjningen för kooperativa företag. Innehållet i de regionala tillväxtavtalen, som berörs i en av motionerna, skall utformas utifrån de olika regionernas förutsättningar. De kooperativa företagen kommer in som en naturlig del i dessa avtal.

Mot bakgrund av de åtgärder som vidtagits beträffande kooperativa företag kan utskottet inte se något behov av ett riksdagsuttalande i frågan. De tre här aktuella motionerna avstyrks därmed i berörda delar.

Industriella utvecklingscentrum

Motionen

I motion 1998/99:N251 (s) begärs ett riksdagsuttalande om stöd till industriella utvecklingscentrum (IUC). I ett kunskapssamhälle är nätverk och utvecklingsmiljöer mer betydelsefulla än i det gamla industrisamhället, säger

motionärerna. De anser att samarbetet mellan företagen måste bli bättre och att kommunerna bör medverka till att skapa nätverk mellan företagen. De hänvisar till att i Mariestad har ett IUC haft stor betydelse för småföretagen inom främst verkstadsindustrin och att detta och övriga IUC i sina områden har bidragit till att behålla och utveckla kompetenser, att ta fram nya produkter och att skapa ett nätverk mellan små och medelstora företag. IUC bör få ett utökat ansvar och medel för sin verksamhet, och staten bör minska stelbentheten i de regler som styr IUC, anför motionärerna.

Vissa kompletterande uppgifter

Regeringen fattade i januari 1997 beslut om att inom ramen för småföretagsprogrammet avsätta 180 miljoner kronor under treårsperioden 1997–1999 för att utveckla IUC på nio orter i Sverige. Dessa orter är Malmö, Olofström, Gnosjö, Mariestad, Finspång, Arvika, Borlänge, Sandviken och Skellefteå. År 1998 utökades försöksverksamheten genom att ytterligare två orter, Kalmar och Karlskoga, införlivades i försöket. Kommuner, landsting, länsstyrelser och EU:s strukturfonder bidrar också med medel. Syftet med IUC är att stimulera utveckling och nya jobb i små och medelstora företag. Verksamheten skall bedrivas inom framför allt följande tre områden: uppsökande verksamhet, produktutveckling och förstudier för avknoppning. Ett enskilt IUC bestämmer självt vilka småföretagsprojekt det vill satsa på. Det finns inga hinder för kommuner att vara representerade i styrelsen för ett IUC. IUC-konceptet innebär att beslut skall fattas så nära verksamheten som möjligt i syfte att förenkla verksamheten.

Statsrådet Mona Sahlin besvarade i januari 1999 en interpellation (1998/99:45) av Maria Larsson (kd) om IUC:s fortsatta utvecklingsmöjligheter. I sitt svar angav statsrådet att försöksverksamheten med IUC är ett led i regeringens strävan att på ett effektivare sätt knyta samman central näringspolitik med lokalt förankrad småföretagsutveckling. Syftet är att skapa sådana nya förutsättningar och samarbetsformer som underlättar för småföretagen att på eget ansvar och med egen beslutskraft tillgodogöra sig centrala stödinsatser. IUC är tänkt att fungera som en obyråkratisk länk mellan staten och de enskilda småföretagen.

Statsrådet hänvisade till att det inom ramen för den pågående försöksverksamheten redan har skett en viss geografisk utökning av IUC-verksamheten. Härutöver har NUTEK under åren 1997 och 1998 beviljat planeringsbidrag till ytterligare orter som önskat undersöka förutsättningarna för att starta liknande IUC som de som ingår i försöksverksamheten. NUTEK har dessutom lämnat planeringsbidrag för att i samarbete med bl.a. Skogs- och Träfacket undersöka förutsättningarna för att applicera IUC-konceptet på träsektorn. Skogs- och träfacket har nyligen inkommit till Näringsdepartementet med ett konkret förslag om detta. Ett liknande arbete pågår inom musik- och underhållningsbranschen, där en förstudie bedrivs av intressenterna kring Hultsfredsfestivalen.

NUTEK har hösten 1998 givit konsulterna Temaplan AB och Bohlin & Strömberg AB i uppdrag att gemensamt genomföra en utvärdering av IUC-nätverket och dess effekter på näringslivets utveckling. I en slutrapport från

uppdraget, som avlämnades i januari 1999, anför utvärderarna att läget för studerade IUC är positivt. De anser sig ha stöd för att påstå att IUC har utvecklat en kompetens och ett arbetssätt som borgar för att de har goda förutsättningar för att bli betydelsefulla aktörer inom det näringspolitiska området, en slutsats som grundar sig på följande: (1) IUC-tanken får stöd i modern regionalekonomisk forskning, (2) det nationella nätverket har tagit form efter en trög start samt (3) uppbyggnaden av regionala nätverk ökar möjligheterna att möta företagens behov. Vidare har följande observationer gjorts: (1) företagen är positiva till IUC, (2) det finns stora variationer mellan olika IUC samt (3) hittillsvarande effekter är ännu måttliga.

Statsrådet Mona Sahlin meddelade i sitt interpellationssvar att utvärderingen för närvarande är föremål för regeringens analys. Efter genomförd analys avser regeringen återkomma i den ekonomiska vårpropositionen 1999 med en redovisning av sin syn på en eventuell fortsättning av IUC-verksamheten, dvs. fr.o.m. år 2000.

Utskottets ställningstagande

Teknikspridning är, enligt utskottets mening, en viktig del av den småföretagspolitik som statsmakterna bör bedriva. IUC-verksamheten är ett bra exempel på denna typ av verksamhet. Som redovisats har nyligen en utvärdering av IUC-verksamheten gjorts, och regeringen har meddelat sin avsikt att återkomma i frågan i den ekonomiska vårpropositionen 1999. Något behov av ett riksdagsuttalande kan utskottet därmed inte se och avstyrker sålunda motion 1998/99:N251 (s).

Design

Motionen

Regeringen bör anmodas att utforma ett program för hur design- och formfrågor kan ges ökad betydelse för tillväxt och utveckling av svenskt näringsliv, anføres det i motion 1998/99:N307 (s). Design och form spelar en allt större roll som konkurrensfaktor, säger motionärerna och menar att det är ett av de områden inom näringspolitiken där staten kan spela en viktig roll. Det är angeläget att det program för form och arkitektur som riksdagen fattade beslut om våren 1998 och som i första hand inriktades på arkitektur och formfrågor utifrån allmänt estetiska utgångspunkter följs av ett mer handfast program för att öka form- och designfrågornas betydelse för näringspolitiken, anför motionärerna. Stiftelsen Svensk Industridesign har med ett mycket begränsat statligt anslag byggt upp en regional organisation, vars uppgift är att genom s.k. designcheckar stimulera små och medelstora företag att göra designsatsningar i sina företag, konstaterar motionärerna och anser att systemet bör ges tillräckliga resurser. Ett program för design och form i näringslivet bör, enligt motionärerna, inriktas på bl.a. följande:

- Marknadsföring av en svensk/nordisk designprofil.
- Ökad samplanering mellan svenska företag och kultur- och turistsatsningar utomlands.

- Samverkan mellan designutbildningar och teknisk-ekonomiskt inriktade utbildningar på gymnasie- och högskolenivå.
- Uppsökande verksamhet med designgenomgångar hos småföretag i hela landet efter modell från försöksverksamhet som genomförts i Stockholmsområdet.
- Samverkan med industrins egna organisationer i syfte att inventera branscher med stora behov av utveckling på designområdet.
- Forsknings- och utvecklingsarbete inom området marknad/design.
- Statlig och annan offentlig upphandling som instrument för att stimulera utvecklingen av god svensk design.
- Kvalificerad formgivning som ett led i att stärka marknaden för svenskt hantverk och svensk hantverksliknande verksamhet i glesbygdsområden.
- Stöd till designprojekt som bidrar till näringslivets modernisering.
- Regionala näringslivskonferenser om design, marknad och form.
- Särskilda insatser för att bredda engagemanget för designfrågorna hos Industriförbundet samt andra företagsorganisationer och statliga myndigheter som arbetar med företagsutveckling.

Vissa kompletterande uppgifter

Staten stödjer designfrämjande verksamhet i främst små och medelstora företag via Stiftelsen Svensk Industridesign. Denna har i uppgift att främja, generera och förmedla kunskap och kompetens inom industriell design som ett medel för att öka konkurrensförmågan och lönsamheten i svenskt näringsliv. I NUTEK:s regleringsbrev för år 1999 tas under anslaget Småföretagsutveckling (A 2) 10 miljoner kronor upp för bidrag till den nämnda stiftelsen, vilket är en ökning med 1 miljon kronor jämfört med år 1998. I regleringsbrevet sägs att små och medelstora företag särskilt bör uppmärksammas. Vidare sägs att arbetssättet för industriell design bör inriktas på ytterligare regionalisering, och att rådgivningen även bör inriktas på andra designkompetenser.

Riksdagen beslöt våren 1998 om ett handlingsprogram för arkitektur, formgivning och design (prop. 1997/98:117, bet. 1997/98:KrU14). Regeringen gjorde i propositionen – utan framläggande av förslag – bedömningen att formgivning och design i större utsträckning bör användas för att stärka det svenska näringslivets konkurrenskraft. Regionala mötesplatser och utställningsmöjligheter bör utvecklas där formgivare, designer och näringsliv kan mötas. Regeringen anser att det är angeläget att stärka den designfrämjande verksamheten, sades det vidare. Detta bör främst ske på det regionala planet i syfte att nå såväl det regionala näringslivet som allmänheten. Utgångspunkten bör vara att bygga vidare på existerande offentliga och privata organ.

I propositionen om regional tillväxt (prop. 1997/98:62) angav regeringen att den designfrämjande verksamheten bör kunna få en naturlig plats i den regionala näringspolitiken. Vidareutveckling av de designfrämjande insatserna bör ledas av Stiftelsen Svensk Industridesign i samverkan med Föreningen Svensk Form, ansåg regeringen. Vidare kan samverkan ske med bl.a. regionala näringslivsorgan och näringslivsorganisationer samt med den Sverigefrämjande verksamheten. Frågan om industridesign kan komma att ak-

tualiseras i de regionala tillväxtavtalen, och Svensk Industridesign deltar i arbetet med att utforma dessa.

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för år 1999, utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid, att den skall tillsätta en utredning på formgivnings- och designområdet. Regeringen har nyligen tillkallat en särskild utredare, f.d. statssekreterare Claes Ljung, med uppgift att klarlägga det statliga åtagandet på formgivnings- och designområdet. I direktiven (dir. 1999:9) sägs att formgivnings- och designområdet är i behov av en grundlig kartläggning och samlad beskrivning, och att formgivnings- och designfrågor har beröring med många samhällssektorer. I utredarens uppgifter ingår att lämna förslag på hur samverkan mellan staten och näringslivet kan utvecklas på området. Utredaren skall lämna en delredovisning senast den 1 november 1999 och en slutredovisning senast den 1 mars 2000.

Utskottets ställningstagande

Den designfrämjande verksamheten har, enligt utskottets mening, en given plats inom näringspolitiken. Som redovisats svarar Svensk Industridesign för de statliga åtgärderna på området. Vidare kan det förväntas att frågan om industridesign kommer att beröras i de regionala tillväxtavtalen. Regeringen har också nyligen tillsatt en utredning om formgivning och design. Något behov av ett riksdagsuttalande i frågan kan utskottet inte se och avstyrker därmed motion 1998/99:N307 (s).

Turism

Motionerna

För att utveckla svensk turistnäring behövs ett samordnat engagemang från både näringen och samhället, anför det i motion 1998/99:N297 (s). Turistnäringen är en av de näringar som utvecklas snabbast i världen, säger motionärerna. De menar att eftersom turistnäringen är mycket personalintensiv, kan den bidra till att minska arbetslösheten i Sverige. Förädlingsvärdet inom den svenska turistnäringen uppgick år 1996 till 50,4 miljarder kronor, vilket innebär en ökning med 2 miljarder kronor i förhållande till året innan, och antalet sysselsatta i turistrelaterade verksamheter beräknas till 133 000 helårsarbeten, säger motionärerna. Enligt deras åsikt har Sverige stora förutsättningar att utveckla turismen.

I motion 1998/99:N253 (m) begärs riksdagsuttalanden om rese- och turistindustrins villkor, om risken för illojal kommunal konkurrens inom turistområdet och om utformningen av regler för kontroll och tillsyn inom området. Företagen inom rese- och turistindustrin är beroende av att de regler som bestäms i politisk ordning är långsiktigt stabila och likvärdiga med dem i andra länder och i andra näringar, sägs det. Det gäller skatteregler, förutsättningar för finansiering och insatser för marknadsföring. Motionärerna anser att den socialdemokratiska politiken har misslyckats härvidlag, och de vill att näringens företag ges möjlighet att arbeta under rimliga finansieringsvillkor.

Statens insatser för underhåll och nyinvesteringar i infrastruktur skall ske med hänsynstagande även till turistnäringens behov, anför motionärerna.

Det kommunala engagemanget på turismens område medför svårigheter såväl för redan etablerade företag som för företag som vill komma in på områden där kommunen engagerat sig, anser motionärerna vidare. De menar att den kommunala turistverksamhetens uppbyggnad kan finansieras med skattemedel och att den fortsatta driften kan ske med kontinuerliga kommunala driftbidrag, vilket ger en annan kostnadsbild än för konkurrenterna. Därigenom kan en kommun hålla lägre priser på t.ex. kanotuthyrning, lägerskolor eller stuguthyrning än en privat aktör. En annan snedvridning sägs äga rum genom att en kommun eller ett kommunägt bolag förfogar över strategiskt viktiga resurser som man inte låter konkurrerande aktörer utnyttja på lika villkor. Kommunen skall inte engagera sig i sådana aktiviteter som de på marknadsekonomiska villkor baserade företagen kan sköta bättre, menar motionärerna och anser att det är viktigt att Konkurrensverket fortlöpande bevakar turistnäringen och kraftfullt reagerar på enskilda kommuners övertramp.

I ett ordnat samhälle måste enskilt företagande kunna granskas vad gäller t.ex. skatter, miljöfrågor, arbetsmiljö, fysisk planering eller alkoholfrågor, konstaterar motionärerna. De menar att så långt det är möjligt bör myndigheter på alla nivåer samordna sina kontakter med företagen och eftersträva en så liten byråkratisk belastning som möjligt. Inom många områden finns det dubbla kontroller, sägs det, och som exempel nämns att för kontroll av t.ex. hissar, ventilation och kylanläggningar krävs att ett auktoriserat företag utför besiktningen. Därutöver sker även en kontroll av besiktningen av ansvarig myndighet, och företaget får stå för kostnaderna för bägge besiktningarna. Ett system, liknande bilbesiktningen, som innebär att det är den certifierade kontrollanten som granskas av myndigheten i stället för anläggningen, skulle ge samma trygghet till lägre kostnad, anser motionärerna. Vissa myndighetskontroller, som inte kräver specialkompetens, anses också kunna samordnas, och inspektionstätheten bör kunna anpassas till om problem har uppstått eller inte.

Riksdagen bör göra ett uttalande om behovet av insatser på turistfrämjandets område, anför det i motion 1998/99:N277 (v). Turismen är en del av upplevelsesektorn och, tillsammans med IT-sektorn, den snabbast växande sektorn globalt, säger motionärerna. Turistbranschen omsatte 3 200 miljarder kronor år 1996, och den siffran beräknas stiga till 4 700 miljarder kronor år 2000. I Sverige sysselsätter näringen 133 000 personer omräknat till heltidstjänster. Trots att Sverige med sitt geografiska läge och korta säsong aldrig kommer att bli något riktigt stort turistland, finns mycket att utveckla, menar motionärerna. De anser att turismen är viktig, eftersom den är spridd över hela landet och dessutom genom sin servicekaraktär skapar många arbetstillfällen, men de menar att inställningen från statsmakterna är alltför njuigg. Medan Sverige satsar 6 kr per person och år på marknadsföring av turism satsar Danmark 37 kr, Norge 24 kr och Finland 26 kr, sägs det. Vidare anses det behövas en gemensam strategi för hur IT kan användas för att marknadsföra Sverige internationellt. Det gäller att utveckla en socialt, kulturellt och ekologiskt sund turism.

I motion 1998/99:N274 (kd) begärs det uttalanden av riksdagen om nödvändigheten av ett nationellt förhållningssätt för utvecklandet av bygdeturismen och om möjligheterna att utveckla den småskaliga turismen. Det regionalpolitiska stödet har haft och har en stor betydelse för turistnäringen i många områden, inte minst när det gäller uppförande och drift av turistanläggningar i olika fjällområden, säger motionärerna, som dock anser att den småskaliga landsbygdsturismen inte har dragit någon större nytta av dessa stöd. För att landsbygdsturismen skall utvecklas på ett positivt sätt krävs en målmedveten samordning mellan olika intressenter, anser motionärerna. De goda exempel som finns – t.ex. bondgårdsturism, sameturism och levande fåbodar m.m. – utgör förebilder som bör vidareförmedlas och utvecklas och lyftas upp på ett nationellt plan till ett programarbete som ger bygdeturismen profil och status, varvid arbetet bör koncentreras på produktutveckling och marknadsföring, anför motionärerna.

Den småskaliga landsbygdsturismen bygger på ett lokalt engagemang, varvid naturen, kulturen och människorna är de främsta resurserna, säger motionärerna vidare. De menar att målsättningen för en utveckling av turismen på landsbygden bör vara att skapa förutsättningar för en ekologiskt uthållig näring och att en väl fungerande infrastruktur är en av grundpelarna för turismen på landsbygden. Ett av de verkligt stora hindren för allt företagande på landsbygden är transporterna och transportkostnaderna, säger motionärerna. De anser att en satsning på förmånliga resepaket, där tåg eller flyg och hyrbil ingår till rimligt pris, skulle underlätta för turistnäringen i glesbygd. Transporternas betydelse för landsbygdsturismen bör utredas, anför motionärerna, varvid utredningen bör klarlägga vilka samhällliga insatser som är nödvändiga och hur man kan lösa behovet av trafikförbindelser i områden med litet underlag. En analys av transportbehoven för landsbygdsturismen bör ligga till grund för förslag som kan ge perifera områden samma möjligheter att utvecklas som mer tätbefolkade områden, anser motionärerna. De menar att ett sektorsövergripande synsätt och samverkan för utvecklingen av en bygd är absolut nödvändigt och att kompetensutveckling och kunskapsspridning också är effektiva verktyg för utvecklingen av småskalig turism på landsbygden.

I motion 1998/99:N212 (kd) begärs uttalanden av riksdagen om möjligheterna att utveckla den småskaliga turismen, om behovet av ett sektorsövergripande arbetssätt och om en utredning som belyser transporternas betydelse för landsbygdsturismen. Motiveringarna bakom dessa yrkanden är likartade med dem som finns i den nyssnämnda motionen 1998/99:N274 (kd).

Turismen måste underställas bevarande av natur- och kulturvärden, anför det i motion 1998/99:Kr274 (mp). I motionen föreslås också att vid nästa omorganisation inom riksdagen skall turistfrågorna flyttas från näringsutskottet till kulturutskottet. Turismen är världens största och mest expansiva näring, sägs det. Enligt Riksbanken uppgick den svenska turistnäringens exportvärde till 26,4 miljarder kronor år 1995, och totalt omsätter turistnäringen drygt 100 miljarder. Turistnäringen är arbetsintensiv och sysselsätter för närvarande ca 134 500 människor. Endast ca 26 % av turismen i Sverige utgörs alltså av utländska besök, säger motionärerna, som anser att denna andel har potential att öka väsentligt. En ökad turism får dock inte innebära

att natur- och kulturvärden exploateras ovarsamt, anser motionärerna och anger att Miljöpartiets ståndpunkt är att en ökad turism måste gå hand i hand med ett aktivt bevarande av natur- och kulturvärden.

Vissa kompletterande uppgifter

Riksdagen anvisade i december 1998 80,5 miljoner kronor till turistfrämjande för år 1999 (prop. 1998/99:1, bet. 1998/99:NU1). De statliga insatserna inom turistområdet genomförs dels av Turistdelegationen, dels av det av staten och turistnäringen gemensamt ägda bolaget Sveriges Rese- och Turistråd AB (TuristRådet). Effektmålen för verksamheten inom turistområdet är följande:

- att förbättra förutsättningarna för företagande och entreprenörskap och att stärka drivkrafterna för ökad tillväxt och sysselsättning,
- att främja ökad kunskap och kompetens i näringslivet för att stimulera tillväxt och förnyelse,
- att främja utveckling av sådana konsumtions- och produktionsmönster som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling.

Turistdelegationens del av dessa effektmål är följande:

- att Sverige skall ha en hög attraktionskraft som turistland,
- att Sverige skall ha en långsiktigt konkurrenskraftig turistnäring,
- att turismens utveckling sker på ett för miljön och naturen hållbart sätt.

Inom ramen för småföretagsprogrammet har regeringen anvisat 90 miljoner kronor till TuristRådet för internationell marknadsföring av Sverige som turistland, under förutsättning att ett dubbelt så stort belopp ställs till förfo- gande för samma ändamål av berörda branschföretag och andra organ. Rege- ringen har vidare anvisat 11 miljoner kronor till Turistdelegationen för delfi- nansiering av uppbyggnad av ett kunskapscentrum för turism vid Mitthög- skolan och vidareutveckling av befintligt turismforskningsprogram. EU bidrar med s.k. mål 6-medel. Slutligen har regeringen från småföretagspro- grammets medel anvisat 2 miljoner kronor till Turistdelegationen för att förstärka dess kansli. Riksdagen har också tidigare fattat beslut om att anvisa 20 miljoner kronor till TuristRådet (prop. 1995/96:94, bet. 1995/96:NU13) i syfte att utveckla och anpassa informationsteknik för små och medelstora turistföretag, varvid berörda företag förutsattes svara för minst hälften av kostnaderna.

Turistdelegationen har på regeringens uppdrag genomfört riktade studier av förutsättningarna för utveckling av svensk turism. Uppdraget redovisades i maj 1998. Riksantikvarieämbetet har haft regeringens uppdrag att utarbeta förslag till kvalitetskriterier och metoder för kvalitetssäkring av kulturtur- ismen inom sitt ansvarsområde. Turistdelegationens instruktion ändrades våren 1997 så att det bland delegationens uppgifter ingår att verka för att turismens utveckling sker på ett för miljön och naturen hållbart sätt. Inom Turistdelegationen har det också bildats en arbetsgrupp för hållbar utveckling av turism, som redovisat resultaten av sitt arbete i en rapport, Hållbar ut- veckling i svensk turistnäring. I regleringsbrevet för år 1999 sägs att Turist-

delegationen skall redovisa omfattningen och resultatet av arbetet med en hållbar utveckling av turismen.

Beträffande s.k. landsbygdsturism kan nämnas att Glesbygdsverket i samarbete med Turistdelegationen hösten 1997 tagit fram ett handlingsprogram för småskalig landsbygdsturism med rubriken En lönsam näring med en hållbar utveckling. I handlingsprogrammet föreslås en rad åtgärder på olika områden. Utvecklingsarbetet måste bygga på de lokala resurser som finns i ett område, sägs det. Strukturfondsmedel från EU samt landsbygdsstödet kan täcka stora delar av de åtgärder som omfattar företagsutveckling och kompetensstöd. Glesbygdsverket har ett nationellt ansvar att förankra programmets intentioner och ta initiativ till samverkan och ett tvärsektorielt arbetssätt, som är grunden för ett framgångsrikt utvecklingsarbete, heter det vidare.

Inom ramen för ett program för regional näringspolitik och särskilda regionalpolitiska åtgärder beslöt regeringen sommaren 1998 om bidrag till följande projekt: Marknads-, försäljnings- och kompetensutveckling i turistnäringen med hjälp av informationsteknik (4,9 miljoner kronor), Marknadsföring av svenska fjällen (3,7 miljoner kronor), Kortsemester i norra Europa (11 miljoner kronor) och Kraftsamling Sörmland (2 miljoner kronor). Utöver dessa statliga bidrag lämnas bidrag av bl.a. EU:s strukturfonder, turistnäringen och berörda länsstyrelser.

Frågan om behovet av förenklingar och undanröjande av hinder för företag inom turistnäringen skiljer sig i princip inte från vad som gäller för småföretag generellt. I ett tidigare avsnitt om regelförenkling redogjordes för regeringens program på området som presenterades i december 1998. Det kan också nämnas att Turistdelegationen i februari 1997 presenterade en rapport i frågan, Kartläggning av byråkrati och hindrande regler.

Beträffande frågan om konkurrens mellan privat och kommunal verksamhet på turistområdet kan noteras att det i regeringens nyssnämnda program ingår en särskild punkt om klarare spelregler mellan kommuner, landsting och småföretag. Där sägs att Kommun- och Landstingsförbunden kommer att inbjudas till diskussion om utformning av en långsiktig konkurrenspolicy avseende relationerna mellan offentlig och privat sektor. Rådet för konkurrens på lika villkor mellan offentlig och privat sektor har vidare givits i uppdrag att redovisa en sammanställning av sina ärenden samt hur man genomför uppgiften att nå samsyn om de långsiktiga spelreglerna. Med utgångspunkt från den redovisningen kommer regeringen att pröva om det behövs en skärpning av gällande regler. Redovisningen skall lämnas senast den 31 mars 1999. Regionförbundet i Kalmar län skall också bli försökslän för att, i samråd med Konkurrensrådet, utarbeta en konkurrenspolicy som skall främja småföretagandet. Statsrådet Mona Sahlin besvarade i januari 1999 en interpellation (1998/99:43) av Stefan Hagfeldt (m) om kommunal näringsverksamhet. Statsrådet hänvisade till de nyssnämnda åtgärderna och uttryckte en förhoppning att dessa skall kunna leda till snabba resultat som innebär att den här aktuella typen av konkurrensproblem helt utmönstras.

Turistdelegationen gavs i maj 1998 i uppdrag av regeringen att medverka vid överläggningar om utarbetande av regionala tillväxtavtal. Senast den 15 april 1999 skall Turistdelegationen till regeringen redovisa vilka möjligheter

respektive hinder som myndigheten ser med dessa avtal samt på vilket sätt myndigheten hittills har medverkat i processen.

Statsrådet Mona Sahlin besvarade i februari 1999 en interpellation (1998/99:138) av Marianne Andersson (c) om turism i hela landet. I sitt svar redovisade statsrådet de insatser som görs på området, och hon förutsatte att man regionalt beaktar turistnäringens betydelse och i sina bedömningar ger näringen den uppmärksamhet den förtjänar.

I motion 1998/99:Kr274 (mp) föreslås att ansvaret för turistfrågorna i riksdagen skall flyttas från näringsutskottet till kulturutskottet. Frågor rörande utskottsorganisationen tillhör konstitutionsutskottets ansvarsområde. I ett nyligen avlämnat betänkande, 1998/99:KU20, behandlas en annan motion om överflyttning av ärenden från ett utskott till ett annat. Konstitutionsutskottet gör därvid bedömningen att frågan om en överföring av ansvarsområden bör tas upp i en allmän översyn av ärendefördelningen mellan utskotten. Riksdagen följde konstitutionsutskottet.

Utskottets ställningstagande

Turistnäringen är sysselsättningsintensiv och har stor betydelse i många regioner, inte minst i glesbygden. Näringen spelar en viktig roll i det arbete med att stärka den regionala utvecklingen som regeringen bedriver och som utskottet ställer sig bakom.

Turistnäringen är också en av de branscher som växer snabbast i Sverige. Konkurrensen är mycket hård och marknadsföringen av Sverige som turistland är viktig.

Den förda politiken beträffande turistnäringen ligger i linje med mycket av vad som efterfrågas i de här aktuella motionerna. Särskilda medel har, som tidigare redovisats, anvisats för marknadsföring av Sverige internationellt. Beträffande de olika områden av turism som tas upp i motionerna – kulturturism, naturturism, landsbygdsturism och bygdeturism – har, som nyss redogjorts för, olika åtgärder vidtagits eller påbörjats. Något initiativ av riksdagen på dessa områden är därför inte erforderligt.

I den tidigare nämnda rapporten från Turistdelegationen om hållbar utveckling i svensk turistnäring finns ett särskilt avsnitt (9) om hållbar utveckling i natur- och kulturmiljöer. Där sägs sammanfattningsvis att de natur- och kulturvärden som finns i Sverige är viktiga att bevara och underhålla, inte minst därför att de utgör "kapitalet" för en stor del av turismen, och att en ökad turism förutsätter att naturen inte förbrukas. Detta synsätt är i överensstämmelse med det som kommer till uttryck i motion 1998/99:Kr274 (mp); motionen är således tillgodosedd i detta avseende.

Beträffande förslaget om överflyttning av ansvaret för turistfrågorna från näringsutskottet till kulturutskottet hänvisar näringsutskottet till den uppfattning som konstitutionsutskottet nyligen redovisat när det gäller ärendefördelningen mellan utskotten.

Med det anförda avstyrker utskottet samtliga här aktuella motioner i berörda delar.

Vidareförädling av skogsråvara*Motionen*

Det bör göras en översyn av fördelningen av forskningsresurser till de rent skogliga respektive de skogsindustriella områdena, anför det i motion 1998/99: MJ306 (m). Det finns, enligt motionärerna, tecken på att fördelningen väger över mot det primärt skogliga området, på bekostnad av utvecklingen av nya industriprodukter av skogsråvaran. Sverige skulle ha mycket att vinna på om förädlingsgraden på skogsprodukterna ökades, anser motionärerna. De menar att Sverige, som är ett av de viktigaste skogsproducerande länderna i Europa, inte intar en framskjuten plats när det gäller forskning och vidareförädling av skogsprodukter. Detta anses i första hand vara en fråga för näringen själv, men motionärerna menar att staten tillsammans med näringen på nytt bör överväga frågan.

Vissa kompletterande uppgifter

Regeringen utarbetade hösten 1997 i samarbete med Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling (KK-stiftelsen) och Stiftelsen för Strategisk Forskning ett program för utveckling av skogsnäringen. Programmet består av följande fyra delar:

– Ett utvecklings- och teknikspridningsprogram, vilket innehåller satsningar på bl.a. träbaserade byggsystem, nya trä- och fiberprodukter, kretsloppsanpassning av skogsindustriprodukter samt möbelutveckling. Programmet omfattar sammanlagt 300 miljoner kronor, varav regeringen satsar 50 miljoner kronor per år i tre år.

– Ett forskningsprogram på det skogsindustriella området, vars mål är att långsiktigt stödja skogsindustrins utveckling och skapa och stärka forskningsmiljöer vid de nya högskolorna. Planerade programområden är bl.a. kretsloppsanpassade skogsindustriprodukter, nya träprodukter och nya material, bestrukna och tryckta papper och arkitektur, design och träkultur. Programmets viktigaste uppgift är att verka för att forskningssatsningen som helhet blir av strategisk betydelse för de regionala högskolorna och för skogsnäringen.

– Ett forskningsprogram inom träteknikområdet, vars syfte är att utveckla konkurrenskraftig forskning, kompetens och forskarutbildning vid etablerade forskarmiljöer vid följande lärosäten: Lunds universitet, Luleå tekniska universitet, Chalmers tekniska högskola, Kungliga tekniska högskolan och Institutet för träteknisk forskning. Programmet, som skall pågå under minst fem år, hade en budget på 6 miljoner kronor för år 1998 och avses därefter kunna utökas till 15 miljoner kronor per år.

– Nya utbildningsplatser och professurer. I budgetpropositionen för år 1998 föreslogs att Luleå tekniska universitet skulle tilldelas 600 utbildningsplatser från den 1 juli 1998, varav minst 50 platser skall avse utbildning med inriktning på det trätekniska området. Sammantaget planeras 200 nya utbildningsplatser på fyra år inom träteknikområdet.

Vidare finns det ett särskilt program för träråvarubaserad industri som går in på sitt tredje år av en treårig förlängning och där 10 miljoner kronor per år beräknats. Det kan också noteras att det inom ramen för den verksamhet som bedrivs vid kompetenscentrum finns flera program som har relevans för de skogsindustriella frågor som här är aktuella.

Regeringen beslöt hösten 1996 att inom Jordbruksdepartementet tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att belysa vissa frågor som berör forskning och utbildning inom den skogliga sektorn, med ståthållaren Björn Sprängare som ordförande. I en bakgrundspromemoria till beslutet om tillsättandet av arbetsgruppen sades att arbetsgruppen bör föreslå åtgärder som kan främja en vertikal integration inom utbildning och forskning. I uppgiften ingick även att belysa de olika aktörernas uppgifter för att bedöma om de nuvarande resurserna utnyttjas på bästa möjliga sätt.

Arbetsgruppen redovisade våren 1998 sina analyser och slutsatser i en rapport till jordbruksministern (Ds 1998:20). I rapporten görs sammanställningar av bl.a. den skogliga och skogsindustriella forskningen. Forskningsresursernas fördelning år 1997 på Götaland, Svealand och Norrland samt på inriktning framgår av följande tabell (miljoner kronor):

Forskningsinriktning	Götaland	Svealand	Norrland	Totalt
Papper och massa	33,6	233,6	13,9	281,1
Träteknik	43,5	64,6	37,0	145,1
Skog	71,1	232,3	147,0	450,4
Totalt	148,2	530,5	197,9	876,6

Den totala forskningen med skogsindustriell och skoglig inriktning uppgick sålunda till 876,6 miljoner kronor år 1997, varav knappt hälften avsåg skogsindustriell forskning. Av den skogsindustriella forskningen hänför sig ungefär två tredjedelar till forskning om papper och massa.

Staten svarar för drygt hälften av finansieringen av den totala forskningen, medan näringen svarar för ungefär en fjärdedel och övriga finansiärer för cirka en femtedel. Den största delen, 40 %, utförs vid de tre stora industriforskningsinstituterna Skogsindustrins tekniska forskningsinstitut – STFI, Institutet för träteknisk forskning – Trätek och Stiftelsen Skogsbrukets Forskningsinstitut – SkogForsk. Den skogsvetenskapliga fakulteten svarar för 33 % av den utförda forskningen och övriga institutioner, avdelningar och institut för resterande 27 %.

Arbetsgruppens slutsatser formulerades i rapportens sammanfattning på följande sätt:

- Kedjan marknad – industri – skogsproduktion måste integreras väsentligt mer och omfattas av en helhetssyn inom såväl forskning och utbildning som forskningsfinansiering. Marknadens signaler måste ges ett ökat inflytande genom hela kedjan, både i prioriteringen av forskningsområden och i forskningsprocessen. När det gäller långsiktig forskning måste forskning-

ens inriktning leda till en ökad tonvikt på forskning närmare förädlingsledet.

- Vitala processer och dialoger måste skapas som leder till såväl identifiering och konkretisering av forskningsbehov som till förstärkt samarbete mellan skogsnäringen, forskarsamhället och statliga forskningsfinansierande organ och myndigheter.
- Skogsnäringen måste tydligare definiera sina forskningsbehov och på ett aktivare sätt delta i den skogliga och skogsindustriella forskningens utveckling.

För att följa upp förslagen från den nyssnämnda arbetsgruppen inbjöd Jordbruks-, Närings- och Utbildningsdepartementen i januari 1999 gemensamt till ett informations- och diskussionsmöte med företrädare för skogsnäringen, olika forskningsfinansiärer och forskningsutförare (universitet, högskolor och forskningsinstitut). Vid mötet redovisades de olika satsningar som har gjorts för att stärka särskilt den skogsindustriella forskningen och de initiativ vid olika universitet och högskolor som har tagits för att utveckla forskningen och utbildningen inom området. Det konstaterades att det i Sverige finns en relativt omfattande samverkan – och även intresse för en ytterligare utvecklad samverkan – mellan olika forskningsutförare. Vidare konstaterades det hur olika finansiärer, såsom stat, näringsliv och stiftelser, kompletterar varandra genom samfinansiering av institut, forskningsprojekt, forskarskolor etc. Från Regeringskansliets sida ansågs det värdefullt att fortsätta dialogen vid återkommande möten, varvid nästa möte avses äga rum om ungefär ett halvår.

I sammanhanget bör också erinras om att hela den statliga forskningsfinansieringsorganisationen är under övervägande, mot bakgrund av förslag från den parlamentariska kommittén Forskning 2000 (SOU 1998:128). Utredningens förslag och remissynpunkterna kommer att ligga till grund för en forskningspolitisk proposition. Vid det uppföljande mötet hösten 1999 kan, enligt uppgift, frågan om hur behoven inom området skoglig och skogsindustriell forskning och utbildning skall beaktas komma att diskuteras.

Företrädare för Skogsindustrierna och Skogsägarnas riksförbund har i en skrivelse till regeringen hösten 1998 redovisat branchens visioner, behov och förslag avseende framtidens skogsforskning. I skrivelsen deklarerar näringen sin avsikt om ett aktivare engagemang och en önskan om en nära medverkan i skogsforskningens planering, samordning och genomförande. Skogsbrukets företag och organisationer är beredda att på det lokala planet utveckla samarbete i nya former, sägs det. Näringen är dessutom överens om att gemensamt inrätta ett eget branschråd till stöd och råd för såväl statens prioriteringar och satsningar som samordning av branschens arbete internt och gentemot andra parter. Slutligen föreslås att regeringen skall inrätta en skoglig och skogsindustriell forskningsberedning i syfte att främja en kraftsamling på för landet viktig sektorsforskning. Näringen är beredd att ingå i ett sådant organ.

Det kan vidare nämnas att i EU:s femte ramprogram för forskning har den skogliga forskningen, bl.a. på Sveriges initiativ, fått en mer framskjuten plats än vad som ursprungligen föreslogs. I detta program finns goda möjligheter till finansiering av forskning inom hela kedjan från skogsbruket till råvarans

Utskottets ställningstagande

Skogsindustrin har mycket stor betydelse för den ekonomiska utvecklingen i Sverige och svarar för en betydande del av det svenska exportnettot. Mot denna bakgrund anser utskottet att det är angeläget att konkurrenskraften inom den svenska skogsindustrin kan upprätthållas och utvecklas. Detta kräver en hög kunskapsnivå inom industrin. Likaså är det önskvärt att det sker en utveckling mot ökad vidareförädling inom skogsindustrin.

Som redovisats pågår olika program av relevans för de frågor som här är aktuella. Vidare har en arbetsgrupp inom Regeringskansliet haft i uppgift att belysa vissa frågor rörande forskning och utbildning inom den skogliga sektorn. Av underlagsmaterial som arbetsgruppen låtit ta fram och som utskottet redovisat framgår att endast knappt hälften av forskningen på skogsområdet hänförs till skogsindustriell forskning. Enligt utskottets mening kan det ifrågasättas om detta är en lämplig fördelning, med hänsyn till den roll skogsindustrin har i den svenska ekonomin. Med hänvisning till det beredningsarbete som pågår inom Regeringskansliet anser utskottet dock att riksdagen inte nu bör agera i frågan. Utskottet förutsätter att denna fråga vägs in i den forskningspolitiska proposition som regeringen aviserat. Den aktuella motionen 1998/99: MJ306 (m) avstyrks härmed i berörd del.

Livsmedelsindustrin

Motionen

Det behövs åtgärder för den potatisförädlade industrin, anförs det i motion 1998/99: N298 (s). I Skåne finns goda åkermarker och industrier som sysslar med livsmedelsprodukter, konstaterar motionärerna och anser att det är viktigt att förutsättningarna för odlare och industri blir likvärdiga med dem i andra länder. Vid EU-inträdet drabbades potatisförädlingsindustrin av ökade råvarukostnader och en ökad importkonkurrens, sägs det. Trots kraftiga rationaliseringar och effektiviseringar har lönsamheten för potatisförädlingsindustrin försämrats. Potatisodling och potatisförädling lever i symbios med varandra. Till potatisodling finns emellertid alternativa grödor, medan det för potatisförädlingsindustrin inte finns alternativ produktion, säger motionärerna. Antalet sysselsatta inom odling och förädling av potatis beräknas till ca 2 000 personer, konstaterar motionärerna och anser att det är viktigt att denna näring kan vidareutvecklas, vilket kräver att de nackdelar i konkurrensförhållandena som uppkom efter EU-inträdet minimeras. Av de nya medlemsländerna i EU erhåller Finland och Österrike närmare två respektive tre gånger så mycket i investeringsstöd från EU som Sverige, säger motionärerna. De menar att forskningen inom det aktuella området måste förstärkas.

Riksdagen avslag våren 1998 motioner liknande den här aktuella (bet. 1997/98:NU10). Utskottet hänvisade till betänkandet En livsmedelsstrategi för Sverige (SOU 1997:167) och den beredning inom Regeringskansliet som då påbörjats. I reservationer (m; c; kd) framfördes krav på skyndsamma åtgärder.

Hösten 1998 avslag riksdagen en motion med förslag om införande av ett nytt anslag för stöd till jordbruks- och livsmedelsnäringarnas konkurrenskraft (bet. 1998/99:NU1). Utskottet hänvisade till det nyssnämnda utredningsbetänkandet, i vilket förslag presenterats beträffande områdena jordbruket, trädgårdsnäringen, livsmedelsindustrin, forskning och utveckling samt exportfrämjande åtgärder. Några förslag till finansiering – bortsett från förslag om medfinansiering från EU – presenterades inte av utredningen. Mot bakgrund härav har utredningsförslagen varit föremål för fortsatt beredning inom Regeringskansliet, varvid flera departement varit berörda. I utskottets betänkande lämnades en redovisning av beredningsläget.

Utredningens förslag beträffande energiskatter, som syftar till att åstadkomma likvärdiga konkurrensförutsättningar mellan Sverige och andra EU-länder, behandlas inom ramen för en arbetsgrupp med företrädare för vissa departement samt Riksskatteverket. Översynen skall, med hänsynstagande till det inom EU pågående arbetet med ett nytt energibeskattningsdirektiv, beakta riktlinjerna för energibeskattningen i 1997 års energiöverenskommelse. I uppdraget ingår vidare att analysera och precisera den energiskattmodell som presenterats i Skatteväxlingskommitténs betänkande Skatter, miljö och sysselsättning (SOU 1997:11) och att behandla Alternativbränsleutredningens förslag som framlagts i betänkandet Bättre klimat, miljö och hälsa med alternativa drivmedel (SOU 1996:184). Utformningen av beskattningen för industrin, trädgårds- och jordbruksnäringarna samt energiproduktionen inom fjärr- och kraftvärmesektorerna kommer bl.a. att behandlas. Arbetsgruppen planerar att redovisa resultatet av sitt arbete under våren 1999.

När det gäller exportfrämjande åtgärder kan noteras att under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar finns ett särskilt anslag för exportfrämjande åtgärder (F 6). För budgetåret 1999 har detta anslag tagits upp med 15 miljoner kronor, vilket innebär en ökning jämfört med år 1998, då 10 miljoner kronor disponerades för denna verksamhet. I propositionen sägs att huvudansvaret för export- och marknadsföringsåtgärder ligger på näringen, men regeringen vill genom att främja exportsatsningar bidra till en positiv utveckling inom sektorn.

Beträffande FoU-insatser pågår beredning av utredningens förslag inom Näringsdepartementet. I utredningsbetänkandet föreslogs ett nationellt FoU-program. Programmets huvudsyfte är att bidra till industriell förnyelse och kompetenshöjning i livsmedelsföretagen och samtidigt bidra till en kompetenshöjning vid svenska högskolor och universitet. Förslaget till FoU-program är framtaget i samarbete med livsmedelsindustrin och är väl förankrat inom denna. Den samlade satsningen föreslås omfatta följande delar:

- Industriella samverkansprojekt. Omfattningen av offentliga medel för denna satsning föreslås till 40 miljoner kronor per år. Näringslivets motfinansiering beräknas till 20–50 % av totala satsningen beroende på projekt samt företagets struktur och storlek.
- Tre kunskapshöjande program, som beräknas till 25 miljoner kronor per år.
- Åtgärdsprogram för effektivare kunskapsutbyte och kunskapshöjning (teknikspridning), som beräknas till 20 miljoner kronor per år.
- Programledning med NUTEK som koordinator, vilket beräknas till 5 miljoner kronor per år.

Enligt uppgift från Näringsdepartementet pågår arbete på olika områden i linje med utredningens förslag. Inom NUTEK skall 20 miljoner kronor avsättas under andra halvåret 1998 och första halvåret 1999 för industriella samverkansprojekt inom livsmedelsområdet. Detta innebär att även EU:s strukturfondsmedel kan bli tillgängliga för insatsen. För genomförandet av detta program avser NUTEK att tillskapa en styrgrupp med förankring i industri- och forskarvärlden. Denna styrgrupp kommer även att utgöra ett forum för att diskutera övergripande samordningsfrågor. NUTEK har inlett en programinsats, men det finns, enligt departementet, behov av ytterligare medel under de kommande åren.

Det har vidare avsatts totalt 60 miljoner kronor för att genomföra ett sådant teknikspridningsprogram som föreslagits av utredningen. Teknikbrostiftelserna i Lund och Göteborg har avsatt ca 40 miljoner kronor för programmet. Som en komplettering till detta har regeringen i augusti 1998 beviljat ett bidrag på 20 miljoner kronor för kompetenshöjande insatser i livsmedelsindustrin. Medlen kommer att disponeras av Institutet för Livsmedel och Bioteknik AB (SIK) för att täcka in de delar av landet som inte omfattas av de insatser som teknikbrostiftelserna svarar för.

Regeringen har vidare givit NUTEK i uppdrag att utreda förutsättningarna för inrättande av ett forskningsinstitut inom livsmedelsområdet i Kävlinge. Uppdraget avrapporterades i december 1998. NUTEK gör bedömningen att ett forskningsinstitut i Kävlinge, med de resurser, den inriktning och med det huvudmannaskap som föreslås i rapporten, skulle kunna producera värdefull kunskap för livsmedelsindustrin och göra det med rimlig effektivitet under förutsättning att näringslivet satsar aktivt i institutet. Samtidigt nämns att flera industriföreträdare framhållit att om motsvarande resurser skulle satsas direkt i de forskningsmiljöer som finns vid t.ex. SIK och Lunds universitet och utan villkor avseende lokalisering så skulle större utväxling av satsade resurser erhållas. NUTEK anser att institutets verksamhet skall motsvara de kriterier som gäller för industriforskningsinstitut och alltså bedriva egen forskning. NUTEK föreslår att institutet ges en forskningsinriktning mot konsument-, marknads- och produktutvecklingskunskap. Detta är den forskningsinriktning som livsmedelsindustrin givit högsta prioritet. Forskning med denna inriktning skall enligt förslaget kompletteras med ett produktutvecklingscentrum för att rent praktiskt kunna ge stöd till framför allt små och medelstora företag i deras produktutveckling. NUTEK föreslår vidare att institutets huvudmannaskap delas mellan SIK och Lunds universitet. Beträf-

fande institutets omfattning föreslås det på tre år växa till ca 40 personer och omsätta ca 35 miljoner kronor. För etablering bedömer NUTEK att det krävs ett engångsbelopp på 60 miljoner kronor. För närvarande har ingen part gjort några ekonomiska åtaganden.

Utskottets ställningstagande

De problem som potatisförädlingsindustrin står inför och som är föremål för yrkande i motion 1998/99:N298 (s) har, som redovisats, behandlats av Utredningen om livsmedelssektorns omställning och expansion. Betänkandet är föremål för beredning inom Regeringskansliet, och en rad åtgärder har – som redogjorts för – vidtagits eller aviserats. Med det anförda avstyrker utskottet den nämnda motionen.

Pyrotekniska varor

Motionerna

I de två motionerna 1998/99:N303 (s) och 1998/99:N277 (v) begärs uttalanden av riksdagen i syfte att påskynda tillsättandet av den översyn rörande reglerna för pyrotekniska varor som riksdagen fattade beslut om våren 1998. Det torde inte råda några som helst tvivel om att lagändringar behövs för att stävja det starkt tilltagande missbruket av pyrotekniska varor, som i synnerhet kring nyårshelgerna kommit att bli ett allt svårare gissel för både människor och djur, sägs det i den förstnämnda motionen. Som utgångspunkt för en skärpning av lagstiftningen kan andra europeiska länder, vilka begränsat försäljningen av fyrverkerivaror, tjäna som exempel, anför motionärerna. Även i den andra motionen betonas vikten av att utredningen om pyrotekniska varor snabbt kommer i gång.

Vissa kompletterande uppgifter

Riksdagen beslöt våren 1998, som nämnts, på utskottets förslag och mot bakgrund av ett flertal motionsyrkanden, att frågan om pyrotekniska varor skall bli föremål för en samlad översyn (bet. 1997/98:NU11). Den senaste genomgripande översynen av bestämmelserna om pyrotekniska varor genomfördes år 1975, och utskottet ansåg att utvecklingen när det gäller hanteringen av pyrotekniska varor gör att en förnyad översyn är motiverad. En sådan översyn bör omfatta såväl det gällande regelverket som frågor rörande kontroll, tillsyn och information, sades det. Också erfarenheterna från andra länder, t.ex. Danmark, Norge, Finland och Tyskland, bör inhämtas. Utskottet pekade också på att det finns oklarheter när det gäller reglerna för hanteringen av pyrotekniska varor, bl.a. i fråga om möjligheter att ta fyrverkerier i beslag och beträffande förvaringen av fyrverkeriartiklar.

Inför behandlingen av frågan genomförde utskottet ett remissförfarande med berörda myndigheter, organisationer och företag. Av de femton remissinstanser som utskottet inhämtade yttranden ifrån ansåg sju – bl.a. Konsumentverket, Folkhälsoinstitutet, Hörselskadades Riksförbund, Djurskydds-

föreningars Riksförbund och Kennelklubben – att förbud mot smällare bör införas. Rikspolisstyrelsen ställde sig tveksam till ett sådant förbud men ansåg att en översyn av bestämmelserna om pyrotekniska varor bör genomföras. Även Kommunförbundet och Sprängämnesinspektionen ansåg att en översyn bör göras. Företrädarna för branschen menade att den gällande lagstiftningen är tillräcklig, men att en skärpt kontroll och tillsyn samt ökad information behövs.

Regeringen tillkallade i december 1998 en särskild utredare, generaldirektör Lars Ljung, med uppgift att se över reglerna för hantering av pyrotekniska varor (dir. 1998:88). Utredaren skall kartlägga arten och omfattningen av de skador och olägenheter som sådana varor kan orsaka. Utredaren skall ta ställning till om nuvarande regler bör skärpas med förbud eller andra begränsningar såvitt avser handel med och hantering av pyrotekniska varor, särskilt när det gäller smällare och andra nöjesfyrverkeriartiklar med knall-effekt. Översynen skall dessutom omfatta frågor om produktkontroll, tillsyn och information. Också erfarenheter från andra länder bör inhämtas. I uppdraget ingår även att belysa de oklarheter som kan finnas när det gäller reglerna för hanteringen av pyrotekniska varor, bl.a. i fråga om möjligheter att ta varorna i beslag, förvaring av dessa och möjligheterna att inhämta skadestatistik. Utredaren skall lämna förslag till de författningsändringar som kan behövas till följd av översynen.

Utredaren skall vid genomförandet av sitt uppdrag ta del av näringsutskottets betänkande 1997/98:NU11 samt det material som framkommit i samband med ett seminarium som jordbruksministern anordnade i december 1997 om smällare och raketer. I sitt arbete skall utredaren vidare beakta den pyrotekniska branschens karaktär av småföretagsbransch och analysera förslagets konsekvenser för nyetablering och tillväxt i småföretag. Utredaren skall redovisa sitt uppdrag senast den 1 november 1999.

Ansvar för regeringen för pyrotekniska varor och den berörda myndigheten, Sprängämnesinspektionen, överfördes den 1 januari 1999 från Närings- och handelsdepartementet till Försvarsdepartementet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att den av riksdagen begärda utredningen om pyrotekniska varor nu kommit till stånd. Utredningen skall, som nämnts, redovisa sitt uppdrag i slutet av år 1999. Utskottet utgår från att regeringen efter sedvanligt beredningsarbete återkommer till riksdagen i frågan. Med detta avstyrks de båda här aktuella motionerna 1998/99:N297 (s) och 1998/99:N277 (v) i berörda delar.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *näringspolitikens inriktning* att riksdagen avslår motionerna 1998/99:N238 yrkandena 1 och 19, 1998/99:N277 yrkandena 1–3, 1998/99:N329 yrkande 2, 1998/99:

yrkandena 1, 3, 4 och 7, 1998/99:N336 yrkande 2 och 1998/99:A215 yrkande 4,

res. 1 (m, kd, fp)

res. 2 (c)

2. beträffande *statliga företag*

att riksdagen med bifall till motionerna 1998/99:K231 yrkande 11, 1998/99:K282 yrkande 4, 1998/99:T220 yrkandena 10 och 12, 1998/99:T222 yrkande 2, 1998/99:T809 yrkande 7, 1998/99:N215 yrkande 2, 1998/99:N300 och 1998/99:N330 yrkande 22 och med avslag på motionerna 1998/99:Fi708 yrkande 11 och 1998/99:N334 yrkandena 8 och 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

res. 3 (s, v)

res. 4 (mp)

3. beträffande *regelförenkling*

att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Sk310 yrkandena 12–16, 1998/99:Sf608 yrkande 12, 1998/99:T818 yrkande 6, 1998/99:N203, 1998/99:N206, 1998/99:N216, 1998/99:N240, 1998/99:N242, 1998/99:N257, 1998/99:N259, 1998/99:N274 yrkande 10, 1998/99:N277 yrkande 4, 1998/99:N315, 1998/99:N326 yrkandena 8, 12, 13, 28, 39–51 och 53, 1998/99:N328 yrkande 1, 1998/99:N330 yrkandena 4, 5, 7, 8 och 11, 1998/99:N332 yrkandena 5–7, 9–11 och 14–18 och 1998/99:N337 yrkande 14 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

res. 5 (m, kd, c, fp)

4. beträffande *småföretagsutveckling*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:K231 yrkande 15, 1998/99:Sf634 yrkandena 6–8, 1998/99:N277 yrkande 5, 1998/99:N326 yrkandena 55–57 och 62–64 och 1998/99:N337 yrkande 15,

res. 6 (m, kd, fp)

res. 7 (c)

5. beträffande *kapitalförsörjning*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:N326 yrkande 58 och med avslag på motionerna 1998/99:N238 yrkande 7, 1998/99:N335 yrkande 14 och 1998/99:N337 yrkande 16 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

res. 8 (s, mp)

res. 9 (v)

res. 10 (c)

6. beträffande *stöd till uppfinnare och innovatörer*

att riksdagen med bifall till motionerna 1998/99:N245, 1998/99:N330 yrkande 20 och 1998/99:A215 yrkande 6 och med avslag på motion 1998/99:N334 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

res. 11 (s, v)

res. 12 (mp)

7. beträffande *kvinnors företagande*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:N238 yrkandena 8 och 11,
1998/99:N330 yrkande 16, 1998/99:A802 yrkande 11 och 1998/99:
A808 yrkande 5,

res. 13 (m, kd, fp)

res. 14 (c)

8. beträffande *kooperativa frågor*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:N229 yrkandena 2 och 3,
1998/99:N273 och 1998/99:N288,

res. 15 (m, kd, fp) – motiv.

res. 16 (c)

9. beträffande *industriella utvecklingscentrum*
att riksdagen avslår motion 1998/99:N251,

10. beträffande *design*

att riksdagen avslår motion 1998/99:N307,

11. beträffande *turism*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Kr274 yrkandena 41 och 42,
1998/99:N212, 1998/99:N253, 1998/99:N274 yrkandena 25 och 26,
1998/99:N277 yrkande 7 och 1998/99:N297,

res. 17 (m, kd, c, fp)

12. beträffande *vidareförädling av skogsråvara*
att riksdagen avslår motion 1998/99:MJ306 yrkande 8,

13. beträffande *livsmedelsindustrin*

att riksdagen avslår motion 1998/99:N298,

14. beträffande *pyrotekniska varor*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:N277 yrkande 8 och
1998/99:N303.

Stockholm den 11 mars 1999

På näringsutskottets vägnar

Per Westerberg

I beslutet har deltagit: Per Westerberg (m), Barbro Andersson Öhrn (s), Reynoldh Furustrand (s) (momenten 2 och 4–14), Lennart Beijer (v), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Sylvia Lindgren (s), Ola Karlsson (m), Nils-Göran Holmqvist (s), Marie Granlund (s), Inger Strömbom (kd) (momenten 1 och 3), Ola Sundell (m), Ingegerd Saarinen (mp), Åke Sandström (c), Anne Ludvigsson (s), Karl Gustav Abramsson (s) (momenten 1 och 3), Lennart Värmbj (v), Mikael Oscarsson (kd) (momenten 2 och 4–14) och Runar Patriksson (fp).

1. Näringspolitikens inriktning (mom. 1)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Inger Strömbom (kd), Ola Sundell (m) och Runar Patriksson (fp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om näringspolitikens inriktning bort ha följande lydelse:

Utskottets syn på näringspolitikens inriktning överensstämmer med den som redovisas i partimotionerna 1998/99:Sk310 (m), 1998/99:N330 (kd) och 1998/99:N332 (fp). Huvudorsaken till den dåliga tillväxt, det otillräckliga företagande och den höga arbetslöshet som kännetecknar Sverige ligger i den bristande förnyelsen. Regeringen reviderade i december 1998 ned sin prognos för tillväxten för år 1999 till 2,2 %. Andra prognosmakare bedömer dock att tillväxten i år kommer att bli ännu lägre; t.ex. innebär Industriförbundets prognos för år 1999 en tillväxt på endast 1,5 %. Sverige har sedan år 1970 fallit från tredje till sjuttonde plats i industriländernas välståndsliga – under genomsnittet i OECD och EU och sämst i Norden.

Sveriges konkurrenskraft har försämrats under de senaste åren. Enligt en konkurrenskraftsundersökning, genomförd av World Economic Forum i juni 1998, hamnar Sverige på 23:e plats av totalt 53 länder. För tredje året i rad sjunker Sveriges konkurrenskraft. Sverige är världsledande på utbyggnaden av och funktionaliteten i telenätet, i skyddet av intellektuell egendom, i investeringar i forskning och utveckling och i en rad faktorer som rör företagsledning och personalpolitik. Andra starka sidor är exempelvis en väl fungerande fondbörs, en relativt liten och väl fungerande offentlig byråkrati och goda förhållanden till omvärlden. I andra avseenden hamnar däremot Sveriges konkurrenskraft i bottenskiktet. Det gäller att Sverige har alltför höga skatter, alltför stora offentliga utgifter, alltför omfattande regleringar av arbetsmarknaden och en alltför låg investeringsnivå.

Enligt en annan konkurrenskraftsundersökning, The World Competiveness Yearbook sammanställd av ett schweiziskt institut, International Institute for Management Developments, har Sverige i rangordning sjunkit från 9:e till 17:e plats mellan åren 1993 och 1998. Det påfallande i denna undersökning, liksom i den nyssnämnda, är att Sveriges starka sidor ur konkurrenskraftsynpunkt är sådana som inte är omedelbart politiskt kontrollerade. Det politiskt kontrollerade fungerar alltså avsevärt sämre än det som ligger utanför politikens omedelbara kontroll.

En viktig faktor för ett lands konkurrenskraft är risken för s.k. brain drain. Enligt en undersökning av OECD ligger Sverige på tredje plats i rangordning bland 20 europeiska länder när det gäller hög risk för utflyttning. Endast Polen och Ungern ligger sämre till. Enligt en annan undersökning, utförd av Coopers & Lybrand, emigrerade 4 500 högskoleutbildade år 1996, vilket var tre gånger så många som tio år tidigare. Fortsätter utvecklingen i samma takt som för närvarande kommer antalet utflyttade att motsvara antalet nytexaminerade redan om drygt tio år.

Ett lands välstånd hänger samman med graden av ekonomisk frihet. I ett internationellt s.k. frihetsindex, redovisat i rapporten Economic Freedom of

the World 1997 Annual report av Fraser Institute, ligger Sverige långt ned i rangordning eller på 42:a plats. I rapporten visas på ett tydligt samband mellan ekonomisk frihet och ekonomiska framsteg.

Sveriges företagsstruktur har flera kännetecken. Ett är existensen av ett antal framgångsrika, stora företag. Flera av dessa företag har övergått i utländskt ägande eller flyttat huvudkontor eller delar av sin verksamhet utomlands. Ett annat kännetecken är bristen på företag som växer. Detta har visats i t.ex. den senaste konjunkturrapporten från Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS). Ett tredje kännetecken är att den internationellt starka tillväxten av tjänsteföretag inte har någon motsvarighet i Sverige. Ett fjärde kännetecken gäller nyföretagandet – det försämrade företagsklimatet under föregående mandatperiod har resulterat i ett minskat nyföretagande.

Det som nu erfordras är att skapandets och tillväxtens grundläggande förutsättningar rekonstrueras. Sveriges största utmaning är den internationella konkurrensen; människor, företag, varor och kapital kan röra sig fritt över gränserna. En förutsättning för att Sverige skall kunna ta till vara de möjligheter som globaliseringen medför är att Sverige kan tävla med de mest konkurrenskraftiga länderna i fråga om villkoren för företagande och investeringar.

Ett mer dynamiskt företagande och fler riktiga arbeten kräver insatser över flera områden, i första hand i fråga om skatterna, arbetsmarknaden, Sveriges engagemang i EU, energiförsörjningen och kunskapsutvecklingen. På samtliga dessa områden saknar regeringen ett alternativ som har förutsättningar att fungera.

Det allvarligaste tecknet på att en ny kurs är nödvändig är den höga arbetslösheten och den svaga sysselsättningen. Enligt arbetskraftsundersökningen (AKU) var i januari 1999 6,2 % av arbetskraften öppet arbetslösa. Ytterligare 3,9 % av arbetskraften befann sig i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. När det gäller sysselsättningen har denna först nu kommit tillbaka till den nivå den hade år 1995, då den sysselsättningsökning som startat första halvåret 1994 bröts. Regeringens mål om att halvera den öppna arbetslösheten till sekelskiftet kan enligt samstämmiga bedömare inte förväntas nås.

Misstroendet mot regeringens näringspolitik växer och påverkar både investeringar och företagens förutsättningar att skapa nya arbetstillfällen. Kritiken mot regeringens näringspolitik är, enligt utskottets mening, välgrundad. På område efter område har regeringen slagit in på en kurs som försämrar förutsättningarna för företagande. Det gäller Europapolitiken, skatterna, utbildningsområdet – med kompetensflykt som följd, arbetsmarknadsreglerna och energipolitiken. Man kan tala om en öppen förtroendekris, där regeringen alltmer tappar kontakten med verkligheten. Det som nu krävs är en politik som skapar de nödvändiga förutsättningarna för tillväxt och nya jobb.

Politikernas uppgift är att skapa generellt goda villkor för företagandet, med goda och stabila regler. Statens roll i samhällsekonomin är att sätta ramar och att övervaka reglerna på marknaden, att ansvara för samhällsplanering och infrastruktur samt att skapa förutsättningar för långsiktig tillväxt.

Attityden till företagande är av största vikt. Regeringen visar sammantaget genom sin politik en bristande förståelse för företagaren som person. I små företag går det inte att särskilja företagets ekonomi från ägarens ekonomi.

Skatter som slår mot ägarnas ekonomi slår också mot deras företag och därmed mot möjligheterna till nya och växande företag. Om inte arbete, risktagande och ägande tillåts löna sig, kommer få att vilja sätta sin egen och familjens ekonomi på spel för att starta och driva företag. Företagande är inte ett yrke i vanlig bemärkelse; det är ett sätt att leva, en livsform. Sverige måste få ett mer småföretagsvänligt klimat. Speciellt bör åtgärder som främjar tjänstesektorns utveckling vidtas.

Det är utskottets uppfattning att alla politiska krafter bör samlas för att skapa förutsättningar för investeringar, företagande och nya jobb. I detta perspektiv är den energipolitik som regeringen bedriver olycklig. Den riskerar att leda till höjda elkostnader och skapar därtill betydande osäkerhet om de långsiktiga villkoren för att investera i industriell verksamhet i Sverige. Den tidigare värdegemenskapen – om att i Sveriges intresse arbeta för tillväxt och nya jobb och med bibehållen industriproduktion inom landet – har regeringen övergivit. Energipolitiken är inte det enda område där regeringen valt fel kurs. Missstroendet beror också på regeringens kursval i fråga om skatte-, konkurrens-, avreglerings-, privatiserings- och arbetsrättsområdena.

Riksdagen bör ställa sig bakom vad utskottet här har anfört beträffande den allmänna inriktningen av näringspolitiken. Därmed tillstyrks motionerna 1998/99:N329 (m), 1998/99:A215 (m), 1998/99:N330 (kd) och 1998/99:N332 (fp) i berörda delar. Övriga här aktuella motioner, 1998/99:N277 (v), 1998/99:N336 (v), 1998/99:N238 (c) och 1998/99:N334 (mp), avstyrks samtidigt i motsvarande delar.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *näringspolitikens inriktning*

att riksdagen med bifall till motionerna 1998/99:N329 yrkande 2, 1998/99:N330 yrkandena 1 och 19, 1998/99:N332 yrkande 20 och 1998/99:A215 yrkande 4 och med avslag på motionerna 1998/99:N238 yrkandena 1 och 19, 1998/99:N277 yrkandena 1–3, 1998/99:N334 yrkandena 1, 3, 4 och 7 och 1998/99:N336 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Näringspolitikens inriktning (mom. 1)

Åke Sandström (c) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om näringspolitikens inriktning bort ha följande lydelse:

Utskottets syn på näringspolitiken överensstämmer med den som kommer till uttryck i motion 1998/99:N238 (c). Till grund för människors drivkraft att starta och driva företag ligger olika intressen. Det kan handla om en vilja att tjäna pengar, förverkliga idéer, arbeta självständigt, kunna styra sin egen tid eller att ägna sig åt sin favoritsysselsättning. Samhället gynnas av att företag startas, drivs och utvecklas. De genererar skatteintäkter, som finansierar de offentliga utgifterna i kommun, landsting och stat. Företagsamheten är också grundläggande för att åstadkomma sysselsättning.

Samhället måste genom sina olika institutioner skapa goda förutsättningar för företagande. Till dessa förutsättningar hör ett fungerande rättssamhälle,

kulturella faktorer, politiska institutioner och myndigheter. Låg inflation, sunda statsfinanser och låga räntor är viktiga förutsättningar för företagande. Sådana faktorer spelar långsiktigt en stor roll för företagets tilltro till omgivningen. I sin tur påverkar det viljan att investera och bedriva verksamhet. Ekonomisk tillväxt stimulerar köpkraften i samhället, vilket gynnar företagssamheten genom att efterfrågan på företagets produkter ökar.

För att kunna utvidga sina verksamheter är företagen beroende av handel med omvärlden. Sverige har som medlem i EU en stor andel frihandel, även om handeln med övriga delar av världen till stor del är omgärdad med export- och importtullar. Företagens förmåga att växa och bedriva affärsverksamhet är bl.a. avhängig tillgången på utbildad arbetskraft. Kompetensnivån och tillgången på olika typer av arbetskraft är viktiga faktorer för företagets konkurrensförmåga internationellt. Forskningsnivå och tillgång på råvaror är exempel på centrala framgångsfaktorer. Det är viktigt att företagen kan verka i en miljö som inte innebär nackdelar gentemot konkurrentföretag, med andra länder som bas.

En viktig framgångsfaktor är att näringslivet har förmåga till flexibilitet och består av såväl stora som små och medelstora företag. Det är också viktigt att företagsamheten är spridd över många olika branscher. Ett differentierat näringsliv minskar sårbarheten vid konjunkturförändringar. Konkurrens med andra företag innebär också en möjlighet att utveckla sin egen verksamhet och förbättra sitt eget utgångsläge. Internationella studier visar att konkurrensutsatta branscher och företag utvecklas bäst. Monopolliknande villkor hämmar utveckling, mångfald och flexibilitet. Företagen behöver stabila och långsiktiga spelregler. Lagstiftningen måste ta hänsyn till företagets villkor. Särskild hänsyn måste tas till de små företagens villkor.

Sverige kännetecknas av att en mängd direkta och indirekta stöd ges till företag. Det förekommer uppgifter om att det så kallade företagsstödet skulle uppgå till 50–60 miljarder kronor om året. Enligt utskottets uppfattning saknar dock sådana belopp relevans, eftersom det inte är fråga om direkta företagsstöd. Staten fördelar resurser till olika myndigheter och stiftelser, som därifrån förs vidare till forskning, småföretagsutveckling och andra typer av stöd. Jordbruksstödet och det regionalpolitiska stödet utgör betydande delar av statens stöd till företagen, men dessa är dock, enligt utskottets mening, inte att betrakta som direkta företagsstöd, utan som en del av EU:s politik och som en politik för regional utveckling. Stöden till företag inom näringspolitiken utgörs i huvudsak av lånemöjligheter för små företag, projektstöd till innovativa idéer och produktutveckling samt icke-finansiella stöd till små företag. De största aktörerna är Närings- och teknikutvecklingsverket (NU-TEK) och ALMI Företagspartner AB. Dessutom finns Industrifonden och Innovationscentrum. Exportrådet, Exportkreditnämnden (EKN) och AB Svensk Exportkredit stimulerar svensk export främst genom garantier och finansiering. På den regionala nivån finns stödgivare i form av teknikbrostiftelser, regionala riskkapitalbolag, industriella utvecklingscentrum och produktråd. Utöver de inhemska stödformerna tillkommer de stöd som EU svarar för. På branschnivå finns t.ex. stödet till rederinäringen kvar. I övrigt är de direkta stöden till företag mest omfattande inom bostadspolitiken, arbetsmarknadspolitiken och regionalpolitiken. De stöd som går till finansiering av

näringsverksamhet utgår nästan uteslutande i form av lån, forskningsstöd, information och garantier.

Floran av stöd och olika aktörer inom området gör det svårt att analysera företagsstödet. Vissa delar av stödet är framgångsrikt, medan andra är mindre väl utformade. Mot bakgrund av svårigheten att göra en korrekt analys bör en utredning tillsättas med uppdrag att föreslå hur de olika formerna av företagsstöd bättre skall kunna samordnas för att uppnå ökad effektivitet. Uppdraget bör också innefatta att lämna förslag om sammanslagning av vissa och nedläggning av andra stödformer. Det bör vara möjligt att ta ut en del av den ökade effektiviteten i form av en statlig besparing. Vad utskottet här har anfört bör regeringen beakta vid utformningen av direktiv och liknande för den översyn av stödformer inom näringspolitiken, regionalpolitiken och arbetsmarknadspolitiken som regeringen, som nämnts, avser att genomföra.

Vad utskottet anfört om företagandets förutsättningar och om företagsstöd bör riksdagen ge regeringen till känna som sin mening. Därmed blir motion 1998/99:N238 (c) tillgodosedd i berörda delar och tillstyrks sålunda. Övriga här aktuella motioner avstyrks samtidigt i motsvarande delar.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *näringspolitikens inriktning*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:N238 yrkandena 1 och 19 och med avslag på motionerna 1998/99:N277 yrkandena 1–3, 1998/99:N329 yrkande 2, 1998/99:N330 yrkandena 1 och 19, 1998/99:N332 yrkande 20, 1998/99:N334 yrkandena 1, 3, 4 och 7, 1998/99:N336 yrkande 2 och 1998/99:A215 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Statliga företag (mom. 2)

Barbro Andersson Öhrn (s), Reynoldh Furustrand (s), Lennart Beijer (v), Sylvia Lindgren (s), Nils-Göran Holmqvist (s), Marie Granlund (s), Anne Ludvigsson (s) och Lennart Värmbjörk (v) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om statliga företag bort ha följande lydelse:

Utskottets inställning beträffande statliga företag är att staten har en betydelsefull roll som ägare av företag inom såväl basindustrierna som andra branscher. Ett statligt ägande är motiverat av bl.a. sysselsättnings- och regionalpolitiska skäl och behövs därutöver för att bevaka viktigare naturtillgångar som skogen och malmen. Dessutom har statliga företag en funktion att fylla som en motvikt till det privata näringslivet.

När det gäller yrkandena om försäljning av Telia vill utskottet hänvisa till att regeringen aviserat en proposition rörande samgåendet mellan Telia och norska Telenor senare under våren 1999.

Beträffande yrkandet i motion 1998/99:Fi708 (v) om kvinnorepresentationen i de statliga bolagens styrelser konstaterar utskottet att denna uppgår till närmare 30 %, att jämföra med motsvarande andel hos de börsnoterade bolagens styrelser som ligger på 3–4 %. Utskottet förutsätter att den målsättning om jämställd representation, lön och inflytande som riksdagen vid ett

flertal tillfällen uttalat, och som en bred opinion klart ställt sig bakom, leder till en ökande andel kvinnor i både styrelserna och ledningarna för de statliga företagen.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *statliga företag*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:K231 yrkande 11, 1998/99:K282 yrkande 4, 1998/99:Fi708 yrkande 11, 1998/99:T220 yrkandena 10 och 12, 1998/99:T222 yrkande 2, 1998/99:T809 yrkande 7, 1998/99:N215 yrkande 2, 1998/99:N300, 1998/99:N330 yrkande 22 och 1998/99:N334 yrkandena 8 och 9.

4. Statliga företag (mom. 2)

Ingegerd Saarinen (mp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om statliga företag bort ha följande lydelse:

När det gäller frågan om statliga företag överensstämmer utskottets syn med den som kommer till uttryck i motion 1998/99:N334 (mp). Utskottet förespråkar sålunda ett differentierat ägande bestående av privata, kooperativa, kommunala och statliga företag. Offentligt styrda företag kan i vissa fall vara både nödvändiga och önskvärda, inte minst när det gäller naturliga monopol och grundläggande infrastruktur och i vissa fall också för att upprätthålla konkurrens.

Utskottet anser vidare att en väl fungerande gemensam sektor starkt bidrar till goda förutsättningar för näringslivet. En bra barnomsorg, en bra skola, god sjukvård och trygg äldreomsorg skapar harmoni och effektivitet i samhället, vilket näringslivet är mycket betjänt av.

Av sårbarhets- och självtillitsskäl är det, enligt utskottets mening, av stor betydelse att viktiga naturtillgångar inte säljs ut till starka ägargrupper som inte har någon förankring i den berörda samhällsstrukturen. Därför bör vattenkraft, skog och andra avgörande naturresurser inte säljas ut till internationella intressen.

Riksdagen bör instämma i det nu sagda, varigenom den nämnda motionen blir tillgodosedd i berörd del. Övriga här aktuella motioner avstyrks i berörda delar. När det gäller yrkandet i motion 1998/99:Fi708 (v) om kvinnorepresentationen i de statliga bolagens styrelser konstaterar utskottet att denna uppgår till närmare 30 %, att jämföra med motsvarande andel hos de börsnoterade bolagens styrelser som ligger på 3–4 %. Utskottet känner sympati för motionsyrkandet men anser inte att det nu behövs något riksdagsuttalande i frågan och avstyrker därmed motionen i berörd del.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *statliga företag*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:N334 yrkandena 8 och 9 och med avslag på motionerna 1998/99:K231 yrkande 11, 1998/99:K282 yrkande 4, 1998/99:Fi708 yrkande 11, 1998/99:T220 yrkandena 10 och 12, 1998/99:T222 yrkande 2, 1998/99:T809 yrkande 7,

5. Regelförenkling (mom. 3)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Inger Strömbom (kd), Ola Sundell (m), Åke Sandström (c) och Runar Patriksson (fp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om regelförenkling bort ha följande lydelse:

Sverige måste få ett mer småföretagsvänligt klimat. Politikernas uppgift är att skapa generellt goda villkor för företagandet, med goda och stabila regler. Utskottet anser – i likhet med vad som anförs i de här aktuella motionerna – att frågan om regelförenkling för småföretagen är mycket viktig ur tillväxtsynpunkt. Det måste ske en radikal förändring av myndigheternas förhållningssätt till småföretagen; myndigheterna måste betrakta småföretagen ur ett kundperspektiv.

Småföretagsdelegationen har, som redovisats, i sina rapporter lämnat ett omfattande underlag med många förslag om förändringar. Enligt utskottets mening kan – och bör – de flesta av delegationens förslag omedelbart genomföras. Regeringen har, trots den tid som förflutit, endast vidtagit ett fåtal åtgärder. De flesta av dessa är dock inte konkreta förändringar och förenklingar, utan aviseringar av framtida åtgärder eller beslut om uppdrag, där det är osäkert vad dessa kommer att resultera i. Utskottet anser att det nu är hög tid för regeringen att gå från ord till handling.

Enligt utskottets uppfattning bör riksdagen anmoda regeringen att omedelbart vidta åtgärder, som kan grupperas under fyra rubriker, nämligen Mål för regelförenklingsarbetet, Organisationen av regelförenklingsarbetet, Konkreta sakåtgärder och Kommunal näringsverksamhet. Under respektive rubrik bör följande åtgärder vidtas:

Mål för regelförenklingsarbetet

- Ett tydligt och kvantifierbart mål bör formuleras för regelförenklingsarbetet.
- En årlig redogörelse för arbetet med regelförenkling bör lämnas till riksdagen.
- Alla regler som berör företagare skall ha granskats under innevarande mandatperiod i syfte att förenkla och minska regelmassan.
- Företagens uppgiftslämnande bör minskas och förenklas.

Organisationen av regelförenklingsarbetet

- Arbetet med regelförenkling bör ledas från högsta politiska nivå, genom en särskild grupp i Statsrådsberedningen.
- Ett näringslivets regelråd, med företrädare för företag, forskare och organisationer, bör inrättas. Rådet bör delta i Regeringskansliets löpande arbete med att testa förslag till nya regler ur ett småföretagsperspektiv.

Konkreta sakåtgärder

- En solnedgångsparagraf bör införas, innebärande att alla företagsregler skall genomgå en rullande översyn och att de som inte använts på fem år eller mer skall slopas.
- En försöksverksamhet med tidsbegränsade regler bör genomföras.
- Vid registrering av företag bör bara *en* myndighet behöva kontaktas, och det bör kunna ske via Internet.
- Staten bör svara för ett Internetbaserat informationssystem för företagare.
- Myndigheterna bör ges i uppdrag att lämna bindande löften om hur lång tid det tar att avgöra ett ärende.
- Myndigheterna bör i sina årsredovisningar redovisa hur service- och informationskraven gentemot företagen klarats av.

Kommunal näringsverksamhet

- Prövning av kommunal kompetens att driva affärsverksamhet bör ske.
- Konkurrensneutralitet mellan offentliga och privata aktörer bör gälla.

Även de förslag från Småföretagsdelegationen som ligger på andra utskotts ansvarsområden bör beredas med skyndsamhet.

Riksdagen bör anmoda regeringen att vidta åtgärder i enlighet med vad utskottet här har angett. Därmed blir samtliga nu aktuella motioner tillgodosedda i berörda delar och tillstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *regelförenkling*

att riksdagen med bifall till motionerna 1998/99:Sk310 yrkandena 12–16, 1998/99:Sf608 yrkande 12, 1998/99:T818 yrkande 6, 1998/99:N203, 1998/99:N206, 1998/99:N216, 1998/99:N240, 1998/99:N242, 1998/99:N257, 1998/99:N259 1998/99:N274 yrkande 10, 1998/99:N277 yrkande 4, 1998/99:N315, 1998/99:N326 yrkandena 8, 12, 13, 28, 39–51 och 53, 1998/99:N328 yrkande 1, 1998/99:N330 yrkandena 4, 5, 7, 8 och 11, 1998/99:N332 yrkandena 5–7, 9–11 och 14–18 och 1998/99:N337 yrkande 14 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

6. Småföretagsutveckling (mom. 4)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m), Mikael Oscarsson (kd) och Runar Patriksson (fp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om småföretagsutveckling bort ha följande lydelse:

Det är av avgörande betydelse för Sveriges framtid att det tillkommer flera nya småföretag och att de befintliga småföretagen växer. För att främja en sådan utveckling bör åtgärder i linje med dem som föreslås i motion 1998/99:N326 (m, kd) vidtas. Det rör sådant som genomförande av en nationell IT-kampanj riktad till småföretagen, inrättande av ett virtuellt utbildningscentrum, underlättande av rekrytering av akademiker till småföretag, genomförande av en översyn av de offentligt stödda aktörerna inom företagsutvecklingsområdet, tillsättande av en utredning med uppgift att föreslå

åtgärder för utveckling av företagskompetens och samverkan inom vård och omsorgssektorn samt avsättning av medel inom Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet för att initiera, stimulera, utveckla, bedriva och sprida forskning om småföretagssamverkan.

Vidare bör större ansträngningar göras för att underlätta för invandrare som vill starta företag. Som sägs i motion 1998/99:Sf634 (fp) är det viktigaste ett generellt gott företagsklimat, men det krävs också särskilda insatser. ALMI bör sålunda rekrytera konsulter från berörda grupper och förlägga sin verksamhet dit där människorna finns. ALMI bör också – inom ramen för sin kreditgivning – införa ett mikrolån, dvs. ett mindre lån utan krav på egen kapitalinsats för att komma i gång med en verksamhet. Det bör också – som föreslås i motion 1998/99:K231 (fp) – vidtas åtgärder för att underlätta export från svenska IT-företag, t.ex. genom anställning av invandrare.

Riksdagen bör sålunda genom ett uttalande ställa sig bakom vad utskottet här har anfört, varigenom motionerna 1998/99:N326 (m, kd), 1998/99:Sf634 (fp) och 1998/99:K231 (fp) blir tillgodosedda i berörda delar och tillstyrks av utskottet. Motion 1998/99:N277 (v) blir också därmed tillgodosedd. Motion 1998/99:N337 (c) med förslag om ökade medel till ALMI avstyrks däremot av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *småföretagsutveckling*

att riksdagen med bifall till motionerna 1998/99:K231 yrkande 15, 1998/99:Sf634 yrkandena 6–8, 1998/99:N277 yrkande 5 och 1998/99:N326 yrkandena 55–57 och 62–64 och med avslag på motion 1998/99:N337 yrkande 15 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

7. Småföretagsutveckling (mom. 4)

Åke Sandström (c) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om småföretagsutveckling bort ha följande lydelse:

Det är av avgörande betydelse för Sveriges framtid att det tillkommer flera nya småföretag och att de befintliga småföretagen växer. ALMI fyller en viktig funktion i det näringspolitiska arbetet för att främja en sådan utveckling. För att ALMI på ett bättre sätt skall kunna svara upp mot efterfrågan på riskkapital bör, enligt utskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1998/99:N337 (c), ytterligare medel tillföras. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag om ökade resurser till lånefonden. För att ALMI på ett tillfredsställande sätt skall leva upp till sina åtaganden bör vidare medel tillföras i driftskapital. Regeringen bör i samband med budgetpropositionen för år 2000 återkomma till riksdagen med ett sådant förslag. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna. Därmed blir den nämnda motionen tillgodosedd i berörd del och tillstyrks av utskottet. Övriga här aktuella motioner avstyrks samtidigt i motsvarande delar.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *småföretagsutveckling*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:N337 yrkande 15 och med avslag på motionerna 1998/99:K231 yrkande 15, 1998/99:Sf634 yrkandena 6–8, 1998/99:N277 yrkande 5 och 1998/99:N326 yrkandena 55–57 och 62–64 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

8. Kapitalförsörjning (mom. 5)

Barbro Andersson Öhrn (s), Reynoldh Furustrand (s), Sylvia Lindgren (s), Nils-Göran Holmqvist (s), Marie Granlund (s), Ingegerd Saarinen (mp) och Anne Ludvigsson (s) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om kapitalförsörjning bort ha följande lydelse:

Frågan om kapitalförsörjning för småföretag intar en central ställning inom näringspolitiken. I de här aktuella motionerna berörs olika aspekter på denna fråga. Utskottet förutsätter att de frågor som tas upp i motionerna kommer att bli föremål för behandling i den översyn av stödformer inom näringspolitiken, regionalpolitiken och arbetsmarknadspolitiken som regeringen planerar. Utskottet vill också erinra om att den nybildade sjätte AP-fonden har fått möjlighet att investera i onoterade aktier för 10 miljarder kronor. Med detta avstyrks samtliga fyra motioner i berörda delar.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *kapitalförsörjning*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:N238 yrkande 7, 1998/99:N326 yrkande 58, 1998/99:N335 yrkande 14 och 1998/99:N337 yrkande 16.

9. Kapitalförsörjning (mom. 5)

Lennart Beijer och Lennart Värmbj (båda v) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om kapitalförsörjning bort ha följande lydelse:

Utskottet anser – i likhet med vad som anförs i motion 1998/99:N335 (v) – att ett problem med riskkapitalförsörjningen är den otillräckliga regionala spridningen. Ny forskning visar att ju längre från riskkapitalmarknader, banker m.m. man befinner sig, desto mindre är chansen att få tillgång till riskkapital. Vid enkäter med företagare i de speciellt utsatta regionerna framträder tydligt brister när det gäller riskkapitalförsörjningen, varvid problemet gäller såväl etablerade som nystartade företag. Det är också så att större delen av det befintliga riskkapitalet söker sig till storstäder och universitetsorter, medan de utsatta regionerna hamnar i slagskugga.

Regeringen har gjort vissa förändringar i rätt riktning. Utskottet anser dock att dessa behöver kompletteras med inrättande av regionala fonder och börser för att få en garanti för att alla regioner kan få tillgång till riskkapital. Den sjätte AP-fonden fyller redan för närvarande en viktig roll i många regioner. Denna kan utvecklas ytterligare genom att fonden ges en uttalad regional

roll. Utskottet menar att det stöd som NUTEK har givit till vissa småföretagsbörser bör spridas till fler aktörer. Utskottet anser vidare att inrättande av regionala fonder och deltagande av statliga företag, kommunala bolag, fackföreningar m.m. ytterligare skulle kunna öka riskkapitalförsörjningen. Härvid bör erfarenheter från det kanadensiska fondsystemet studeras noggrant, för att utvärdera vilka av detta fondsystems egenskaper som kan användas i Sverige för att öka riskkapitalförsörjningen i de utsatta regionerna.

Riksdagen bör ställa sig bakom vad utskottet här har anfört. Med ett sådant beslut blir den nämnda motionen tillgodosedd i berörd del och tillstyrks av utskottet. De tre övriga här aktuella motionerna avstyrks samtidigt i motsvarande delar.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *kapitalförsörjning*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:N335 yrkande 14 och med avslag på motionerna 1998/99:N238 yrkande 7, 1998/99:N326 yrkande 58 och 1998/99:N337 yrkande 16 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

10. Kapitalförsörjning (mom. 5)

Åke Sandström (c) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om kapitalförsörjning bort ha följande lydelse:

För att främja tillväxten av småföretag krävs, enligt utskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1998/99:N238 (c), aktiva insatser för att förbättra tillgången på riskkapital och överbrygga uppbyggnadsskedet av ett företag. Regeringen bör således tillse att en företagsgaranti införs, enligt en sådan modell som beskrivs i motionen och som utskottet tidigare redogjort för.

Vidare bör, enligt utskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1998/99:N337 (c), insatser göras för att förbättra den regionala riskkapitalförsörjningen, genom att inrättandet av lokala mötesplatser, såsom regionala aktietorg, innovationsmarknader etc., stimuleras. Regeringen bör även ta initiativ som gör det möjligt att använda det nya pensionssystemets premiereserv för att bygga upp regionala fonder.

Riksdagen bör anmoda regeringen att vidta åtgärder i enlighet med vad utskottet anfört. Därmed blir de båda nämnda motionerna tillgodosedda i berörda delar och tillstyrks av utskottet. De två övriga här aktuella motionerna, 1998/99:N326 (m) och 1998/99:N335 (v), avstyrks i motsvarande delar av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *kapitalförsörjning*

att riksdagen med bifall till motionerna 1998/99:N238 yrkande 7 och 1998/99:N337 yrkande 16 och med avslag på motionerna 1998/99:N326 yrkande 58 och 1998/99:N335 yrkande 14 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

11. Stöd till uppfinnare och innovatörer (mom. 6)

1998/99:NU6

Barbro Andersson Öhrn (s), Reynoldh Furustrand (s), Lennart Beijer (v), Sylvia Lindgren (s), Nils-Göran Holmqvist (s), Marie Granlund (s), Anne Ludvigsson (s) och Lennart Värmbj (v) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om stöd till uppfinnare och innovatörer bort ha följande lydelse:

En viktig del i näringspolitiken är att skapa sådana villkor att kommersialiseringen av uppfinningar och innovationer underlättas. Som redovisats lämnas stöd till uppfinnare och innovatörer av olika aktörer inom näringspolitiken. Utskottet vill erinra om att riksdagen hösten 1998 beslöt om ökade medel till NUTEK:s verksamhet med såddfinansiering. Vidare bör noteras att regeringen, som nämnts, avser att göra en översyn av stödformer inom näringspolitiken, regionalpolitiken och arbetsmarknadspolitiken, i vilken även stödet till uppfinnare och innovatörer kan förväntas ingå.

Med det anförda avstyrker utskottet de fyra här aktuella motionerna i berörda delar.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *stöd till uppfinnare och innovatörer*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:N245, 1998/99:N330 yrkande 20, 1998/99:N334 yrkande 5 och 1998/99:A215 yrkande 6.

12. Stöd till uppfinnare och innovatörer (mom. 6)

Ingegerd Saarinen (mp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om stöd till uppfinnare och innovatörer bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening och i likhet med vad som anförts i motion 1998/99:N334 (mp) måste innovatörer och uppfinnare bättre tas till vara och ges rimliga möjligheter att förverkliga sina idéer genom riskkapitalfonder som verkligen är inriktade på – och förstår – innovatörernas och uppfinnarernas situationer. Regeringen bör därför anmodas att tillsätta en kommission med uppgift att lämna förslag om ett åtgärds paket, varvid även okonventionella metoder bör komma i fråga. Med detta blir den nämnda motionen tillgodosedd i berörd del och tillstyrks. De tre övriga motionerna, 1998/99:N245 (m), 1998/99:A215 (m) och 1998/99:N330 (kd), avstyrks samtidigt i motsvarande delar.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *stöd till uppfinnare och innovatörer*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:N334 yrkande 5 och med avslag på motionerna 1998/99:N245, 1998/99:N330 yrkande 20 och 1998/99:A215 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

13. Kvinnors företagande (mom. 7)

1998/99:NU6

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m), Mikael Oscarsson (kd) och Runar Patriksson (fp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om kvinnors företagande bort ha följande lydelse:

Utskottet anser – i likhet med vad som anförs i motionerna 1998/99:A802 (m) och 1998/99:N330 (kd) – att en viktig åtgärd inom näringspolitiken är att främja och stödja kvinnors företagande. Andelen kvinnor som är företagare är lägre i Sverige än i jämförbara länder. Det finns dock en stor potential, och en ökning av kvinnors företagande kan innebära en förnyelse av näringslivet. Att identifiera vilka omständigheter som utgör hinder för kvinnor att starta företag och vidta åtgärder för att eliminera dessa är, enligt utskottets mening, en angelägen uppgift inom näringspolitiken.

Viktiga åtgärder för att främja kvinnors företagande är, som föreslås i en av de aktuella motionerna, att stärka etableringsfriheten i den offentliga sektorn och att det sker upphandling av kommunal verksamhet i konkurrens, att uppmuntra avknoppningar av offentlig verksamhet och att öppna marknaden för hemnära tjänster. Den möjlighet till speciella lån för kvinnliga företagare som infördes under fyrpartiregeringen är ett exempel på en åtgärd som har gett goda resultat.

Riksdagen bör genom ett uttalande ställa sig bakom vad utskottet här har anfört. Därmed blir de nämnda motionerna tillgodosedda i berörda delar och tillstyrks av utskottet. De båda andra motionerna, 1998/99:N238 (c) och 1998/99:A808 (c), avstyrks samtidigt i motsvarande delar.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande kvinnors företagande

att riksdagen med bifall till motionerna 1998/99:N330 yrkande 16 och 1998/99:A802 yrkande 11 och med avslag på motionerna 1998/99:N238 yrkandena 8 och 11 och 1998/99:A808 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

14. Kvinnors företagande (mom. 7)

Åke Sandström (c) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om kvinnors företagande bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening och i likhet med vad som anförs i motionerna 1998/99:N238 (c) och 1998/99:A808 (c) bör ytterligare åtgärder för att främja kvinnors företagande vidtas. Sålunda bör ett tioårigt program, innehållande rådgivning, utbildning och finansiering för kvinnors företagande, utarbetas. Det finns en stor potential för kvinnors företagande. I och med de stora förändringarna inom den offentliga sektorn öppnas nya möjligheter för kvinnor att starta företag i verksamheter som tidigare bedrevs i offentlig regi.

Vidare bör riksdagen uttala att fortsatta medel skall ställas till förfogande för verksamhet med kvinnliga affärsrådgivare. Erfarenheterna av denna verksamhet är mycket goda. Det är mycket viktigt att en sådan verksamhet

kan komma till stånd i samtliga kommuner och inte bara i de 100 kommuner där det för närvarande finns kvinnliga affärsrådgivare.

Det bör också göras en översyn av regelverket för småföretagsstödet, så att det i ett kvinnoperspektiv blir enklare, rättvisare och mer överblickbart. Kvinnors företagande får inte missgynnas, utan 50 % av de offentliga småföretagsstöden bör gå till kvinnor som vill driva företag.

Riksdagen bör genom ett uttalande ställa sig bakom vad utskottet här har anfört. Därmed blir de nämnda motionerna tillgodosedda i berörda delar och tillstyrks av utskottet. De båda andra motionerna, 1998/99:A802 (m) och 1998/99:N330 (kd), avstyrks samtidigt i motsvarande delar.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. *beträffande kvinnors företagande*

att riksdagen med bifall till motionerna 1998/99:N238 yrkandena 8 och 11 och 1998/99:A808 yrkande 5 och med avslag på motionerna 1998/99:N330 yrkande 16 och 1998/99:A802 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

15. Kooperativa frågor (mom. 8, motiveringen)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m), Mikael Oscarsson (kd) och Runar Patriksson (fp) anser att utskottets ställningstagande i avsnittet om kooperativa frågor bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att kooperativa företag bör behandlas på ett likvärdigt sätt med andra företagsformer. Enligt utskottets mening bör över huvud taget en generell verkande näringspolitik eftersträvas. Det finns ingen grund för att påstå att kooperativa företag är missgynnade. Några ytterligare åtgärder för att främja de kooperativa företagen anser utskottet inte erfordras och avstyrker därmed de tre här aktuella motionerna i berörda delar.

16. Kooperativa frågor (mom. 8)

Åke Sandström (c) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om kooperativa frågor bort ha följande lydelse:

Det kooperativa företagandet bör – enligt utskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1998/99:N229 (c) – ges bättre möjligheter att utvecklas. Detta kan ske på olika sätt. Ett sätt är att skapa ökad tillgång till lokalt/regionalt riskkapital för kooperativa företag. Dalarnas län kan ses som ett exempel på en region där kooperativa lösningar har nått stor framgång både vad gäller social service och uppkomsten av nya arbetstillfällen. Dalarna bör, enligt utskottets mening, utses till försökslän för ett system med skattelindringar för nystartade kooperativa företag under två år, varefter en utvärdering bör göras.

Riksdagen bör, genom ett uttalande, ställa sig bakom vad utskottet här har anfört. Därmed blir den nämnda motionen tillgodosedd i berörd del och

tillstyrks av utskottet. De båda andra här aktuella motionerna, 1998/99:N273 (s) och 1998/99:N288 (s), avstyrks samtidigt.

1998/99:NU6

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *kooperativa frågor*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:N229 yrkandena 2 och 3 och med avslag på motionerna 1998/99:N273 och 1998/99:N288 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

17. Turism (mom. 11)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m), Åke Sandström (c), Mikael Oscarsson (kd) och Runar Patriksson (fp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om turism bort ha följande lydelse:

Turistnäringen är sysselsättningsintensiv och har stor betydelse i många regioner, inte minst i glesbygden. Neringen spelar en viktig roll i arbetet med att komma till rätta med massarbetslösheten.

I motionerna 1998/99:N253 (m), 1998/99:N274 (kd) och 1998/99:N212 (kd) föreslås olika åtgärder för att förbättra situationen för turistnäringen, åtgärder som utskottet i huvudsak ställer sig bakom. Sålunda är det viktigt att de regler som gäller för företagen inom turistnäringen är långsiktigt stabila och likvärdiga med dem i andra länder och i andra näringar. Det gäller skatteregler, förutsättningar för finansiering och insatser för marknadsföring. Vidare bör likvärdiga konkurrensförhållanden råda för olika kategorier av aktörer. Kommuner och ideella föreningar bör inte, genom de speciella regler och möjligheter som gäller för dessa båda kategorier, kunna konkurrera ut privata företag.

Det behövs också ett sektorsövergripande arbetssätt, där alla berörda instanser på lokal och regional nivå samverkar för att skapa förutsättningar för en lönsam turistnäring. Ett område där en bättre samordning skulle behövas gäller regler för kontroll och tillsyn inom turistområdet. Vissa myndighetskontroller som inte kräver specialkompetens skulle sålunda kunna samordnas. Inspektionstätteten bör också anpassas till om problem har uppstått eller inte. När det gäller landsbygdsturismen är en väl fungerande infrastruktur en av grundpelarna. En utredning om transporternas betydelse för denna turism bör göras för att klarlägga vilka insatser som är nödvändiga och hur man kan lösa behovet av trafikförbindelser i områden med litet underlag. En sådan analys bör ligga till grund för förslag som kan ge perifera områden samma möjligheter att utvecklas som mer tätbefolkade områden.

Beträffande förslaget om överflyttning av turistfrågorna från näringsutskottet till kulturutskottet hänvisar näringsutskottet till den uppfattning som konstitutionsutskottet nyligen redovisat när det gäller ärendefördelningen mellan utskotten.

Riksdagen bör anmoda regeringen att vidta åtgärder i enlighet med vad utskottet har anför. Därmed blir de tre nämnda motionerna tillgodosedda i

berörda delar. Övriga här aktuella motioner, 1998/99:N297 (s), 1998/99: N277 (v) och 1998/99:Kr274 (mp), avstyrks i motsvarande delar. 1998/99:NU6

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *turism*

att riksdagen med bifall till motionerna 1998/99:N212, 1998/99:N253, 1998/99:N274 yrkandena 25 och 26 och med avslag på motionerna 1998/99:Kr274 yrkandena 41 och 42, 1998/99:N277 yrkande 7 och 1998/99:N297 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Ärendet	1
Sammanfattning.....	1
Motionerna	2
Utskottet	10
Näringspolitikens inriktning	10
Motionerna	10
Vissa kompletterande uppgifter.....	13
Utskottets ställningstagande	15
Statliga företag	17
Motionerna	17
Vissa kompletterande uppgifter.....	20
Utskottets ställningstagande	22
Regelförenkling	23
Motionerna	23
Vissa kompletterande uppgifter.....	30
Redovisning från Näringsdepartementet	33
Utskottets ställningstagande	34
Småföretagsutveckling.....	35
Motionerna	35
Vissa kompletterande uppgifter.....	37
Utskottets ställningstagande	38
Kapitalförsörjning	39
Motionerna	39
Vissa kompletterande uppgifter.....	39
Utskottets ställningstagande	41
Stöd till uppfinnare och innovatörer	41
Motionerna	41
Vissa kompletterande uppgifter.....	42
Utskottets ställningstagande	44
Kvinnors företagande.....	44
Motionerna	44
Vissa kompletterande uppgifter.....	46
Utskottets ställningstagande	47
Kooperativa frågor	47
Motionerna	47
Vissa kompletterande uppgifter.....	48
Utskottets ställningstagande	49
Industriella utvecklingscentrum	49
Motionen	49
Vissa kompletterande uppgifter.....	50
Utskottets ställningstagande	51
Design.....	51
Motionen	51
Vissa kompletterande uppgifter.....	52
Utskottets ställningstagande	53

Turism.....	53
Motionerna	53
Vissa kompletterande uppgifter.....	56
Utskottets ställningstagande	58
Särskilda branscher	59
Vidareförädling av skogsråvara.....	59
Motionen	59
Vissa kompletterande uppgifter	59
Utskottets ställningstagande	62
Livsmedelsindustrin	62
Motionen	62
Vissa kompletterande uppgifter	63
Utskottets ställningstagande	65
Pyrotekniska varor	65
Motionerna	65
Vissa kompletterande uppgifter	65
Utskottets ställningstagande	66
Hemställan	66
Reservationer.....	69
1. Näringspolitikens inriktning (m, kd, fp).....	69
2. Näringspolitikens inriktning (c)	71
3. Statliga företag (s, v).....	73
4. Statliga företag (mp)	74
5. Regelförenkling (m, kd, c, fp).....	75
6. Småföretagsutveckling (m, kd, fp).....	76
7. Småföretagsutveckling (c)	77
8. Kapitalförsörjning (s, mp).....	78
9. Kapitalförsörjning (v)	78
10. Kapitalförsörjning (c).....	79
11. Stöd till uppfinnare och innovatörer (s, v)	80
12. Stöd till uppfinnare och innovatörer (mp).....	80
13. Kvinnors företagande (m, kd, fp).....	81
14. Kvinnors företagande (c)	81
15. Kooperativa frågor (m, kd, fp)	82
16. Kooperativa frågor (c).....	82
17. Turism (m, kd, c, fp)	83